

Áldás, békesség!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja
II. évfolyam 2. szám
2013. március – április

„Megvetett volt, és emberektől elhagyott, fájdalmak férfia, betegség ismerője. Eltakartuk arcunkat előle, megvetett volt, nem törődünk vele. Pedig a mi betegségeinket viselte, a mi fájdalmainkat hordozta. Mi meg azt gondoltuk, hogy Isten csapása sújtotta és kínozza. Pedig a mi vétkeink miatt kapott sebeket, bűneink miatt törték össze. Ő bűnhődött, hogy nekünk békességünk legyen, az ő sebei árán gyógyultunk meg.” (Ézs 53,3-5)

„Mikor pedig elmenének a helyre, mely Koponya helyének mondatik, ott megfeszíték őt és a gonosztevőket, egyiket jobbkez felől, a másikat balkéz felől. Jézus pedig monda: Atyám! bocsásd meg nekik; mert nem tudják mit cselekedeznek. Elosztván pedig az ő ruháit, vetének reájuk sorsot. És a nép megállta nézni. Csúfolák pedig őt a főemberek is azokkal egybe, mondván: Egyebeket megtartott, tartsa meg magát, ha ő a Krisztus, az Istennek ama választottja. Csúfolák pedig őt a vitézek is, odajárulván és ecettel kínálván őt, És ezt mondván neki: ha te vagy a zsidóknak ama Királya, szabadítsd meg magadat! Vala pedig egy felirat is fölébe írva görög, római és zsidó betűkkel: Ez a zsidóknak ama Királya.” (Lk 23,33-38)

Tartalom

- 1 **Hardi Péter: Bennünket látott**
- 2 **SZÓLAZ IGE - Láttam az Urat**
Nyilas Zoltán lelkipásztor igehirdetése
- 3 **Húsvét nyolcada és a húsvéti időszak**
- 4 **Nem csak!**
Dr. Szűcs Ferenc nagyszombati igehirdetése
- 8 **Kurfis Imre: Négy szeg**
- 9 **LEGKEDVESEBB IGEM**
Hardi Judit: **Benedd bízom, Istenem**
Szedlák Rudolfné: **Isten tanítása az ígéről**
- 10 **PORTRE - A könyörülő Istené**
Beszélgetés Takács László főgondnokkal
- 13 **A Psalterium Hungaricum szolgálata**
- 14 **Gondolatok a negyedik parancsolatról**
- 15 **Bibliai alapok II. - Csendesnap**
Sebestényné Jäger Orsolya - versek
Miért van szarva Mózesnek?
- 16 **Blaskóné Timár Eszter biznyságtétele**
ProChrist 2013 - Kétség és ámulat
- 17 **Családlátogatás Nyáradkarácsonban**
Labancz Gyula lelkipásztor írása
100 éve született Jékely Zoltán
- 18 **Nincs reménytelen helyzet**
Beszélgetés Némethné Balog Katalinnal
- 19 **Siklós József - versek**
- 20 **Haranginé: Itélkezünk az Isten előtt**
- 21 **Andrásiné: 14. Városi Kórusalkozó**
- 22 **KÖZÖTTUNK SZOLGALNAK**
Istenre bízva - Czák Ildikó
- 23 **Gyermekek szolgálata**
A Baba-mama Körben
- 24 **KÖNYVAJANLÓ - Igét kikiáltó könyvek**
- 25 **Tóth Veronika: Amikor a szív súgja: szeretet**
- 26 **REFORMÁTUS JELKEPEINK**
Osváth Zs.: **Jelképek a 80 éves címerünkben**
Versek
- 27 **RÉGIHISTÓRIÁK - Jordán István hagyatéka**
Kányádi Sándor; Egy csokor orgona mellé - vers
- 28 **ARCKEPEK ES ÉLETKEPEK**
Papné - **Lelkész - Építész**
Beszélgetés Pap Lászlónéval - 2. rész
- 30 **Soós László: Húsvéti istentisztelet**
Soós László: **A legdrágább sírnál** - vers
- 31 **NAPLO**
- 32 **Elismerés**
Bibliai rajzpályázat – felhívás
Szénási Sándor: **Dal anyák napjára** - vers

BENNÜNKET LÁTOTT

A jelenet ismerős, a perspektíva szokatlan. Igen, Krisztus keresztre feszítésének lehetünk tanúi James Tissot francia festőnek a bő száz évvel ezelőtt alkotott bibliai illusztrációját szemlélve. A kép alsó szélén, középen látunk egy lábfejet. Jézusból csupán ennyi látszik. Hiába ábrázolja az alkotás a nagypénteki eseményt, a főszereplők ezúttal azok, akik a keresztről, Isten fiának szemszögéből láthatóak.

Mennyiféle érzelem tükröződik az arcokon! Aggodalom, kétségbeesés, közöny, gyűlölet, kíváncsiság, kárörvendés, sajnálat, érdeklődés. Asz-

szonyok, római katonák, zsidó főpapok és írástudók, minden szenzációra éhes bámészok arcán. Kik ők valójában? Mi. Mi vagyunk azok. Jézus bennünket szemlél, értünk szenved. Valamennyiünkért. Akiknek annyiféle a múltja, ahány felől jöttünk. Hiába vagyunk azonban sokféleké, egyben mégis azonosak: Isten egyként szeret bennünket. Hiszen éppen ezért vívja haláltusáját a fia. Őt adta, hogy a mi részünk ne az örök szenvedés legyen. Van-e ennél nagyobb szeretet?

Hardi Péter

SZÓL AZ IGE

Olvasandó: János evangéliuma 20, 14-18

LÁTTAM AZ URAT

A húsvéti evangéliumot olvasva mindannyian elcsodálkozunk. A feltámadt Jézus többször megjelent tanítványainak, mindjárt Húsvét haj-

az amerikai Kongresszus közös ülésén 300 ember előtt a következőt mondta: „van valami közös bennünk ebben a szobában. Akár republikánusok,

József sírjának helyét évszázadok alatt megjegezték volna, ám hogy kicsoda Jézus Krisztus, azt biztosan nem.

akár demokraták vagyunk. Bárhová tartozunk: mindnyájan meg fogunk halni.” Ezért világosan értjük az első tanítványokat: Jánost és Pétert, az asszonyokat, az emmausi úton járókat. Jézus halála, és általában a halál miatt tele vannak félelemmel és szorongással.

Mai húsvétunkon ki kell mondanunk újra: nem a halálé, a szenvedésé, és az emberi reményességé az utolsó szó (pedig hányan róják fel mind ezt Istennek: nem ezt vártam, mégis ezt kaptam.), hanem az élő Istené. Az Ő felelete egészen más, mint az emberi elvárás. A feltámadt Jézus friss és személyes feleletet ad a kételkedő Tamásnak, az emmausi tanítványoknak és Máriaanak.

Előző szolgálati helyünkön, Szokolán, 1849. decemberében *Kálniczky*

Hogyan ismeri fel ezt az egykori és a mai ember? Mária kora hajnalban, napfelkeltekor indul a temetőbe. A napszak beszédes: még szürke, homályos kontúrta minden. A Nap csak lassan emelkedik. Ez igaz a szó szoros és átvitt értelmében is, hiszen „látása” csak Jézus megszólítása után lesz világos és tiszta. Nagypénteki fájdalmát csak tetézi, hogy a sírhoz érve nem találja Jézus testét. Olyat még nem látott senki, hogy egy elhunyt nincs a sírjában. A sír üres, pedig a testnek ott kellene lenni.

Temetési szolgálatunk legmeggrázóbb pillanata, mikor a koporsót leengedik a sírba. Ez a

James Martin: A feltámadás reggelén

nalán a magdalai Máriaanak, aki Jézusnak köszönhette az életét, mert hét ördögöt szabadította meg őt, vagyis a megszállottságnak, – a kor gondolkodása szerint – beszámíthatatlanságnak állapotából, gyógyulást, teljes életet kapott. Így Jézus hűséges követője lett. E húsvéti tanú azonban Nagypénteken Jézus halálakor nagyon elkeseredett, elvesztette a biztos pontot életéből. Senkije nem volt csak az Úr, s most Ő is eltávozott tőle. Az evangéliumok híradása szerint Ő volt az első(k közül való), aki a temetőbe kiment, de nem tudott onnan távozni, hanem ott bolyongott a sír körül.

Vele együtt pedig mi is megjelenünk a temetőkerben, és nemcsak lélekben húsvétkor, hanem gyakran a valóságban. Évente majdnem negyven alkalommal hangzik a húsvéti evangélium a pomázi ravatalozóban. Közülünk is sokan tapasztalták már meg, hogy az emberi életnek utolsó nagy ellensége a halál valósága. A nyolcvanas évek ismert igehirdetője, *Billy Graham*, 1999-ben

Pál (†1897) lelkipásztor kapott megbízást Urunktól a gyülekezet vezetésére. A historia domus, majd az ebből készült – a gyülekezet történetét

bemutató – könyv összegyűjtötte harminc éves szolgálatának legfontosabb gyümölcseit: felújította a parókiát, 1857. elején gyűjtést kezdett a ma is álló új templom megépítésére, 1858. augusztusában pedig felszentelték a kilencszáz férőhelyes hajlékot. A templom új Úrasztalát és úrvacsorai kelyhet kapott. Iskolát épített, három új harangot vásárolt.

Isten sok gyermekkel, a gyülekezetben sok örömmel áldotta meg. Végrendeletemben az egyháznak 12.000 forintot, 7 hold földet, erdőjogot hagyott. Adományából készült el halála után az új iskola és felerészben az új templomi orgona. Száz esztendővel – azaz három emberöltővel – halála után mindezeket már elfelejtette Szokolya népe. A XXI. század elején díszes sírja embermagasságú gazban állt.

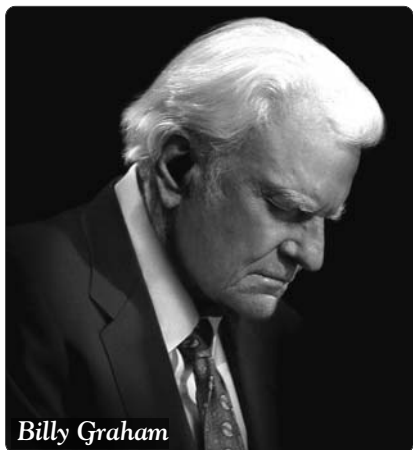
Nem lehet kétségünk afelől, ha Jézus élete csak a sírig tartott volna, akkor csak legfeljebb két-három nemzedék – mondjuk Pálé és Lukácsé – emlékezett volna rá. Lehet, hogy arimátiai

pillanat a legkeményebb embert is megrendíti, az érzékenyebbek szemébe pedig könnyet csal. Hiszen mindez a halál visszavonhatatlanságának tényére figyelmeztet. A föld pedig eltakarja/elrabolja szemünk elől szerettünket. Nem látjuk többé. Hiányzik. Jó volna még egyszer megszólítani, megérinteni, de nem lehet. Lejárt az idő: elszaladt, visszavonhatatlanul futott, így értjük meg az apostol szavát, mikor ezt mondja: az „*idők gonoszak*” (Ef 5,16). Az elhunyt a sírban van, mi pedig itt maradtunk. Jézus azonban nincs ott, s ez túlmutat minden emberi tapasztalaton.

Mária ezért döbbenetlen kérdezi: ki rabolta el?

A koporsó leengedése a halál visszavonhatatlanságának tényére figyelmeztet - Dr. Hegedűs Loránt püspök temetése (2013. február 16.)

Billy Graham

Miért nem tudom leróni a kegyeletemet? S miközben hangosan vívódik, bepillant a sírba, s angyalokat lát. Mindent rendben talál, csak a legfontosabbat nem leli. Közülünk némelyek csak arra várnak, hogy egy nem e világból való küldöt-tel találkozzanak. Egy csodás mennyei jel bizony sokak kívánságlistáján előkelő helyen szerepel. Am a döbbenetes az, hogy a Jézus hiánya okozta fájdalmat, zavart nem oldja meg a velük való beszélgetés sem. Ugyanis az angyal jelenléte önmagában nem hoz húsvéti látsát. Ugyanolyan marad. Azért mert a sír felé néz. Nem veszi észre, hogy valaki már ott áll mögötte. A történetből halljuk, hogy Jézust sem ismeri fel. Am az ember életéből sokszor az a pillanat hiányzik, hogy megforduljon, és ne mindent a sír felől, a reménytelen reménység oldaláról (Lk 24,21) magyarázzon. Húsvét első titka az, hogy mögöttünk áll Jézus. Ha csak magunkkal vagyunk elfoglalva, hangos panaszáradatunk közben nem vesszük észre. Hiába szól, simogat, hiába van jelen a mi életünkben.

Az igazi vigasztalás, az igazi húsvét mindig a Jézussal való személyes találkozásban van. Amíg az ember nem veszi észre, hogy személyesen is keresi, mindig másnak gondolja őt. A nagy fordulat után Mária szembe találja magát Urával, aki nevén szólítja. Szinte megelevenedik bennünk a néhány hete hallott ige, melyből megértettük, hogy életünknek egyik legfontosabb pillanata: az Úr személyes megszólítása: „*ne félj, mert meg-*

váltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!” (Ézs 43,1). Ő nevén szólítja Ábrahámot (1Móz 12,1; 22,1), Mózeszt (2Móz 3,4), Saulat (ApCsel 9,4), Máriát és Péter (Ján 21,15). Isten így kezdi mindig bennünk az Ő munkáját.

A megszólítás és felismerés után azonban Mária ott szeretné folytatni kapcsolatát Jézussal, ahol az nagypénteken megszakadt. Mintha feledhető volna „nagyszombat”. Am ez lehetetlen, bár emberi vágyainak tökéletesen megfelelné.

Hány ifjú álmodja ma is így jövőjét? Azután félreteszi egy picit, hogy majd folytathassa... megtapasztaltuk az álom elmúlt. „Hol a repülőgép? – kérdezte rekedten. Zavartan dadogtam: Hát... mit tegyek... feltalálták... – mondja egy kép-zelt találkozásában az idős Karinty ifjú önmagá-nak (Találkozás egy fiatalemberrel). Sok munkában elfáradt középkorú is fogadkozik és azzal vigasztalja magát: „majd megteszem, megélem, ha végre nyugdíjas leszek”. Am az idősök elmondják személyes tapasztalatukat: ami elmaradt, abból nem lett semmi, ahol félbemaradt, ott nem lehet folytatni. Vannak, akik az élet és halál kérdését is így látják: azt szeretnék folytatni oda-át, ami itt elmaradt. Ismerjük, vannak ilyen pillanatok is a Szentírásban: Jézus feltámasztja Lázárt (Jn 11) és hat nappal húsvét előtt leült vele enni. Másutt pedig azt mondja Jairus gyermekének feltámasztásakor, hogy „*adjanak enni a leánykának*” (Mk 5,43). Azt azonban tudjuk, hogy néhány évvel

később – saját világuk/világunk rendje szerint – úgy Lázár, mind a lányka ismét meghalt.

A hívó életet sem lehet húsvét után nagypén-teknel folytatni. Valami egészen újnak kell kö-vetkeznie. Mária Jézussal való kapcsolatának a Feltámadással történt találkozáson kell nyugodnia és nem pusztán a régi emlékeken. A kettő egy-mástól elválaszthatatlan, de a feltámadással mégis egy új viszony teremődött. Azt jelenti ez, hogy jóllehet még itt van Jézus, de már az Atyához készül. Így mindez nem pusztán az életbe való visszatérését jelenti, hanem annak beteljesedését és kiteljesedését, amit így olvassunk: „*én vagyok a feltámadás és az élet*” (Jn 11,25).

E rövid húsvét reggeli találkozásban Jézus feltámadásának valóságát látja meg Mária. Nincs szüksége több magyarázatra, bizonyítékra. A feltámadás mikéntje titok marad, am amit meg-tapasztalt az nem vízió, hanem valóság. Ezért ör-venedezve mondja: „*láttam az Urat!*” Később Péter is így vall: „*nem kitalált meséket követve ismertettük meg veletek a mi Urunk Jézus Krisztus hatalmát és megjelenését, hanem úgy, hogy szem-tanúi voltunk isteni fenségének*” (2Pét 1,16). Én hiszek az első tanúk bizonyágtételének, mert a Feltámadott engem is megszólított és megváltott.

Amen

Nyilas Zoltán lelkipásztor

HÚSVÉT NYOLCADA ÉS A HÚSVÉTI IDŐSZAK

Az egyházi ünnepek rendjében a húsvét-vasárnapot követő ötven nap a húsvéti ünnepekörhöz tartozik. Ez az időszak az öröm és a hálaadás jegyében telik, és tart egészen pünkösdig, ezért nem *húsvét utáni* időszakról beszélünk, hanem az *ötven napon át ünnepelt húsvéti* időszakra tekintünk, ahogy *Tertullianus* is írta: „húsvét napjától pünkösdig szakadatlanul örülünk”.

A húsvétvasárnapot követő nyolc nap – húsvét nyolcada (októvja) – a húsvéti idő első része, amely arra a bibliai eseményre utal, mikor Jézus nyolcadnap megjelenik a tanítványoknak (Jn 20,19-31). A húsvét hajnalán megkereszteltek e nyolc napos ünnepen végig fehér keresztelési ruhákban jelentek meg a gyülekezetben, innen a *fehér hét* elnevezés is, és a nyolcadik nap neve: *fehérvasárnap*. A fehérvasárnap latin neve, *Quasimodo geniti* (Quasi modo geniti infanti...), Péter első levelére utal: „*mint újszülött csecsemők a hamisítatlan lelki tejet kívánjátok, hogy azon növekedjétek az üdvösségre*” (1Pt 2,2).

Húsvét nyolcadát először a III. században említik. A IV. században a hét minden napja – a római állam törvényei szerint – nyilvános ünnep, munkaszünettel (épp úgy, mint a nagyhét napjai), a XI. századtól a konstanzi zsinat (1094) rendeletére azonban már csak három (vasárnap, hétfő, kedd), a XVIII. század végétől pedig már csak két nap maradt munkaszünetes

nap. Így maradt munkaszüneti nap húsvéthétfő, bár a római katolikus ünneprendben ma már nem számít nyilvános ünnepnek, hanem ún. *nem parancsolt* egyházi ünnep.

A böjti vasárnapokhoz hasonlóan – amint azt láttuk a fehérvasárnap esetében –, a húsvét utáni vasárnapoknak is van saját latin neve és a húsvét egy-egy aspektusát kiemelő perikópa-rendje.

A húsvét utáni második vasárnap latin neve *Misericordias Domini*, „*Az Úrnak irgalmát örökké éneklek*” (Zsolt 89,1), vagyis az Úr irgalmasságának vasárnapja. Hívják a Jó Pásztor vasárnapjának is, mivel ógyházi evangéliuma a Jn 10,11-16.

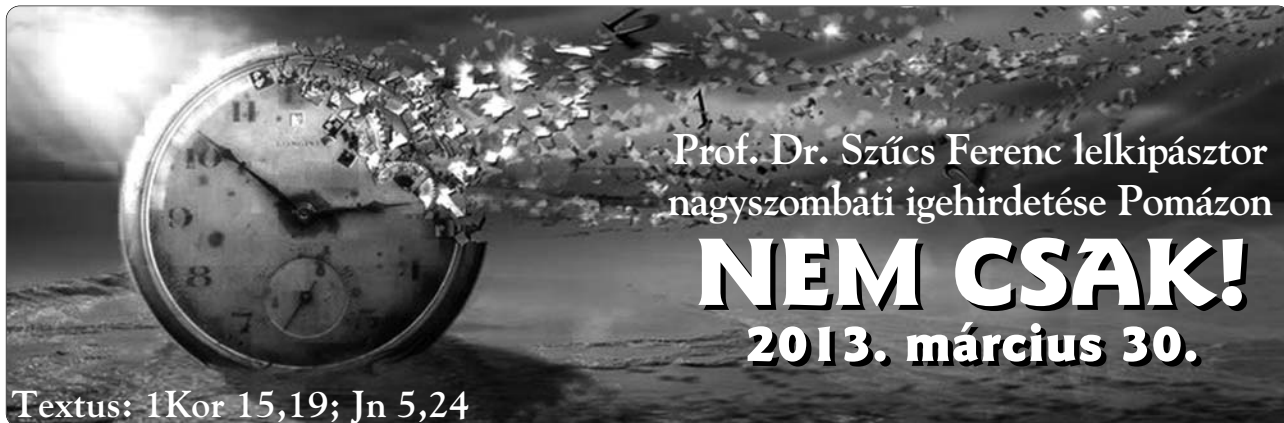
A húsvét utáni harmadik vasárnap elnevezése *Jubilate* (Jubilate Deo!), „*Örvendj, egész föld, az Istennek!*” (Zsolt 66,1), itt a 66. Zsoltár kezdete fejezi ki a húsvét világra szóló örömet. A jónak teremtett világ a teremtő Isten jubileuma volt. (Jubileum jelentése: örvendetes esemény.) A bűn megromtotta a teremtett világ és ember Teremtőjének örvendező (jubiláló) harmóniáját, de Krisztusban megtörtént a helyreállítás. Végül minden szomorúság és fájdalom örömmre fordul. Ezt fejezi ki ennek az ünnepnapnak az evangéliumi igéje is: „*Így most titeket is szomorúság fog el, de ismét meglátlak majd titeket, és örülni fog a szívetek, és örömtöket senki sem veheti el tőletek*” (Jn 16,22).

A negyedik vasárnap latin neve *Cantate*, „*Énekeljétek az Úrnak új éneket, mert csodákat tett!*” (Zsolt 98,1). E felszólítás nyomán lett e nap az egyházi ének és zene vasárnapja. Evangéliuma: Jn 16,5-15.

Az ötödik vasárnap latin neve *Rogate!*, *Imádkozzatok!*. Ez kivételesen nem a Szentírásra utal, hanem a IV. században, Rómában bevezetett könyörgő processiókról (körmenetekről) kapta a nevét. Rogate vasárnap evangéliuma a Jn 16,23-30.

A Rogate-vasárnapot követő csütörtök *áldozócsütörtök*, az Úr mennybemenetelének emlékezete (ApCsel 1,3-9), és egyben a húsvéti ünnepek utolsó napja. Magyar neve arra utal, hogy a húsvét utáni negyvenedik nap csütörtök, másfelől őrzi annak emlékét, hogy egykor e napon volt a gyermekek konfirmációja, illetve első áldozása. *Bod Péter* szerint: Krisztus ekkor „*vitte tökéletességre ama nagy Áldozatot*”.

Bár már nem tartozik a húsvéti ünnepekörbe, hanem pünkösd bevezetője, megemlíttük, hogy a húsvétot követő hatodik vasárnap latin neve: *Exaudi* (Exaudi, Domine!), „*Halld meg, Uram, hívó hangomat!*” (Zsolt 27,7a), melyet a régi magyarok *várovasárnapnak* neveztek. Evangéliuma a másik Vigasztalóra, vagyis a Szentlélekre vonatkozó krisztusi ígéret, a Jn 15,26-16,4.

Prof. Dr. Szűcs Ferenc lelkipásztor
nagyszombati igehirdetése Pomázon

NEM CSAK!

2013. március 30.

Textus: 1Kor 15,19; Jn 5,24

Kedves testvérek! A nagyheti ünnepekör – sokkal inkább, mint a többi ünnepünk – a nagy átmenetekről szól. Kezdődik mindjárt a virágvasárnapi történettel, a hozsánás bevonulással, amelyik néhány nap alatt átmege az emberi történelemnek egyik legsötétebb, legszomorúbb történetébe, Jézus Krisztus igazságtalan és kegyetlen kivégzésébe. Aztán ott van a nagypéntek és a nagyszombat, mi már tudjuk, hogy ez is egy átmeneti idő. A húsvét hajnalára tekintünk már, és azt mondhatjuk, hogy ez a nagyheti történet és az átmeneteknek a sora egy kicsit példázza a mi világunknak, meg az életünknek a mozgásrendjét is.

Mert minden átmeneti ezen a világon, és éppen ezért – ahogy a történészek szokták mondani – mindent a folyamatában kell látnunk. Semmi sem a végállomás, valamit mindig folytatunk, valami mindig átmenet, és éppen ezért a kiragadott pillanatok mindig félrevezetőek is. A mozgásirányukat kell látnunk. Tulajdonképpen a saját életünket is csak így volna szabad látnunk. Győzelmek és vereségek, bukások és kiemelkedő pillanatok, és mindegyik csak átmenet. De az életkorok is ilyenek. A gyermekkorról is tudjuk, hogy az csak átmeneti, az ifjúkor is, a felnőttkor maga is, és aztán mi hívő emberek tudjuk, hogy az öregkor is az. Nem a végállomás felé megyünk. Átmenet. A legnagyobb átmenet mindnyájunk előtt van még.

Jól szokták mondani, hogy átmeneti korban élünk, mert hát melyik korunk nem volt az. Minden elmúlt, minden egyszerűen átléptünk, tulajdonképpen ezt a nagy bibliai igazságot példázza mind az életünk, mind a történelem, hogy nincsen itt nekünk marandó városunk, hanem a jövődőt keressük. Transztforgalom az élet – ahogy szokták mondani a repülőtereken, amikor az egyik gépről átszállnak a másikra –, átmenet az egyik helyről a másikra. Parókia – mondjuk a mi nyelvünkön a lelkészlakásra. Ez a görög

nyelvben az ideiglenes szállást szokta jelenteni, jelezve azt, hogy amíg a szolgálati időnk tart, addig lakunk ott. Ilyen parókia mindnyájunk élete, az otthona, átmeneti idő.

Nos, onnan indulunk el, hogy a nagy átmenet előttünk van húsvétkor és nagypénteken. Még a mi református gyakorlatunkban is kifejeződik ez, pedig nekünk nem nagy örökségünk az, hogy liturgikus egyház lennénk, de nagyhéten itt is évről-évre feketével borítjuk le az úrasztalát és a szőszeket, sötét terítő kerül a templomokba mindenütt az úrasztalára, hogy húsvétkor majd fölváltsa a fehér. Ez szimbolizálja azt a nagy átmenetet, ami a két ünnep között van, de ez a kettő nagyon is összefügg egymással.

Ha egy hasonlattal akarnám szemléltetni, azt mondanám, hogy ezt egy hídhöz lehetne hasonlítani. A híd a legnagyobb átmenet a szakadék fölött vagy egy hömpölygő folyó fölött. Két pillére van, két realitásba kell, hogy gyökerezzen

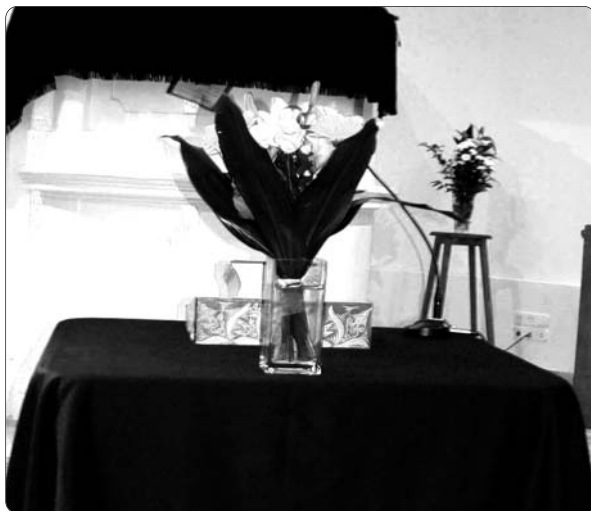
minden híd. Az egyik oldalon – az innenső oldalon – a földi pillér a földi életnek a realitásai, valósága talaján áll, amiben – ismerjük – bűn van, szomorúság van, csalódás van, temetés van, a

Prof. Dr. Szűcs Ferenc lelkipásztor

másik oldalon viszont ott van az Isten világa. A másik pillér az Isten eljövendő világa, a húsvét, a feltámadás, és a híd alatt – mint mondtam – egy áthidalhatatlan szakadék alatt van egy hatalmas folyam, és ott hömpölyög a halálnak, a pusztulásnak, a pokolnak, az emberi életnek sok áthidalhatatlan akadálya, mindennek a vége.

Azok, akiknek Pál apostol írta ezt a levelet a korinthusi levélben, ahonnan a mai igénk egy kicsit már a húsvét felé tekintve elővételezi a feltámadást, azok nem tudjuk pontosan, hogy mit hittek, de egészen bizonyosan valamit rosszul hittek a túlvilági élettel kapcsolatban. Az egyik feltételezés szerint talán azt gondolták, hogy nem is lesz feltámadás, hanem közvetlenül a halálunk után feltámadunk. Vagy még rosszabb esetben azt gondolták, hogy amikor mi Krisztust megismertük és megkeresztelkedtünk, akkor már valami új dolog kezdődött el, már tulajdonképpen meg is történt a feltámadás a régi életünknek a levételével, és már egy titokzatos lelki életformában éljük tovább az életünket. Akármit is gondoltak valójában, a hitük és a reménységük ide kötődött ehhez a földi élethez.

Pál így mondja, hogy *csak* ebben az életben reménykedtek a Krisztusban, *csak* ennek az életnek a keretei között gondolták el. Így van ezzel ma is a legtöbb ember, csak ennek az életnek a realitásaival számol. De hát milyen szerencsétlen és milyen nyomorult az a hívó ember, aki – mondjuk – úgy menekül egy nehéz helyzetben, hogy át kellene kelni a folyón, át kellene kelni a szakadékon, és tudja, hogy ott van a híd, a sötétben valahol ott van egy följárat a hídra, de nem megy föl. Pedig tud arról, hogy át lehet jutni a túlsó partra. Azt mondja Pál apostol, hogy aki így él és így gondolkodik, az minden embernél nyomorultabb. Mert nyomorult az az ember is, aki nem tud róla, de aki tud róla, és mégsem veszi elég komolyan, annak nincs mentsége. Pál apostol egyetlen kicsi szócskával jellemzi ezt a keresztyén csoportot, ők a *csak* emberei, *csak* ebben az életben reménykedni.

A hit azonban tud egy másik realitásról is, és hadd mondjam azt, hogy ez a *nem csak*-nak a világa. Jó lenne, ha ezt a két kicsi szócskát – nem nehéz két szó – elvinnénk ennek a nagyhétnek a végéről. Hogy a *csak* emberei akarunk-e maradni, vagy a *nem csak*-nak a lehetőségeit meglátjuk. Én hiszem, hogy ebben a másik szóban, a *nem csak*-ban benne van az evangélium örömhíre. Mert a hit nem annyit jelent, ahogy hallottuk Jézus szavaiból, a János evangéliumából, hogy elhiszek valamit, hanem Jézus azt mondja, hogy ez egy átmenetel az egyik helyről a másikra. Ez egy valóságos átmenetel a halál oldaláról az élet oldalára. A bűnöknek, az emberi lehetőségeknek a kicsi világából átmenetel az Isten világába.

Figyeljük meg, hogy Jézus, akit a zsidókhoz írt levél a hit elkezdőjének és a bevezetőjének nevez, ő maga is hogyan gyakorolta ezt. Gondoljunk csak a megkísértés történetére, amikor negyven napig böjtölt, és végre megéhezett, a test követelte a magáét. Vegyük ezt nagyon komolyan. Kopogott a szeme az éhségtől, elgyöngült. És a Sátán – kihasználva ezt a pillanatot –

azt mondta, hogy itt van a *csak*-nak a világa, te Isten fia vagy, változtasd a köveket kenyerekké. És Jézus Krisztus azt mondja, hogy *nem csak* kenyérről él az ember. Jézus átment az Atyának az oldalára, és azt mondta, hogy az Atya tud minket táplálni igéjével, mindazzal, ami az ő szájából származik, és ez valóságos táplálék, az pont olyan fontos vagy még fontosabb, mint a mindennapi

kenyér. Figyeljük meg, Jézus nem azt mondta, hogy nem fontos a kenyér, nem azt mondta, hogy nem számít az, hogy éhezünk, hogy magunk mögött lehet hagyni a kenyérgondokat, nem ezt mondta, hanem azt mondta: *nem csak*.

Aki hisz, föllép a hídra

A baj mindig ott van, amikor az ember leragad a *csak*-nál. Jézus átlépett a *nem csak* világába. Mert akinek megszorul az élete ennél a *csak*-nál, annak beszűkül az élete, beszűkülnek a lehetőségei, egyre szűkebb lesz. Egyre inkább olyan lesz, mint az űzött vad, amelyiket nekihaztanak egy kerítésnek. Pomázi lelkesítő szolgálatomnak egyik nem

Emmaus felé

túlságosan örömteli emléke az az emlék, amit Csobánkáról őrzök. Boldog emlékű gondnokunk, Takács László egyszer kapott egy kicsi szópós őzikét, amit ő nevelt föl, és lett belőle egy szép nagy állat. Együtt nőttek föl ott a kutyákkal, nem is bántották egymást az állatok, de egyszer úgy látszik, hogy a kutyákban mégis föltámadt az űzött, és elkezdték zavarni ezt az állatot, az őz

pedig beszorult a fák közé, és ott pusztult el, mert mindig előre akart menekülni. Ha egy kicsit hátrált volna, ha tudta volna azt, hogy hátrálva meg lehet menekülni, akkor megmenekülhetett volna. De a legtöbb állat a hurokban így pusztul el.

Ezért mondja Jézus, testvéreim, hogy aki hisz, az föllép arra a hídra, amelyik a *csak* mellett egy másik perspektívát is megnyit, észrevesz egy *nem csak*-ot, észrevesz egy másik lehetőséget, amelyik az életbe visz. Olyan világosan mutatja ezt a tanítványok élete nagypénteken és nagyhéten. Ezt a beszűkülést. *Csak* ennyi volt, pedig mi azt reméltük... – mondják az emmausi tanítványok. Hogy lehet, hogy itt végződött a Mester élete. Lehetséges, hogy mindaz, amit ő mondott, az csak egy hitetés volt, az egy ámitás volt? Aztán húsvét hajnalán, az üres sírnál kezdik megérteni. Megvetik a lábukat a hídnak a másik végén. *Nem csak* ennyi a

Jézus ügye. Isten *nem csak* ennyit adott, amennyi Jézus földi életébe belefért, abba a harminchárom esztendőbe. És kezdik majd folyamatában megérteni az üdvörtörténetet is.

Gondoljunk megint csak az emmausi történetre. Mózesről kezdve a prófétákon át Jézus kezd magyarázni az ő szenvedéstörténetét. Mó-

zesnél kezd. Mert az egész Biblia nem szól másról, mint erről a *nem csak*-ról. Hogy amikor Izrael népe úgy gondolja, hogy most már itt vége van mindennek, mert jött a fogság, fölégették a templomot, elűzték a népet, hát lehet ennél mélyebbre kerülni? És akkor jönnek a próféták, és azt mondják, hogy *nem csak* ítélet van, hanem kegyelem is van. És Ezékiel próféta látja a csontokat a völgyben, és hallja a Lélekről szóló próféciát, hogy meg fognak elevenedni ezek a csontok. Temető felett járunk, de van mégis élet.

Úgy látom, testvéreim, hogy Pál apostolnak ez a mondata, hogy *nem csak* ebben az életben reménykedünk a Krisztusban, nem

azt jelenti, hogy tagadjuk a feltámadás tényét, hiszen szó szerint talán nem is volt olyan Korinthusban, aki ezt tagadta volna. Inkább azt jelenti, hogy úgy hinni, hogy nem hiszünk igazán. Úgy reménykedni, hogy nem számolunk azért igazán az Isten erejével. Mert nagyon emberi, nagyon korlátozott a reménységünk, csak az emberi lehetőségekkel számolunk.

Valami olyasmi ez, hogy mondjuk ugyan a sírnál főnhangon a *Hiszkegyet*, de ugyanakkor mégsem hisszük igazán, hogy nem itt van az élet vége, és nincs már szívem félelmére nézni sírom fenekére. Vagy énekeljük itt a templomban a Zsoltárt, amikor kilépünk, akkor éppúgy a *csak*-nak a világában vagyunk, éppúgy beleszorulunk a saját életünknek a szűk lehetőségeibe, mint akiknek nincsen reménységünk.

Mert Jézus szerint mit is jelent a hit? Fölmenni a hídra. Átlépni egy másik valóságba, az ő valóságába. Fölebe megyek a szakadéknak, és ezzel átmentem a halálból az életbe, a *csak* szorításából kilépek a *nem csak*-nak a lehetőségeibe.

Hadd mondjak erre, testvéreim, három gyakorlati példát, hogy mit is jelent ez igazán.

Egy régi kedves ismerősünkkel beszélgettünk nemrég. Sok nagyon súlyos terhet dobott rá az élet, sokakat elvesztett, a gyermekét is, és azt mondta, hogy már sehohol sem lennék, már régen megőrültem volna, ha minden nap nem mehettem volna a terheimmel Krisztushoz.

És eszembe juttatott egy másik történetet. Amerikában egy lelkipásztor hívott meg az otthonába, egy szép nagy otthonban egyedül élt. Amikor érdeklődtem a családjáról, azt mondta – kicsit könnybe lábadt a szeme –, hogy néhány évvel ezelőtt ő vezetett az autóban, teljesen véletlenek voltak, egy hátulról jövő nagy teherautó összeütközött velük, és a felesége és a három szép gyermeke ott haltak meg. Őt úgy szedték össze, és szinte csontról-csontra rakták össze a kórházban, és ő maradt meg egyedül. Borzasztó volt. Elmondta nekem, hogy volt a házuk mellett egy kicsi ház, ahova ő el szokott vonulni készülni. Amikor már nagy volt a zsvajv otthon, és egy kis csöndre vágyott, ebbe a kis házba ment. Amikor hazakerült, és ott volt egy szál maga teljesen magányosan, teljesen reménytelenül, letörve és összetörve, akkor – azt mondja – kirámoltam mindent ebből a kicsi házból, és igaz, hogy én református vagyok, de mégis, itt egy kis kápolnát rendeztem be. Semmi nincs ott. Kinyitotta az ajtót nekem, benéztem, egy imaszámoly volt ott és egy kereszt, meg egy nyitott Biblia. Azt mondja, tudod, minden reggel, mikor fölébredek az első dolgom még reggelizés előtt, hogy ájtóvök ide. Nekem ez nagyon fontos, hogy ájtóvök ide. És Jézus jelenlétét megérezem, és komolyan vegyem azt, amit ő mond, hogy menj be a te belső szobádba, mert a te Atyád ott van. Azt mondja, valóban érzem, hogy az Atya ott van, és ott van az ő jobb keze felől Jézus Krisztus, és tudom, hogy az ő másik keze felől pedig ott vannak az én szeretteim is. És innen kezdve mindenre lesz erőm aznap, és így fejeződik be az este is.

És ahogy ezt a két történetet összeraktam, rögtön megértettem Jézusnak azt a mondását,

amit mindnyájan ismerünk. Egyszer azt mondja Jézus, hogy jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és terheket hordoztok. Az első szót értettem meg igazán, mert mi nem szoktuk ezt nagyon komolyan venni. Mit jelent ez, hogy jöjjetek énhozzám? Azt jelenti, hogy hagyj ott azt a helyzetet, azt a pillanatot, amikor magadban küszködsz, amikor már olyan fáradt vagy, hogy nem figyelsz semmire, azt mondja Jézus, gyere át. Ha nem jössz át, akkor agyonnyomnak a gondok, akkor úgy jársz, mint aki a híd alatt pusztul el, és nem menekül meg. És majd ott megérted. Vedd magadra az én igámat. Mert az én igám gyönyörűsége, és az én terhem könnyű.

És aki átmegegy – most nem a hely, hanem az átmenet a lényeges –, az megtapasztalja, hogy a halál-erők mellett az élet-erők is elkezdnek működni az életünkben. Nekem kedves Zsoltárom – sokszor prédikáltam is róla – a 73. Zsoltár. Azért olyan kedves, mert ez egy nagyon őszinte vallomás arról, hogy egy háromezer évvel ezelőtti hívő ember szétnézett a világban, és azt látta, hogy bizony a gazembereknek minden sikerül. Akik füttyölnek a hitre, erkölcsre, vallásra, azok gondtalanul élnek, mindent megúsznak,

halálukig nincsenek kínjaik – így mondja –, én pedig itt küszködök a mindennapi kenyérért, a megélhetésért, sok mindennel, sok bajjal, nyomorúsággal, és már-már olyanná lettem, mint a kidőlt kerítés. És itt van egy fordulat a Zsoltárban, mert minden Zsoltárban van általában egy ilyen nagy fordulat. Bementem az Isten szent helyére. Ez a templom volt, bement a templomba. És abban a pillanatban megérezte az Isten közelségét. Itt van ez a szép ige, hogy Isten közelsége oly igen jó nékem. Megérezte, hogy van egy olyan hely, ahol nagyon jó lenni. Nem volt idegen ez a világ. Aztán megértettem ezeknek a sorsát. És hogy jött ki? Úgy, hogy azt mondta, nem cserélnék egyikkel se. Nekem tudom, hogy kicsodám van az egekben. Nekem kösziklám van, és ha elfogyatkozok is testem és szívem, a szívemnek kösziklájá te vagy, ó Isten, mindörökké. Aki

ezt átéli, az kivel cserélné ezen a világon. Mert rögtön megértettem, hogy nagyon sikamlós a többieknek az élete, nem cserélnék egyikkel se. Mi történt? A gonoszok gonoszok maradtak, a világ nem lett igazságosabb, de ő túllátott ennek az életnek a keretein, *nem csak* ebben az életben kezdett reménykedni, hanem fölébe emelkedett a szakadéknak.

A másik példa, ami eszembe jutott, szintén az egyik legnehezebb átkelés az életünkben, ez pedig a megbocsátásnak a világa. A megbántott ember, a megsebzett ember bizony nagyon sokszor átéli, hogy ezek a sebek – úgy ahogy a földi sebeink is – elfertőződnek, nagyon komollyá is válhatnak, kellene velük valamit csinálnunk. Az éppen száz esztendeje született drága emlékü Gyökössy Endre, aki prédikált ezen a szöszéken is az én időmben, és talán emlékeznek rá sokan, ő szokta mindig mondani, hogy a mi magyar nyelvünkben a *gyűlölet* szó a legjobban kifejezi, hogy miről van szó. Mert – azt mondja –, hogy ez *gyűl* és *öl*. Persze ez csak egy ilyen furcsa etimológia, de igaz. Gyűl a méreg a szervezetünkben, a lelkünkben, és nem azt öli meg, akit mi szeretnénk, hanem minket, a mi egészségünket, a mi életünket teszi tönkre. Gyűl és öl.

És Jézus tudja, hogy ezt nem lehet megoldani emberi erővel. Mert tudjuk, hogy igazságtalan volt, mert tudjuk, hogy méltánytalan volt. Ezért tanít úgy imádkozni bennünket, hogy áthív minket az Isten oldalára. A Mi Atyánkban azt mondja, először éld át azt, hogy te is az Isten bocsánatából élsz, mert napról-napra szaporítod a bűnt. Mi így mondanánk már, hogy a kereszt alá hív bennünket Jézus. Mert csak ott lehet egy lélegzetvételre kimondani, hogy Atyám, bocsáss meg úgy, ahogy én is. Ahogy én is elengedek. Ez már méregtelenítés. Mert a mi magyar nyelvünkben van egy ilyen közmondás, hogy esz a méreg. És ez tényleg így van.

Nemrég adták át a Dizseri Tamás szeretet-szolgálati díjat egy kiváló magyar orvosnak, Tahy Ádám kardiológusnak. Elolvastam a vele készült interjút, és megragadott ez a nagyhírű és nagyon mély hitű orvos, aki azt mondta, hogy higgyük el, hogy a hívő emberek tovább élnek. Miért? Azért, mert ők tudnak a megbocsátásról. Azért, mert ők át tudnak menni egyik helyről a másikra, ahol már nincs tovább. Ők tudnak átlépni. Hova? A halálból az életbe – Jézus így mondja. Sőt, az ellenünk vétkezők esetében még nagyobb győzelmek is születnek. Valakivel beszélgettem múltkorában, akinek nagyon sok baja volt, sok-sok ellensége gátolta, gáncsolta, és félig-meddig tréfásan azt mondta nekem, tudod, van egy hosszú lista, ahol ott van minden ellenségemnek a neve, és már csak egy van, akinek még nem segítettem. A többinek mindnek tudtam segíteni.

Mert olyan helyzetbe került, hogy jött, vagy nem is jött hozzám, de odamentem hozzá. Egyenként kipipálta, mindegyiknek segített. Hát nem ez a nagy győzelem? Nem ez a legcsodálatosabb győzelem? Nem hordozott sérelmeket, nem hordozott gyűlöletet, már mindenkin segített. Kilépett a maga kicsi világából Krisztus felé.

De végül, testvéreim, harmadszor, Pál apostol egyre magasabbra jut, és innen egy egészen széles panoráma tárul fel előtte, hiszen a korinthusi levél 15. fejezetét olvassuk most, és már egészen a húsvéti perspektívát nyitja meg, amikor azt mondja, hogy ez csak a szerény kezdet, hogy Jézus föltámadt. Olyan, mint mikor a templomba elvitték a kicsi árpakévé, a zsenjét, ez volt a jele annak, hogy lesz majd aratás. Átmeneti idő ez a történelem. A végén ott van, hogy még Krisztus is átadja az uralmat az Atyának. Még a Krisztus uralma is átmeneti. Ezt persze jól értjük, ez a történelmi uralkodás. Minden ellenségét a lábai alá fogja vetni, mint utolsó ellenség a halál fog eltörölni, és mikor mindez megtörténik, akkor a Krisztus is átadja az uralmat az Atyának, és Isten lesz minden mindenkben. Akkor ér célba ez az egész nagy történelem, akkor látjuk meg mindennek az értelmét, és mindent a maga folyamatában látunk.

Pál apostol ezért lát túl ezen a világon, és az átmenet sok mindent viszonylagossá tesz, mert a jövő utazásban tanuljuk meg igazán a reménységet, testvéreim. Valaki azt mondta, hogy a remény nem velünk születik, azt tanulunk kell. Csalódásokon, fölülemelkedéseken tanuljuk meg a reménységet, tanuljuk meg azt, hogy át lehet menni az életünknek egy másik perspektívájába. Ezért olyan csodálatos, hogy a Bibliának az

azt mondja, mi lesz a végén. Mit érek én azzal, hogyha tudom, mi történik egy hónap múlva, az is csak egy átmeneti dolog, ha nem tudom, hogy

hova megyek. Isten elárulja a dolgoknak a legvégét.

A húsvét elárulja, hogy nem a halálé az utolsó szó. A húsvét elárulja, hogy nem a *csak* nál van az utolsó végállomás, hanem a *nem csak* nál. Mert *nem csak* ebben az életben reménykedünk a Krisztusban. Ez azt jelenti, hogy inentől kezdve a küzdelem még folyik, a mérkőzés még nem fejeződött be. De azzal a bizonyossággal harcolunk, hogy: halál, hol a te fullánkod, pokol, hol a te diadalod. Már nincs diadal. Már megveretett örökre. Nincs vesztenivalónk. Mert hiszünk és reménykedünk. És ezért tudjuk, hogy a mi munkánk, a mi prédikálásunk, és a ti hitetek nem hiabavaló az Úrban. Ebben a bizonyosságban áldjon meg bennünket Isten.

Amen!

Dr. Szűcs Ferenc lelkipásztor

Urunk, Istenünk, milyen nagy dolog az, hogy még folyik a küzdelem a világban és bennünk, kívül harc, bennünk félelem, de Te már kihirdetted nekünk a végeredményt. Még tumbol a bűn és uralkodik a halál, és Te azt mondd nekünk, hogy teljes a diadala a halál fölött. Ezért hívsz magadhoz most is, és hívtál egész héten, és mondtad, hogy jöjjetek én hozzám. Hogyne jönnék Hozzád, Urunk, a terheinkkel. Mert az innenső parton nincs megoldás. Megyünk át Hozzád minden terhünkkel, fáradságunkkal, mert kihez is mehetnénk nagyobb bizalommal, mint ahhoz, Aki maga is leroskadt a kereszttel, és valaki kellett, hogy segítse föl egészen a Golgotáig. Hozzuk a sebeket, a bántást. Nem mondjuk, hogy nem fáj, de elszégyelljük magunkat a Te közeledben, Urunk, Aki mindezt ártatlanul és szentül szenvedted el értünk, ennek a sokszorosát. És amikor Nálad vagyunk, az atyai házban vagyunk, akkor az Isten közelsége olyan jó nekünk, nem is kívánczunk máshova. Nem is értjük ezt a nagy átmenetet a nagy nyomorúságból a fehér ruhákba. De tudjuk, hogy hinni nem kevesebbet jelent, mint tudni, hogy mindez igaz, hogy mi a Tied vagyunk, és egyszer majd az utolsó nagy átmenetnél is hozzád érkezünk a halálból az életbe. Erősítsd meg bennünk ezt a hitet, és adj mindnyájunknak, egyénileg, családjunkban, gyülekezetünkben boldog feltámadás ünnepet, a Te asztalodnál igazi közösséget Veled és egymással. Dicsőítsd Téged, áldunk Téged, magasztalunk Téged, hálát adunk Néked az ősi imádsággal, és kérünk is Téged, hogy maradjon velünk a Te kegyelmed, szereteted, Szentlelked. Amen!

utolsó könyve, a Jelenések könyve valami olyan, mint hogyha – hadd használjam ezt a hasonlatot – egy izgalmas futballmeccsnek a kezdetén valaki elárulná a végeredményt. Ugye ezt mindig nagyon szeretnék tudni – különösen a szerencsejátékosok –, de mi valami ilyesmit kaptunk. És amikor arra gondolok, hogy az emberek többsége mit nem adna azért, hogy megtudja a jövőt, hogy mi lesz egy hónap múlva, két hónap múlva, ez rendkívül izgalmas, ezért járnak jószokhoz, ezért olvassák a horoszkópot, és mindent, mi lesz egy év múlva. Ennél sokkal többet mond a Szentírás,

ORBÁN LÁSZLÓ: ELMENTEK

Elment Doktor Szűcs Ferenc és Tímár Gabriella, Pedig a gyülekezet úgy hozzájuk volt szokva. Elmentek, és nem látjuk őket a láthatáron, De érzi a gyülekezet, hogy nincsenek távol.

Mert csak színre nézve távoztak, s nem szívre nézve, Mivel szíveinkbe úgyis bele vannak vésvé. Most búcsúzásukat sokunk szemé megkönyvezte, Mivel hivatásuk őket tovább vezérelte.

A lelkesünket várta bent a teológia, Hogy legyen az ifjúságnak lelki tanítója. „Aranyszájú szent János”, de az is a javából, Ki, ha szólja az Igét, az ifjak szíve lángol.

A lelkeszőnők mostanában beteg volt szegényke, De szolgálatait azért még így is végezte. Most végre rászánta magát egy kis pihenőre, Hogy lehessen majd másutt a hívek öröme.

Jót kívántunk munkájukhoz, a hova most mentek, De szavainknál könnyeink többet is beszéltek. Meghitt volt a búcsú, virág volt Gabi kezében, S elmentek, mint a Názáreti, csendben, s szegényen.

Szegényen? - vagy mit beszélék - jól mondtam ezt a szót? Igen, mert így voltak ők sokakat gazdagítók. Nagyon sok helyen a jó gyümölcs azért nem terem, Mert kevély ott a pásztor, és kevés a türelem.

Bár fáj a búcsú, de az volt a vigasztalásunk, Hogy lesz nekünk még az életben viszontlátásunk. De ha viszontlátásunknak reménye elveszne, Istenünk jobb találkozást tud adni helyette.

Mert Övé minden hatalom, Övé a királyság, A láthatatlan világ és a boldog mennyország. És akik felébredtek a Megváltó szavára, Azokat Ő elvezérli az örök hazába.

Ha addig tán arcunkra ülne bánatunk, - Mert nincs itt nekünk maradandó városunk - De él szívünkben remény, hogy áll kiválasztásunk. És Isten irgalma folytán lesz örök lakásunk.

Örök hazánk, örök üdvünk és örök lakásunk, És ott lesz a mi igazi nagy viszontlátásunk. Ennek reménye már most is felénk integet. S ezzel búcsúzik a kis kalászi gyülekezet.

Budakalász, 1988. január 31.

“Mert úgy szerette Isten e világot,
hogy az ő egyszülött Fiát adta...” (János 3,16a)

NÉGY SZEG

A Koponyák Hegyének kupolás tetején a három Kereszt magasan, komoran, tárt karokkal, mint három ölelni készülő óriás.

Oly szép a világ ezen a napon, ebben az órában, hogy szinte lehetetlen kínzásokra gondolni:

Mért ne lehetne ezeket a fárbocokat mezei virágokkal felvirágozni, és egyiktől a másikig friss levelek füzérét függeszteni, a szegényfákat zöldellő falakká varázsolni, és a pihenő alatt ott üldögélni árnyékukban...

A százados parancsot ad. Két katona közeledik Jézushoz. A keresztrefeszítettnek egy régi mondás szerint, egészen meztelennek kell lenni: mintha fürdőbe lépne.

Amint levetkőztették, két kötelet húznak hónalja alá és felrántják a Keresztre.

A fá közepe táján van egy ülésformájú ék, és a testnek ezen kell bizonytalan és fájdalmas támasztékot találnia.

Egy másik katona oda támasztja a létrát a keresztgerenda egyik karjához, kezében a kalapáccsal felmászik, megfogja a kezét, amely meggyógyította a bélpoklosokat, és betegeket..., és simogatta a kisdetek haját..., segítő kezét nyújtott a rászorulóknak...

Kitárja a fán és egy szegyet oda illeszt a tenyere közébe.

A szegek hosszúkácsak és jó nagy lapos fejük van, úgy hogy jó ütés esik rajtuk.

Az újdonsült „kovács” hatalmas csapást mér rá, amely egyszerre átveri a húst.

A szeg szilárdan tart, és csak a feje áll ki a tenyérből...

Az átfúrt kézről vércsepp fröccsen a kalapáccsos kézre, de a szorgalmas munkás nem sokat hederít rá... nem tudja, hogy ezek a vércseppek a Megváltást hordozzák magukban...

Tovább csapkod teljes erejéből a kitérő kalapáccsal, míg csak munkáját rendben el nem végzi.

A kezek után a lábakra kerül a sor. Ezt a munkát a földön állva lehet végezni, mert a római keresztnek nem túl magasak...

A kalapáccsos katona feltolja Jézus térdeit, hogy talpai egész felületükkel hozzá simuljanak a fához és kitapogattja a helyes irányt, hogy a szeg hegye éppen a lábfej közepébe ékelődjék, azután egy csapással bele vágja a felső lábfej púpjába és helyre veregeti a szegyet, míg csak szilárdan meg nem fogózik. Ugyanígy elbánnik a másik lábbal is, és végül még mindig kalapáccsal a kezében, felfelé néz, hogy megbizonyosodjék, vajon szabályszerűen be van-e végezve a munka és nincs-e valami híja... A kis tábla is felkerül a töviskoszorús fej fölé.

„Elvégeztetett!”

Minden beteljesedett: vérenek cseppei hal-

kan hullanak kezeiről a földre és a lábaiból szivárgó vér vörössel festi a kereszt tövét. Immár nem fog elmenekülni...

Jeruzsálem urai ma estétől fogva nyugodtabb álmokat alhatnak.

Elég baj, hogy a rómaiak nem engedik meg a káromlókra szabott ősi büntetésünket, mert egyénenként jobban kitölthetjük volna mérgeünket, ha megkövezhetjük volna.

Egyszer a házasságtörő nő előtt eldobhattuk a köveket, de ma senki sem hátrálna meg, és ma megfizetnél magadért is, érte is. A kereszt is elég jó, de nem elégíti ki úgy a nézőt... Ha legalább ezek az idegenek megengedték volna, hogy egy-egy kalapácsütést mérjünk a szegekre...!

Nem felelsz?

Ha szeretnünk kell téged, bizonyítsd be nekünk előbb, hogy Isten annyira szeret, hogy nagy csodát tesz, hogy kiragad a halál torkából!

De az isteni Felszegezett hallgat.

A keresztrefeszítés a legkegyetlenebb és leggyalázatosabb módja a kivégzésnek, amely a legnagyobb és legtartósabb gyötrelmekkel jár. Ha közbejött a merevgörcs, jótékony bénulás sietette

a halált. De voltak olyanok is, akik egyre súlyosodó szenvedések közben másnapig, sőt harmadnapig is kitartottak.

Jézus négy sebének vére megalvadt a vasszegek feje körül, de minden rázkódás új vérfonalakat sajtolt ki belőlük, amelyek lassan-lassan folytak le a kereszt hosszán és lecsepegtek a földre.

Így hal meg egy Isten, aki megszabadította lázaktól a lázbetegeket, aki az élet vizét adta a szomjazóknak, aki feltámasztotta a ravatalokról és a sírboltokból a halottakat, aki visszaadta a járását a nyavalyatörésben megbénultnak, aki kiűzte az ördögöket az elállatiasodott lelkekből,

aki büntetés helyett sírt a sírókkal, aki új életre támasztotta a gonoszokat, aki a költészet szavaival és a csodák bizonyosságaival tanította azt a tökéletes szeretetet, amelyet az ábrándozásban és vérben fetregő eszelős bolondok sohasem lettek volna képesek fölfedezni.

Az életet hozta és cserébe a leggyalázatosabb halált juttatják osztályrészüil.

De az embereknek nem volt erejük engedelmeskedni neki. És ellőtték maguktól azt, amit Krisztus kiomló vérével felajánlott.

Ezért az eltaszításért és ezért a reszketésért halt meg ama napon a Koponyák Hegyén az Ember Fia, nagy szóval kiáltván a sötétben.

És valahányszor valaki közülünk nem felel kiáltására, új csapással sújt a szegekre, amelyek annyi század év óta függesztik Őt letéphetlenül az örök-elpusztíthatatlan keresztfára.

Így szeretett Isten, hogy az ő egyszülött Fiát sem kímélve feláldozta értünk...

„... hogy valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (János 3,16b)

Kurfis Imre

GYÖNGYÖSI LÁSZLÓNÉ A 25. ZSOLTÁR UTÁN

Szívemet Hozzád emelem,

És én Tebened bízom.

Mert senki meg nem szégyenít,

Te vagy én védőpajzsom.

Mert szegyenbe esni nem hagysz,

Uram, Te vagy Istenem,

Szégyenüljenek meg azok,

Kik Téged nem keresnek.

Utaidon vezérlj, Uram,

Hogy a jó úton járjak,

Te ösvényidet mutasd meg,

Miken bizton járhassak.

És vezess, Uram, engem,

A Te szent Igédnek útján,

Oltalmaz meg mindenkor,

Mert Benned van én reményem.

Legkedvesebb igém

BENNEB BÍZOM, ISTENEM

Őszinte leszek: nem túl gyakran gondolkodtam még el azon, vajon melyik is a legkedvesebb igém. Sokszor, sokféleképpen helyezte a Szentírás különböző részeit szívemre az Úr, mindegyik hatással is volt rám így vagy úgy, eddig mégsem választottam ki közülük azt, amelyik a legkedvesebb lenne számomra. Mikor azonban – hogy papírra vessem ezeket a sorokat – átlapoztam a Bibliát, végigböngészve az aláhúzott, kijelölt szakaszokat, valahogy egyiket sem tudtam kiemelni a többi közül: mind ugyanolyan értékes számomra. Sorra következtek az évek alatt, az ifjúsági táborokban, csendes-hétfégekben, születésnapokon, ünnepek alkalmával kapott kis igéskártyák. Számomra fontos emberektől kaptam mindent, nem is tudtam kivételezni egyikkel sem. Míg nem kezembe akadt egy, már megsárgult lapocska. Az egyetlen, amit nem közvetlenül kaptam valakitől. Sok évvel ezelőtt, még olvasni sem tudtam, mikor egy unalmas délutánon, nagyszüleimmél egy kis kártyára bukkantam, és bár értelmezni nem tudtam a rá rótt cirkalmas betűket, a láthatóan nagy műgonddal megrajzolt tulipánok a lap szélén nagyon is megfogtak – az igékártya onnantól kezdve az enyém volt. Csak sok idő után értettem meg az igencsak kurta, ám annál többet mondó írást is rajta: „*Bened bízom Istenem!*” (Zsolt 25,2).

Mindig is a Zsoltárok álltak legközelebb a szívemhez a Biblia összes könyve közül. Ezek, mint költemények, egyszerűen, tömören, és kíméletlen őszinteséggel foglalják össze számomra a Mindenható és a halandó, gyarló ember kapcsolatát. Ezekhez az énekekhez nyúltam, ha útmutatásra, segítségre, vigasztalásra, vagy éppen bűnbocsánatra volt szükségem eddigi életem során. Nem meglepő, hogy közülük került ki a favorit, a *huszonötödik*, ami már-már bibliai közhellyé nőtte ki magát – ha lehet egyáltalán ilyet mondani.

Éppen ezért a számomra legkedvesebb, hiszen bármilyen élethelyzetben reményel, hittel és szeretettel tölthet fel.

Ha kilátástalannak látom helyzetem, legyen szó munkáról, tanulásról, családról, szerelemről, barát-

ságról, reményt ad, hiszen tudom, az Úr mindent a lehető legjobban intéz, bármit is tesz, javamra válik. Ha tanácstalan vagyok, fogalmam sincs, merre induljak az élet ösvényén, útbaigazít, mert tudom, ha tiszta szívvel a Mindenhatóra bízom ügyemet, Ő megmutatja a helyes utat. Ha magával ránt emberi gyarlóságom, ami – mit szépsűnk – gyakran előfordul, többször is, mint kellene, ezen igazsakasz bízta: megbocsátást nyerhetek.

A Zsoltár további részei is lényegesek, hiszen azokban jelenik meg számomra a bizalom kiteljesedése. Dávid nem csak bűnbocsánatot és kegyelmet kér, de elfogadja az esetleges büntetést is, mint a jó útra vezető eszközt. Elfogadja, hogy Istennek tervei vannak vele, és semmi nem történik ok nélkül, legyen az áldás vagy büntetés. Itt jön a bizalom (számomra legalábbis) legnehezebb kiterjesztése: egész létezését “egy lapra teszi fel”, azaz Isten kezébe adja életét, annak minden döntését. Nincs az a makulátlan keresztény, aki minden jóakarata ellenére ne tévedne el olykor-olykor az élet útvesztőjében. Bevallani azonban ezt (hogy hiába tértünk meg, hiába imádjuk az Urat, nem tudunk magunkról gondoskodni anélkül, hogy bűnbe ne esnénk időnként) borzasztó nehéz. Személy szerint a kelletténél többször feledkezem meg róla, vagy egyszerűen tudomásul sem akarom venni, hogy csak Istennel hozhatok mindig jó döntést. És még csodálkozom, hogy miért hagyja az Isten, hogy bármi rossz történjen velem. Aztán meg elszégyellem

magam: hiszen a barátaimat sem okolom a rossz döntéseimért, ha előtte nem avattam be őket, nem kértem ki a véleményüket, hogy tehetném mindezt akkor a Mindenhatóval. A sértődésen túl be kell látnom, nem Ő zárkózott el tőlem, ellenkezőleg!

Az persze, hogy kedvencemnek mondom a 25. Zsoltár 2. versét, még nem jelenti azt, hogy soha nem feledkezem meg róla és tanításáról. Legtöbbször csak későn (olykor már túl későn, mikor már megtörtént a baj) jut eszembe a megoldás: az Úrban kellett volna bíznom, az Ő kezébe kellett volna tennem a döntést, az Ő útbaigazítására kellett volna hallgatnom, hogy ne tévedsek célt. Könnyelműen hiszem azt sokszor, egyedül is boldogulok az életben. Önállóan is meg tudom oldani a problémáimat, elkerülnek a kísértések, ha meg mégis jön egy, hát majd ellenálok. (Meg ahogy én azt elképzelem!) Sokszor a valójában nehezebb út tűnik a könnyebbnek, a hozzám közelállókhöz fordulok segítségért, akik bár szeretnek, és a legjobbat akarják nekem, nem mindig tudnak segíteni – úgy legalábbis, ahogy a Jóisten tenné, biztos nem.

Barátaim azt mondják, túl sokat aggódok. Hogy mindent túlbonyolítok, túlkomplikálok, olyanok miatt ráncolom gyakran a homlokom, amivel kapcsolatban igazán nem tehetek semmit. Aggódok a jövőm miatt: vajon sokáig körülvesznek-e még azok, akik ma szeretnek, lesz-e mindig munkám, jól nevelem-e majd a gyermekeimet, és a többi, és a többi. Pedig mennyivel könnyebb és szabadabb lenne az élet, ha egyszerűen, őszintén Isten kezébe tenném a gondjaimat! Ha nem lennék olyan öntelt, hogy a segítséget elhárító kézmozdulattal sokszor Istent is kizárom döntéseimből. Pedig ha megosztanám vele ügyes-bajos dolgaimat, mindennapi apró-cseprő kis problémáimat, talán a ránc sem mélyülne tovább a homlokom közepén. Ha nem aggódnék a holnap miatt, mert tudhatnám, az Úr már ott van. A baj csak az, hogy sokszor túl későn jut eszembe a kézenfekvő megoldás, az ige, ami már lassan két évtizede előttem van, és világosan megmondja a megoldást: az Úrban bízzál!

Hardi Judit

ISTEN TANÍTÁSA AZ IGÉRŐL

Olyan boldogan vettem az Úr üzenetét a napokban. Most, amikor éppen azzal foglalkozom, hogy számomra nincs „leg” az igék közül, most kapom a választ, a feladatot, hogy figyelmesebb legyek.

Szól az Úr:

„*Írd le magadnak egy könyvbe mindazokat az igéket, amelyeket kijelentettem neked!*” (Jer 30,2)

Sokat mondó lett számomra ez a szólás. Így mindig kezemnél, de főleg a szívemben vannak a kijelentések. Mert mindegyiknek volt valamilyen biztató, eligazító értelme. Főleg az, hogy nem vagyok egyedül.

Például legutóbb, a nyári fájdalmas súlyos

betegségemnél, amikor tényleg a sivatagban éreztem magam, kilátástalan állapotban. Mi lesz velem? Tudok-e még lábra állni? És ebben a kórházban nincs lelkipozdó! Kivel tudok imádkozni? De az én Uramnak elkészített terve volt. Lettek hitben élő betegtársak, sőt még szolgálatot is kaptam, melyről az előző írásomban beszámoltam. Lettek imatársak. Amikor hazajöhöttem, itthon várt a szeretetmisszió, lett minden, de lett újra szólás is. Akkor kaptam az ígét, ami újból egészen a helyemre tett:

„*Mert én újat cselekszem, most kezd kibontakozni, majd megtudjátok! Már készítsem az utat a pusztában, a sivatagban folyókat fakasztok.*” (Ézs 43,19)

Azóta is így, párbeszédben élek az én Urammal, aki azt mondta, ha hű vagy, megáldalak, mert én vagyok a mennyei férjed. Így élek magányosan, de nem egyedül.

Kívánom sok testvéremnek ezt a páros életet. Jézus Krisztus fő parancsát kellene itt élni: a szeretet parancsát.

„*Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szerettétek egymást!*” (Ján 13,35)

Húsvétára nézve jó, ha magamba nézek, és tudom, mit kell a szeretet-szenvedés keresztjéhez vinnem. Kívánom mindenkinek, hogy így legyen. Szedlák Rudolfné Irén

Portré

„Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők.”

(Zsolt 127,1b)

A KÖNYÖRÜLŐ ISTENÉ

Beszélgetés Takács Lászlóval, társegyházközségünk főgondnokával

Egy anekdota szerint a faluba érkező püspököt azzal köszönti a kurátor a falu végén, hogy „püspök uram, kérem, ne haragudjon, de ezer és egy oka van annak, hogy nem harangozunk a tiszteletére”. És elkezd sorolni, mutatja hüvelykujával, hogy az első ok a sorban, hogy „nincs harangunk”. Mire a püspök: „akkor a többi ezret már ne is mondja, kurátor uram!”

Így van ezzel Takács László, társegyházközségünk főgondnoka is: ezer és egy oka lehet annak, ha valamely emberi szándékunk, elképzelésünk, tervünk nem valósul meg, de ha az Úr az, Aki nem áll mellette, nem segíti, minden erőlködésünk hiábavaló.

Takács László főgondnokunkat pomázi otthonában kerestük fel kérdéseinkkel, akivel református gyökereiről, pályájáról, családjáról, és lelki otthonunkról, a gyülekezetről és annak építéséről beszélgettünk.

– Tudott dolog a gyülekezetben, hogy édesapád református lelkész, akit 97 évesen feleségeddel, Zsuzsával együtt odaadással és szeretettel gondozol és ápolasz. Hova valósiak szüleid, hol volt lelképásztor édesapád?

– Szüleim Debrecenhez kötődtek. Édesanyám a Dóczy Gedeon Tanítóképzőbe járt, amely akkor lánykollégium és lánynevelő intézet volt. Szabó Magda írónő is ott érettségizett és később ott is tanított. Aki olvasta az Abigél című könyvét, vagy látta a regényből készített filmsorozatot, annak ismerős lehet a kép, ahogy a nevelő tanárnők sétáltatják a lányokat Debrecen utcáin, párosával, szép sorban, egyenruhában. Édesanyámék is ilyen szép rendben sétáltak a Kossuth Lajos utca egyik oldalán, de a másik oldalról a teológusok – köztük édesapám is – figyelték őket kevésbé szép rendben és kevésbé leplezett kíváncsisággal. Az ilyen séták után bizony ismeretség és házasság is szövődött a teológia hallgatói és a Dóczy növendékei között.

– Nagyszüleid is debreceniek voltak?

– Nem. Apai nagyapám, Takács Miklós, női szabómester volt Felvincen, Erdélyben. Édesapám jött át Gödöllőre, méhészeti szakiskolába tanulni, majd miután azt elvégezte, különbözőzetivel felvették az aszódai evangé-

likus gimnáziumba, ahol leérettségizett. Ezt követően jelentkezett a debreceni református teológiára, így lett lelképásztor. 2011-ben kapta meg a rubindiplomáját, mert 1941-ben, 70 évvel azelőtt végezte el a teológiát. 1941-ben már menyasszonya volt édesanyám, amint egy korabeli fotó hátoldalán lehet olvasni: „Édes kis Virágomnak azzal az igaz szeretettel, mely »mindent hiszen, mindent remél, ... és soha el nem fogy.« Számptalan kézcsókkal, Laci (Debrecen, 1941. május 27.)”

Az esküvőt azonban nem tudták megtartani, mert a lelkészi vizsga után édesapámát behívták frontszolgálatra tábori lelkésznek. A nagy visszavonulások után '44 karácsonyán került előbb Sátoraljaújhelyre, majd Békésre, ahol édesanyámék laktak. Amikor megérkezett lerongyolódva, soványan, egy katonai pokrócból varrtak neki nagykabátot. Anyai nagyapám férjiszabó volt. Valamikor '45 tavaszán házasodtak össze. Édesapám Békésen lett segédlelkész (manapság beosztott lelkésznek mondják), járt a szörvényba szolgálni, édesanyám pedig tanítónőként dolgozott. Én, mint első gyerek, 1945 decemberében születtem meg, később három testvérem követett. 1947-ben édesapám Nagymajlát községben kapott parókiát, 1949-ben pedig meghívták a berekböszörményi gyülekezetbe, ahol korábban segédlelkész is volt. Édesanyám pedig írni-olvasni tanította a fél falut.

Én is ott konfirmáltam, 1960-ban.

– Gondolom, ott jártál általános iskolába. Hol teltek a középiskolás éveid?

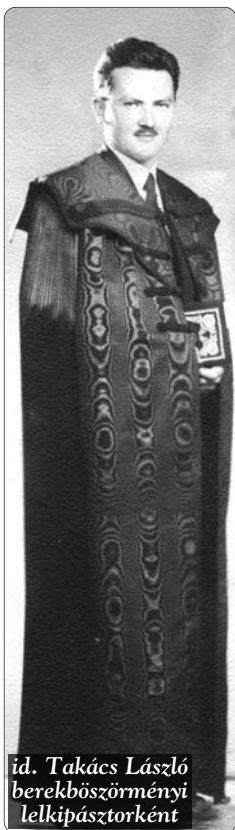
– Amikor középiskolát kellett választani, két lehetőséget ajánlottak számomra. Húgom keresztapja, aki a Tatabányai Szénbányánál dolgozott, a geológus szakmát ajánlotta, szüleim másik lehetőségként a debreceni református gimnáziumot ajánlották. Nekem a kollégium volt a szim-

patikusabb. Addigra már átrágtam magam Nyilas Misin és a Jókai regényeken, ismertem valamennyire az ottani diákéletet, de az sem volt hátrány, hogy Debrecen sokkal közelebb volt az otthonukhoz.

Takács László főgondnok

A debreceni református kollégium meghatározta egész későbbi életemet, az ott tanító legendás tanáregyéniségek tényleg életre szóló útravalóval láttak el. Az ő irányításuknak köszönhettem, hogy az akkori szabályok szerint az érettségim semmilyen tantárgyból nem kellett írásbeliznem, az egyetemi felvételin pedig kitűnően meg tudtam állni a helyem. Így vettek fel a Budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Karára 1964-ben. Műszer- és Szabályozás-technikai Szakon végeztem. A számítástechnikai fejlesztések területén kezdtem el dolgozni. Első munkahelyem egy Irodagép Technika nevű vállalatnál volt. Onnan küldtek ki hét hónapra a Szovjetunióba, ahol számítógép szerviz kiképzést kaptunk.

id. Takács László berekböszörményi lelképásztorként

– Említetted, hogy édesapádnál konfirmáltál Berekböszörményben. Mikor és hogyan jutottál élő hitre?

– Ez olyan dolog, mint mikor az embertől megkérdezik, hogy te hogyan születél? Mert a gyermek állítólag, részt vesz a maga születésében, de akkor még öntudatlanul teszi ezt és emiatt csak mások elmondása alapján tud arról mesélni, hogyan is jött világra. Abból kifolyólag, hogy a nagyapám is presbiter volt, az édesanyám református tanítónő, az édesapám lelkipásztor, számomra egyértelmű volt a hit, ebbe nőttek bele. Én abban a kegyelemben részesültem, hogy szinte az anyatejjel kaptam a hitet. Mondhattak mások nekem akármit, én hittem, hogy Isten mégis létezik és Jézus Krisztus az Ő egyszülött fia, aki engem is megváltott.

Nekem ez tehát nem egy esemény, hanem egy folyamat volt. A konfirmációra megtanultam a szövegeket, meg is kaptam a magyarázatokat, de akkor csak a szöveg lett az anyém, a magyarázatokra csupán homályosan emlékeztem. De ettől valami csak megmaradt. Ahogy az írás (Róm 10,8) mondja: *“Közel van hozzád az ige, a te szádban és a te szívedben.”* Az ember ebből az állapotból nem egyszerre lesz hívő. Ez nem olyan, mint ha valaki csak káromkodásban hall az Istenről, és egyszerre csak rádöbben, hogy neki szüksége van Istenre és megtér. Engem olyan környezet vett körül a családban és még a gimnáziumban is, amely segített, anélkül, hogy erről tudtam volna vagy tudnom kellett volna.

– Előfordulhat ugyanakkor, hogy aki ilyen környezetből jön, életének későbbi, főként fiatal felnőtt szakaszában, amikor minden és mindenki ellen fellázad, hogy nem akarja, hogy mások mondják meg neki, miben higgyen. Egy ilyen megváltozott lelkiállapotban akár el is távolodhat mindattól, amit a szülői házból vagy az iskolából hozott. Benned volt ilyen lázadás, a hitedben való megingás?

– Nagyon jól emlékszem, hogy nekünk tudományos szocializmusból, politikai gazdaságtanból és dialektikus materializmusból vizsgáznunk kellett, úgy-hogy meg kellett tanulnunk az anyagot. Az egyetlen megmonda nekünk a professzor, hogy: „Tanulja meg a politikai gazdaságtant. Mert ha a villamoságtant nem tanulja meg, akkor magából rossz mérnök lesz, de ha a politikai gazdaságtant nem tanulja meg, akkor magából egyáltalán nem lesz mérnök.” Nem dicsekszem vele, hogy a vizsga után két nappal már kiesett az egész anyag az agyamból. De hála Istennek, nem volt az életemben meghasonlás a hitemmel kapcsolatban. Nekem is volt ellenkezésem a szülői akarattal, szándékokkal szemben, de én máshogyan lázadtam, ha annak lehet nevezni például az irodalmi színpadot, aminek munkájában egyetemista koromban, sőt még utána is részt vettem - ahelyett, hogy “a villamoságtant tanultam volna”.

A református egyháztól azonban ekkor sem váltam el. Jártam a Nagyvárad téri gyülekezetbe,

meg olyan helyekre, amelyek a kollégiumhoz közel voltak. Aztán fülembé jutott valahogy a Gyulai Pál utca és Farkas Jóska bácsi híre, ide jártam harmadéves egyetemista koromtól kezdve. Nekem Jóska bácsi nagyon szimpatikus íge-

id. Takács Lászlóné egy 1944. április 16-i fotón

hirdető volt, odajártam az ifjúsági órákra is hosszú időn keresztül.

– Mikor nősültél, és hogyan kerültetek Pomázra?

– Az ismeretségiünk üzemi baleset volt – ahogy azt a csipkelődő kollégák mondták, mivel Zsuzsa néhányszor beugrott barátjánőjéhez az irodánkba. Az ismeretségből 1973-ban házasság lett. Később Budán laktunk a XII. kerületi Gál József

A család 1950-ben, egy megégett fényképfelvételen

utcában egy nagyon meredek telken a Kis-Sváb-hegy oldalában. Ha gyerekeimmel játszva elgurult a labdánk, a társasház kertjének legaljára kellett leereszkednem érte s utána kapaszkodhattam vissza. Nekem, alföldi gyerekek ez nagyon idegen volt. Vidékiéknél pedig hiányzott, hogy kertet művelhessek. Ezért is vettük meg itt Pomázon a házunkat. 1988 októberében költöztünk ki.

– Mikor és hogyan kapcsolódtál be a pomázi református gyülekezetbe, mikortól vállaltál szolgálatot?

– 1988. október utolsó napjaiban, vasárnap elmentünk a református templomhoz, szokás

szerint délelőtt 10 órára (hiszen ahová addig jártunk, mindig 10-kor kezdődött az istentisztelet) de láttuk, hogy be van zárva. Erdélyi Ildikó jött oda, és kérdezte, hogy „istentiszteletre várnak?” Mondtuk, „igen, de nincs itt senki”. Felvilágosított, hogy itt fél 11-kor kezdődik, és hozzátette: „mindjárt harangozok”. Istentisztelet után jelentkeztünk Pap László tiszteletes úrnál, aki örömmel üdvözölt, beírt bennünket a nyilvántartásba, így lettünk a pomázi gyülekezet tagjai. Néhány év múlva Pap László szólt nekem, hogy a presbitériumban történt lemondás miatt új presbiterek kelletnének, vállalnám-e a presbiterséget. Mondtam neki, hogy eddig még nem voltam presbiter, de ha úgy gondolja, hogy alkalmas lennék rá, akkor vállalom. Emlékszem, hogy Gombos Lajossal együtt tettem le a presbiteri eskümet. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy akkor nem volt semmilyen választás, Pap László egyszerűen kooptált bennünket a presbitériumba.

Addig is besegítettem a parókia kertjének gondozásába, amely abban az időben egészen másként nézett ki, tiszta dzsombuj volt, ott nyírtam és irtottam a bokrokat, metszettem a fákat. A kis gyülekezeti házban is mindig volt valami javítani való. Pap László halála előtti évben alakult az énekkar, és emlékszem, a kezdeti időkből még ebben a régi kis épületben tartottuk a próbákat. Ugyanígy, ha a temetőben volt takarítás, vagy a gyülekezetben bármilyen kétkezi munka, sokszor segítettem. Szombaton nem kellett bemennem, dolgozni Pestre, így tudtam segíteni.

– Mikor mentél nyugdíjba?

– Hosszú éveken át a VILATI-nál dolgoztam, majd onnan elmentem a Kereskedelmi Bankhoz, ahol az ATM-hálózat számítástechnikai kiépítését végeztük, végül a Baár-Madas Református Gimnáziumban lettem műszaki gondnok, innen mentem nyugdíjba 2005-ben.

– 2006-tól választottak meg a társegyszékhelyi főgondnokának. Milyen tervekkel vágtál neki a kurátori szolgálatodnak?

– Akkor már tudtuk, hogy Pap Lászlóné Erzsike tiszteletes asszony nyugdíjba megy a nyáron, mert már körülbelül egy évvel korábban ezt bejelentette. Fónagy Miklós esperes úr is eljött hozzánk, és elmondta, hogy milyen teendőink lesznek a lelkipásztor-választással kapcsolatban.

Amikor a jelöléseimről kérdezték tőlem, hogy gondnokként mik a terveim, akkor azt mondtam, hogy én a presbitériumnak nem a vezére szeretnék lenni, hanem a presbitériumban megnyilvánuló sok különböző akaratot szeretném egybehangolni, hogy egyfelé húzzon ez a tizenvalahány ember. Én ma is ezt tekintem feladatommak. Úgy gondolom, hogy nem nekem, mint gondnoknak van egy csapatom, a pomázi presbitérium, hanem a pomázi presbitérium egyik tagjaként szólalok meg, de ha nélkülem is megy, akkor hallgatom.

– És mi volt az a legfontosabb cél, amely felé teregetni szeretted volna a különböző szándékokat, akarásokat?

– Az egyik cél a parókia átalakítása, felújítása volt, a másik pedig az, hogy egy lelkipásztort szerezzünk az új parókiába. Nem ment simán egyik sem.

A parókia felújítása, átépítése a tervezett nyolc millió forinthez képest tizenkét millióba került. Korábban is éveken keresztül építkezünk, és amikor kértük, hogy támogassa a munkát, akkor a gyülekezet mindig biztosította a szükséges pénzt. Ebből kiindulva Demeter Miklós presbíter társunk biztatott bennünket, hogy ha kétszer annyiba kerül is, a mennyei kassza akkor is kiutalja a szükséges összeget. Erre én azt mondtam, hogy lehetséges, hogy az Úristentől ajándékba mindent megkapunk, de az is lehetséges, hogy az Úristen meg akar próbálni bennünket, és nem sikerül úgy, ahogy mi azt elgondoljuk. Nem tudhatjuk soha, hogy a gyülekezetet mennyire lehet terhelni, mert ez az Úr kezében van, és nem a mi akaratumk szerint. De végül valóban megsegített bennünket az Úr, ez a célunk teljesült.

Közben kerestük az új lelkészünket. Vasárnaponként a presbíterek járták a gyülekezeteket, és hallgatták az ígírdetéseket. Volt, ahová testületileg mentünk. A gyülekezetek azonnal tudták persze, hogy lelkészre vadászunk, „papot akarunk lopni”, ezért furcsán méregettek. Ha tetszett a lelkipásztor, akkor el is mondtuk, hogy milyen szándékkal jöttünk ide. Sok mindent figyeltünk a lelkészekben, de – Demeter Miklós szép megfogalmazásával – szerettük volna, ha hosszú szünet után ismét egy kis gyerekzsivaj lenne ezen a parókián. Tehát fiatal, családos, gyermekes lelkipásztort kerestünk. Így találtunk rá és választottuk meg aztán Nyilas Zoltán tiszteletes urat lelkipásztorunknak.

– Tavalay egy interjút készítettünk a tiszteletes úrral, aki elmondta, hogy amikor idekerült, sokféle elvárás fogalmazódott meg vele kapcsolatban a gyülekezet részéről, azonban ezek közös nevezője az volt, hogy a legfontosabb feladat a „gyülekezetépítés” lenne. Főgondnökként te milyennek látod a gyülekezetépítés lehetőségeit egyházunkban?

– Az idén 100 esztendeje született Weöres Sándornak van egy remek kis paródiája a diktatúrák gondolkodásmódjáról, melynek címe: „Anticingár”. Szó szerint így szól:

„Végre kiderül: mindennek okai a cingárok. Ők állnak lesbe az utcán, s ha öregasszony jön, nem köszönnek. Nagyobb gondjuk, hogy szalmakalapjukat kicseréljék sorsjegyre, s Európa vizejbe krokodilt honosítsanak, ott se legyen biztonság. Mindig hajnalban az ágyban kezdik üzelmüket, aztán mennek az utcára. Ulyik hivatalba jár, más színleg pincér, vagy lakatos: mert mind álcázza magát. De igazi mesterségük a cingárság. Mert végre kiderül: mindennek stb.”

Szóval, itt nem arról van szó, hogy van egy református gyülekezet, és ennek a tagjai reformátusok, és színleg az egyik építkezési vállalkozónak, a másik ügyvédnek, a harmadik nyugdíjas mérnöknek álcázza magát, hanem arról, amit egy régi tengerész-mondás így fogalmaz meg: „egyik

kezdeddel a hajóért, a másik kezdeddel az élet-édért”. A csapatért is és magamért is. Él Pomázon néhány ezer ember, akik közül az egyik óvónő, a másik irodai alkalmazott, a harmadik nyugdíjas – mindegyik próbál megélni a maga munkájából. És ezek között vannak református keresztyén emberek is, akik a gyülekezeti közösségért is hajlandók áldozatot hozni. És természetesen vannak, akik hisznek Istenben, sőt elvileg reformátusok, mégsem kívánnak a gyülekezetbe tartozni. Őket kellene megszólítanunk.

Amikor kerestük az új lelkipásztort, kezembe került egy ismerős lelkész írása, melyet szintén egy lelkészválasztás előtt fogalmazott meg. Ebben az írásban a lelkész egy tíz éves tervet készített évenkénti bontásban előre meghatározva a gyülekezetépítés lépéseit, majd kihangsúlyozta, hogy csak akkor vállalja el a gyülekezetben a lelkészi szolgálatot, ha a gyülekezet a programja mellé áll és hajlandó abban segíteni, illetve azt pontosan végrehajtani. Lehet, hogy az iskolában ezt így tanítják, de ha a lelkész nem ismeri azokat az embereket, akik a munkatársai lesznek, meg azt a közeget, ahol munkálkodni fog, akkor csinálhat akármilyen tervet, abból csak kudarc lesz. Ilyen voluntarista módon, hogy majd én megszervezem, ti pedig csináljátok, nem lehet gyülekezetet építeni.

– Szerinted hogyan lehet?

– Ahogy a lelkipásztorunk csinálja. Nem tudom megmondani, hogy mi az, amit látok benne, de tudom azt, hogy Nyilas Zoltán tiszteletes úr teológiailag képzett ember, megvan a megfelelő lényeglátása, és nem akar senkibe belegyalogolni. Ez utóbbit tartom a legfontosabbnak. Arra törekszik, hogy megismerje az embereket, és így személyre szabott feladatokkal vonja be őket a szolgáló közösségbe. Ez lehet, hogy tudatos, lehet, hogy Istentől való adottság. Egyszerre lelkipásztor és lelkigondozó. Tudja, hogy Isten országa nem ott van, ahol emberek azon igyekeznek, hogy Istent belevonják a munkájukba, hanem ott van, ahol Isten embereket von a maga munkájába. Mert végző soron Isten munkatársai vagyunk.

– Az idei évre terveztük volna a templom felújítását, de nem kaptunk pályázati forrást. Milyen elképzeléseid vannak arról, hogyan lehet megvalósítani önerőből?

– Isten a szükségünket elégíti ki, nem az igényeinket. Hála Neki, a templom felett van tető. Nincs tökéletes állapotban a templom, de nincs vészhelyzet. Saját erőből idén a fakivágásokat

A debreceni kollégium címere

meg tudjuk csináltatni, meg a templomkert betelepítését, másra most nem látok anyagi lehetőséget.

– A tiszteletes úr a ProChrist utolsó alkalmán elmondta, hogy volt egy álma. Azt álmodta, hogy valaki egy telket adományozott a gyülekezetünknek abból a célból, hogy azon református óvoda épüljön. Mit tudunk tenni, mi valamennyien, hogy ne csak álom maradjon az óvoda?

– Deo volente! Ha Isten akarja, hogy legyen református óvodánk, akkor lesz! De nem holnapra. Az ovi is egy feladat előttiünk.

Beszéltünk gyülekezetépítésről és templomfelújításról, viszont nem beszéltünk arról, amit gyakran áhítottunk, de alig mertünk remélni: hogy az idei évtől a fakultatív hittan helyett el lehet indítani az órarendi hittanoktatást, amikor a gyerek nem a foci vagy a lazítás helyett, hanem az erkölcsstan óra helyett választhatja a hit- és erkölcsstan órát. És ezeken az órákon megismerkedik olyan dolgokkal, amik nélkül nem

id. Takács László a 90. születésnapján fiaival, 2006-ban

tudja, mit látott a múzeum képein, vagy amik nélkül értetlenül böngészi az előző századok irodalmát.

A marxizmus kimondta, hogy az egyház el fog halni. Tett is érte, hogy úgy legyen! (Mégis úgy néz ki, mintha a marxizmus halt volna el.) Istent nem feltétlenül kellett annak idején megtagadni, de a marxizmus „igazságaiból” vizsgázni kellett – ahogy említettem.

Évtizedekig nem volt sikk templomba járni, és ez megadta azt a kényelemérzetet az embereknek, hogy „főlöleges templomba járni”. Aki ebbe a kényelembe gyökerezett bele, azt nehéz belőle kiobbantani, habár Isten egyiket-másikat mégis kipöccinti ebből a kényelemből, mert „nemcsak kenyérről él az ember”, lelki kenyérré is éhezünk. Tehát a vágy megmaradt és a gyerekek tiszta lappal indulnak. A marxizmus által elbutított, lelki restségbe taszított embereket nehéz behívni a templomba, de a gyerekeiket lehet.

Az órarendi hittanoktatás beindítása nagy lehetőség. Ezzel nem élni nemcsak bűn, hanem nagy hiba lenne. Viszont fel sem tudjuk mérni, hogy ezzel mekkora feladat szakadt ránk. Amiben csak tudunk, segítenünk kell a hitoktató tanárokat és lelkipásztorokat. Most erre kell összpontosítanunk, és ezt kell imádságainkban hordoznunk. Ez is gyülekezetépítés!

– Mit gondolsz, mi az a legfontosabb, amire a hittanórát választó gyerekeket a műveltséghez nélkülözhetetlen bibliaismereten kívül meg kellene tanítanunk?

– A debreceni kollégium címerében ez a felirat olvasható: „orando et laborando”. Tudod, mi a különbség az „ora et labora” és az „orando et laborando” között? Az „ora et labora” valójában parancs: „imádkozz és dolgozz!” És a gyarló ember ritkán szereti a parancsot! Az „orando et laborando” egy ajánlott lehetőség, annyit jelent, hogy: „imádkozva és dolgozva”. Arra emlékeztet, hogy

imádkozva és munkálkodva élni lehetséges és érdemes. Ha úgy élsz, hogy imádkozol azért, amit szeretnél és dolgozol is érte, az neked válik hasznodra. A gyerekeknek ezt kell megtanítani.

– Isten két kezet adott nekünk - az egyikkel kapunk, a másikkal adunk. A magvető is a jobb kezével szórja a magot. A mag – Isten ígéje, a magvető – aki hirdeti Isten ígését. Mi az a legfontosabb igei alapelve, amely alapján szerinted a mi református közösségünk be tudja tölteni misziói küldetését?

– A Debreceni Református Kollégium ora-

tóriumának hátsó falánál látható egy nagy fém-darab. A legendás Rákóczi-harang egy darabja. A harang az 1802-es tűzvészben a földre zuhant, megrepedt és elveszítette a hangját. De az utódok kivágták, és emlékiül megtartották belőle a Rákóczi-család címerét és a fejedelem jelmondatát:

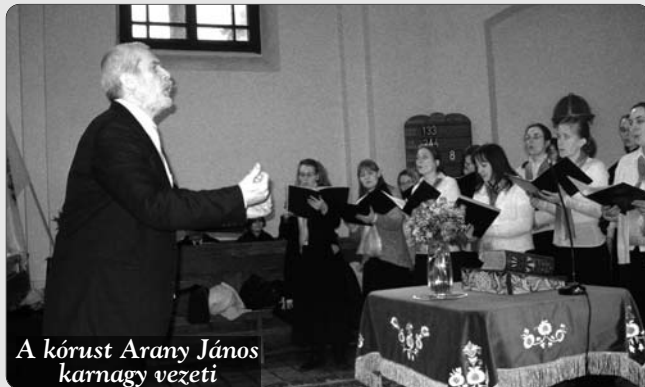
**„NON EST CURRENTIS
NEQUE VOLENTIS
SED MISERENTIS
DEI”**

Ami magyarul így hangzik: „Nem azé, aki fut, sem nem azé, aki akarja, hanem a könyörülő Istené.” (Róm 9,16). Ez életem vezérigéje, mert végigkísérte és segítette életemet az a tapasztalat, hogy akarhatok és talpalhatok, de csak az Úristen kegyelme az, ami elvezethet engem a megfelelő helyre, a megfelelő eredményre. Munkálkodhatok a kertemben, de a napsütést, meg az esőt az Úristen adja, és Ő növeli meg a palántáimat a kertemben – persze a magot el kell vetnem s a palántát nekem is gondoznom kell. A mi misziói küldetésünkben is ez az, amit szem előtt kell tartanunk: próbálkozhatunk mi, de ha az Úristen nem öntözi a vetést, ha nem ad elegendő napfényt, akkor a vetés nem kel ki, vagy ha kikel is, elpusztul. A mi szándékunk, akaratumk, erőlködésünk, sőt görcsölésünk semmit nem ér az Úristen áldása és kegyelme nélkül. Ezért az áldásért és kegyelemért kell imádkoznunk szüntelen, miközben természetesen munkálkodnunk is kell az Ő akaratának teljesítéséért. Mert így lehetséges és érdemes: imádkozva és munkálkodva.

Puskás Attila

A PSALTERIUM HUNGARICUM SZOLGÁLATA 2013. február 24.

A pomázi református templomban szolgált február 24-én a Psalterium Hungaricum kórus, mely 2001 tavaszán, túlnyomórészt a Baár-Madas Református Gimnázium régi kórustagjaiból szerveződve, Arany János vezetésével alakult meg Budapesten. A Psalterium Hungaricum (Magyar Zsoltár) nevet Szenci Molnár Albert 1607-ben kiadott zsolnárfordítás-gyűjteményének címe alapján választották. A kórus fő célkitűzése a hazai és nemzetközi protestáns egyházzene művelése, az alkalmon is elsősorban református énekeinket, zsolnárainkat adták elő. A kórusban gyülekezetünk két tagja, Soós Zsófia (Soós László lelkipásztor unokája) és Benkó Tamás pópresbiter is énekel. A ráadás előtti utolsó darabnak, a 73. Zsolnárt Gárdonyi Zoltán általi feldolgozásának éneklésébe, mint a Baár-Madas Református Gimnázium kórusának egykori tagja, Nyilas Zoltán tiszteletes úr is bekapcsolódott.

A kórust Arany János karnagy vezeti

Nyilas Zoltán tiszteletes úr a kórus alkalmi vendégeként

GONDOLATOK A NEGYEDIK PARANC SOLATRÓL

Március 20-án zárult egy több hónapra keresztül tartó tízrészes sorozat „*Bibliai alapok II.*” címmel. Szerda esténként a tízparancsolatról beszélgettünk a gyülekezeti házban, lelkipásztorunk, Nyilas Zoltán vezetésével.

Az első estén minden résztvevő húzott egy – valamelyik parancsolathoz kapcsolódó – ígét, mely alapján mindenki egy-egy rövid bizonyosságtétellel készült arra az alkalomra, amikor sorra került a „saját” parancsolata. Ezekből hétről hétre szép és érdekes „kiselőadások” kerekedtek. Nagyon izgalmas volt vizsgálni és megtapasztalni a parancsolatok mélységeit, hogy milyen szerteágazóak a bennük rejlő lehetőségek, hogy az életünk szinte minden eleméhez, részletéhez milyen sokféle módon kötődnek, melyeket a felületes elemző először talán észre sem vesz.

Örömmel elevenítem fel a nekem jutott negyedik parancsolatot és az azzal kapcsolatos ígétet, abban bízva, hogy a mélyükben rejlő gondolatok másokat is megérintenek.

A negyedik parancsolat két helyen, két különböző magyarázó résszel jelenik meg a Bibliában. A Károli-féle Bibliában „szombatnapként”, az új fordításában „a nyugalom napjaként” olvashatunk róla.

A 2Móz 20,8-11 részben először: „*Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljéd azt. Hat napon át munkálkodjál, és végezd minden dolgodat; De a hetedik nap az Úrnak a te Istenednek szombatja: semmi dolgot se tégy azon se magad, se fiad, se leányod, se szolgálóleányod, se barmod, se jövevényed, a ki a te kapuidon belől van; Mert hat napon teremté az Úr az eget és a földet, a tengert és mindent, a mi azokban van, a hetedik napon pedig megnyugovék. Azért megáldá az Úr a szombat napját, és megszentelé azt.*”

Majd az 5Móz 5,12-15 részben, más megközelítéssel: „*Vigyázz a szombatnak napjára, hogy megszenteléd azt, a miképpen megparancsolta néked az Úr; a te Istened. Hat napon át munkálkodjál, és végezd minden dolgodat. De a hetedik nap az Úrnak, a te Istenednek szombatja: semmi dolgot se tégy azon, se magad, se fiad, se leányod, se szolgálád, se szolgálóleányod, se ökröd, se szamarad, és semminemű barmod, se jövevényed, a ki a te kapuidon belől van, hogy megnyugodjék a te szolgálád és szolgálóleányod, mint te magad; És megemlékezzél róla, hogy szolgáló voltál Egyiptom földén, és kihozott onnan téged az Úr; a te Istened erős kézzel és kinyújtott karral. Azért parancsolta néked az Úr; a te Istened, hogy a szombat napját megtartsad.*”

Fontos látni a parancsolatokban rejlő lehetőségeket. (A gyermekeinknek gyakran szoktuk mondani, hogy a szabad és a kell mindig kéz a kézben járnak!)

Isten a bűnbeesést követően kiróta az emberre, hogy homloka verejtekével keresse meg

kenyerét. Ez a parancsolat lehetőséget teremt arra, hogy a mindennapos rutint megszakítva, rendszeresen visszatáljunk Istenhez. Isten tehát – jól ismerve az ember gyengeségét – ezúttal is lehetőséget ad nekünk. A nyugalom napjának van egy gyakorlati jelentősége, hiszen rendszerre, rendre tanít. Megjelenik benne a munka fontossága – hat napon át munkálkodjál! És munkálkodjunk, mert megpiheni csak az tud, aki dolgozik. De a hetedik napon pihenj meg! Ne legyünk a munkánk rabjai, ne feledjük, hogy nem a munkával szerezük meg az élethez való jogot! Azt Istentől kaptuk.

A parancsolat egyszerre szól tehát a munkakerülés és a munkamánia ellen. Mindkettő tömegeket érint ma is.

Van azonban egy másik, egy szociális vetülete is. Megjelenik benne a gyermekvédelem (se fiad, se lányod); az általános emberi jogok (se szolgáló), melyek a rabszolgákat is megilletik, akiknek az élete pedig abban az időben semmilyen

értéket nem jelentett; az állatvédelem (se ökröd, se szamarad) és a családvédelem. Az Istennek szentelt nap különleges lehetőség arra, hogy egymásra találjon a család.

Felmerülhet a kérdés: vajon csak a pihenésről szól ez a parancsolat?

A nyugalom napjának nyilvánvalóan van hitéleti jelentősége is. Megszentelni ezt a napot azt jelenti, hogy nem csupán üres pihenéssel töltjük, hanem Istennek szenteljük a napunkat és magunkat. Ez az Istenhez tartozás jele. Mint ilyen, újabb ajándék az embernek.

Fontos azonban, hogy ez a nap ne korlátozza, hanem tágítsa az életünket! Ne kövessük el azt a hibát, hogy a lehetőségből béklyót csinálunk. Jézus és a sabbath példája rávilágít erre. Jézus korában a sabbath megtartása a fő mértéke volt a zsidósághoz tartozásnak. A parancsolat félreértelmezése szinte bilincs lett az emberek életén. Rengeteg szabály és tilalom kapcsolódott (és kapcsolódik ma is) hozzá, magyarázatok születtek arról, mi mindent nem szabad ezen a napon csinálni.

Jézus ezt a szokást megtörte. Rendszeresen „dolgozott” szombaton. Gyógyított, prédikált, ami miatt a farizeusok részéről sok kritika érte. Rávilágított arra, hogy „...a szombat lón az emberért, nem az ember a szombatért.” (Márk 2,27)

Adódik a kérdés: ma miért vasárnap tartjuk az Úr napját? Mi lett a sabbattal, a szombattal? Diplomátikus választ ad erre Pál apostol: „*Emez az egyik napot különbnek tartja a másikkal: amaz pedig minden napot egyformának tart. Ki-ki a maga értelmé felől legyen meggyőződve.*” (Róma 14,5)

Az őskeresztyének között eleinte ez a kérdés nem éleződött ki, mivel többségében zsidó származásúak voltak. Mikor azonban kialakult az ősegyházi istentiszteleti rend, egyre fontosabbá vált a keresztyének számára, hogy megkülönböztessék magukat attól a zsidóságtól, akik nem ismerték el Jézust Megváltónak. A szombat helyére nem a vasárnap került, hanem Jézus Krisztus és az Ő feltámadásának napja. Míg a szombat az ígéret, a várakozás ünnepe volt, a vasárnap már a beteljesedés, az új szövetség ünnepe.

A zaklatott hétköznapokból való kiszakadás, a megnyugvás, az Istenre való rátalálás sokszor nem megy magától, nem megy könnyen. Jó példa erre Ady Endre is, aki verseinek nagy részében szenved, harcol, küzd Istennel vagy Istenért. Van azonban egy olyan verse, ami arról az igazi rátalalásról szól, amit mindannyiunknak szívből kívánok – legalább a hetedik napon...

Óváryné Herpai Dóra

ADY ENDRE KÖSZÖNÖM, KÖSZÖNÖM, KÖSZÖNÖM

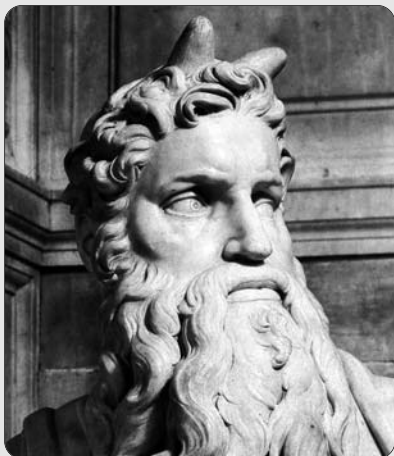
Napsugarak zúgása, amit hallok,
Számban nevednek jó íze van,
Szent mennydörgést néz a két szemem,
Istenem, istenem, istenem,
Zavart lelkem tegnap mindent bevallott:
Te voltál mindig mindenben minden,
Boldog szimatolásaimban,
Gyöngéd simogatásaimban
S éles, szomorú nézéseimben.
Ma köszönöm, hogy te voltál ott,
Hol éreztem az életemet
S hol dőltek, épültek az oltárok.
Köszönöm az én értem vetett ágyat,
Köszönöm neked az első sírást,
Köszönöm tört szívű édes anyámat,
Fiatalságomat és bűneimet,
Köszönöm a kétséget, a hitet,
A csókot és a betegséget.
Köszönöm, hogy nem tartozok senkinek
Másnak, csupán néked, mindenért néked.
Napsugarak zúgása, amit hallok,
Számban nevednek jó íze van,
Szent mennydörgést néz a két szemem,
Istenem, istenem, istenem,
Könnyebb a lelkem, hogy most látván vallott,
Hogy te voltál élet, bú, csók, öröm
S hogy te leszel a halál, köszönöm.
1912

BIBLIAI ALAPOK II. - CSENDES NAP 2013. március 9.

MIÉRT VAN SZARVA MÓZESNEK?

Michelangelo híres Mózes-szobrának talányos ékessége a fején látható szarvak. Hogyan kerültek szarvak Mózes fejére? A magyarázat – bármilyen meglepő is – a Szentírás egy régi for-

dítási hibájában található meg. A Szentírás 2Mózes 34,29 verse szerint a Sínai-hegyről lejövő Mózes "arcának a bőre sugárzó lett" (héberül: "karan"), mert az Istennel beszélt. A Szentírás Jeromos által elkészített fordítása, az ún. Vulgata azonban a héber "karan" (fényleni) szónak egy másik jelentését, a magánhangzók nélkül ugyanígy írt "keren" főnevet használta, amely "szarvat" jelent, így ez az értelmezés terjedt el a nyugati egyházban, melyet sokáig senki sem mert megkérdőjelezni. Miután tehát Jeromos fordításában Mózes feje nem fénylett, hanem szarvai voltak, ezért Mózeset szarvakkal ábrázolták a művészek. Így Michelangelo is II. Gyula pápa síremlékén a hagyományos középkori ábrázolásokhoz hasonlóan illusztrálta Mózes arcának ragyogását fején szarvakkal, lehet, talán azért is, mert egyébként az arc sugárzása a szobrászat eszközeivel igen nehezen kifejezhető.

SEBESTÉNYÉ JÁGER ORSOLYA

A JÁZMIN ILLATA

Talán szelíd napok jönnek,
magukkal hozva jázmin illatát.
Az eszmélődő virágözönek
csak a képzelet szabhat majd határt.

A bennünk leomló falakkal
a tél végképp térdre hull,
míg bontogatjuk féltő ujjakkal
az első hajnalt, mely virágba borul.

A függönyt kihúzzuk félre,
s a színpadon árvalány haját,
csúfosan kacsintva a télre
végül kibontja száz faág.

Az ablak egy kitárt tükör
s benne ezernyi érintésen át
táruul fel szinte töretlenül
a fényárban megfürdő világ.

A csönd küszöbét áttörök
és átszöknek rajta a szavak:
csupán a díslet változik
a Tervező Isten marad.

NYÁRI EMLÉK

Lásd, napjaink peregnek egyre,
mint ősi homokóra öblén a homok,
hol egy különös, zárt világ
csiszolt üvege mögül csillan fel
az örökkévalóság utáni vágy.

Ültünk a parton váll-vállnak vetve,
felold és megold e vízparti zsongás,
köröttünk tűnt időök nyomát
hullatja ránk e pompás zsbongás -

mert hordozzuk egymást önmagunkban,
fénytelen napokat fényesek ölelnek,
s mint ezüstön cizellált szál fonódik ránk
Isten ajándéka: a gyermek.

A SÓHAJOK HÍDJÁN (Édesanyámnak)

Korgó gyomorral, szomjasan,
mind így születünk erre a földre,
hol áldott menedékhez érkezünk el
köldökszínór-hágcsón: az anyai ölbe.

Ó Mama, a kezed már elengedtem.
Felnöttem, látod? - mert így kívánod.
A sóhajok hídja a végtelenbe visz,
de tenyeremben ott lüktet hiányod.

Felnöttem, ugye? - mint vízparti fák.
Már borzolja bőrömet kései szelek.
Csak te tudod rólam: ugyanaz vagyok,
ki voltam valaha: egy kócos kisgyerek,

ki véreből hordja titkaid, mert
Általad érkezett erre a földre.
Mint első menedék, már szerettelek,
előbb öntudatlan, aztán mindörökre.

BIZONYSÁGTÉTEL

Olyan családban nőttem fel, ahol a Bibliaolvasás és imádság a mindennapok része volt. Ezért hálás vagyok Istennek, hogy már gyermekkoromban érezhettem, hogy az Ővé vagyok. Ez a biztonságot nyújtó háttér mindig mögöttem volt és ez ma is így van. Édesanyám ma is őrzi a Bibliájában azt a kis cédulát, amit őt évesen írtam: „Nem félek, mert szeret az Isten”.

Mégis úgy gondolom, mindenkinek meg kell hallgatnia a „hitnek szép harcát”.

Arról szeretnék beszélni, hogy az Úr milyen csodálatosan vezetett mindvégig gyermekkoromtól.

Tizennégy évesen elkerültem Debrecenbe, a Zene-művészeti Szakközépiskolába. A négy év elvégzése után már inkább vágytam volna egy budapesti iskolába, minthogy Debrecenben maradjak. Vonzott a nagyváros és hogy a testvéreimhez közelebb kerülhessek. Tehát két helyre adtam be a jelentkezésemet. A debreceni felvételi időben hamarabb volt. Az aznapi íge, amit olvastam, így szólt: „Fenséges az Úr, magasságban lakik. Betölti a Siont törvénnyel és igazsággal. Nyugodt lesz az életed, bölcsesség és tudomány teszi szabaddá és gazdaggá, az Úr féjelmé lesz a kincse.” (Ézs 33,5-6)

Ez számomra egyértelműen azt jelentette, hogy ott van a helyem, főlőlegesen nekem járhol próbálkoznom. Elmentem tehát a felvételire. Én soha nem voltam jó vizsgázó típus és soha nem voltam kitűnő tanuló, mégis ez a vizsga szinte tökéletesen sikerült. Isten mellett volt.

Akkor még elképzelni sem tudtam, zenetanárként hogyan állhatok én Isten szolgálatába.

Az egész további életemet köszönhetem ennek a döntésnek, hiszen itt, ezen a főiskolán ismertem meg a férjemet.

Utólag visszatekintve azt látom, minden lépésünkben, döntésünkben Isten segített, vezérelt minket, és ezért is nagyon hálás vagyok.

A főiskola után mindketten a pomázi zene-

iskolába kerültünk és bekapcsolódtunk a gyülekezet életébe.

Akkor még nem működött a kórus, viszont mindig ott motoszkált a fejemben, hogy de jó lenne itt egy gyülekezeti énekar. Férjemmel együtt mindketten szerettünk kórusban énekelni, megismerkedésünk is ehhez köthető. Én akkor még kezdő tanárként és fiatal gyülekezeti tagként nem éreztem magamban annyi erőt,

hogy önállóan indítsak el egy kórust. Éppen ezért, amikor meghallottam, hogy Pap Laci bácsi már többször kérte Asztai Katit egy gyülekezeti kórus létrehozására, nagyon megörültem, hiszen Katit mindig is nagyon szerettük és tiszteltük. Már az elején fölismertem, sokkal jobb volt így, hogy egy tapasztalt zenész mellett segídezhettem. Rengeteget tanultam tőle. Nagy öröm számomra, hogy a kórus a mai napig jól működik.

Mindemellett ez az időszak volt életünk legnehezebb része és hitünk legnagyobb próbatétele. Sokévi próbálkozás után derült ki, hogy nem lehet közös gyermekünk. Ezt sokáig nem tudtuk elfogadni és elhinni, hogy velünk ez megtörténhet, de mindig azért imádkoztunk, hogy legyen meg az Ő akarata és ne a miénk.

Ami ekkor nekem megnyugvást és sok erőt adott, az egy énekeskönyvi énekiünk feldolgozása, amit egy kedves hitbéli testvérünk írt és pont azokban az időkben került a közönség elé. Ezen a lemezen férjem is közreműködött, így talán még többet jelentett mindkettőnknek. Ennek szövegét mindannyian jól ismerjük:

„De most így szól az Úr, a te teremtőd, Jákob, a te formálód, Izrael: Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy.” (Ézs 43,1)

„1. Ki Istenének átad mindent, Bizalmát csak beléveti, Azt csudaképpen őrzi itt lent, Ínség, baj közt is élteni. Ki mindent szent kezébe tett, Az nem fővényre épített.

2. A súlyos gondok mit használnak, A sóhaj, sok jajszó mit ér; /: Ha sebeink még jobban fájnak S mindennap kínunk visszatér? Így terhünk egyre súlyosabb, Ha lelkiünk búnak helyet ad.

3. Csak légy egy kissé áldott csendben: Magadban békességre lelsz; /: Az Úr rendelte kegyelemben Örök, bölcs célnak megfelelsz. Ki elválasztá életünk, Jól tudja, hogy mi kell nekünk.

4. Zengj hát az Úrnak s járd az utat, Mit éppen néked Ő adott; /: A mennyből gazdag áldást juttat S majd Jézus ad szép, új napot, Ki Benne bízik és remél, Az mindörökké Véle él.” (RE 274. ének)

Isten megáldott minket két gyermekkel, akiket örökbe fogadhattunk. Őket látva most már értjük, hogy ez az út volt számunkra kijelölve és megkaptuk a nyugalmat és a boldogságot Istentől.

Blaskóné Tímár Eszter

Március 4. és 11-e között rendezték meg a ProChrist 2013 evangélikációs sorozatot „Kétség és ámulat” címmel. A legkorszerűbb technika felhasználásával, műholdas közvetítéssel juttatták el a Jézus Krisztusról szóló örömmüzenetet Európa számos országában lévő gyülekezetekhez, melyek rákapcsolódtak a központi rendezvényekre. Az egyhetes, nyolc estéből álló sorozat első két napján Steffen Kern württembergi lelkész és újságíró volt az igehirdető, majd pedig a betegségéből éppen csak felépülő Ulrich Parzany evangélikus lelkész, a Német Keresztényen Ifjúsági Egyesült (KIE) volt főtitkára hirdette

az ígét, aki szinte a kórházi ágyából lépett a stuttgarti Porsche Arena emelvényére.

Az evangélikációs alkalmakon Pomáizról, Csobánkáról és a környező településekről szinte mindegyik történelmi keresztyén felekezet képviseltette magát, a szentendrei evangélikusok lelkipásztorokkal együtt érkeztek. A közvetítések megkezdése előtti negyedórán – mintegy ráhangolásként – közösen énekeltek a ProChrist dalaát (Nem felejtett el Isten, Jézus, amint vagyok), majd gyülekezetiünkben többen biztonságot tettek, melyekből estéről-estére biztonságot kaptunk arról, milyen hatalmas ajándékai vannak Istennek az életünkre nézve, és hogy Jézus Krisztusban mindenki megtalálhatja élete fundamentumát.

Az igehirdetést, a riportokat és interjúkat szinkrontolmácsolással magyar nyelven hallgathatta a gyülekezet. Nagyon érdekes volt az evangélikációnak ez a különös és modern formája, a hagyományos és popzenei dicsőítő zeneszámok előadása azonban inkább szokatlanságában volt különös, a hitébresztő

és hitmélyítő igehirdetések magával ragadó erejét semmiben nem gyengítette.

Köszönjük lelkipásztorunknak és gyülekezetiünk segítő tagjainak, mindenekelőtt a technikai háttérrel működtető Izsó Mihály presbiter testvérünknek, hogy lehetővé tették a programba való belépésünket, és hogy részesei lehettünk a ProChrist 2013 alkalmainak. P. A.

CSALÁDLÁTOGATÁS NYÁRÁDKARÁCSONBAN

Minden évben meg szoktuk látogatni a gyülekezetünk tagjait otthonaikban. Januárban több alkalommal is kihirdetjük a templomban, hogy mikor és hol kezdődik a családlátogatás.

Ez éppen úgy zajlik, mint száz évvel ezelőtt. A lelkipásztor presbiteri kísérettel érkezik a hívekhez. Nincs bejelentkezés, előre megbeszélt időpont. A falu egyik végén megkezdjük és járunk „házzról-házra”. Az idén is így történt. Van, ahová úgy érkezünk, mint a „tolvaj”, mert meglepődve mondogatják: „nem is tudtuk, hogy jönnek”. Ilyenkor eszembe jut, hogy amikor Jézus visszajön, némelyek akkor is meglepődnek majd, pedig hirdettetik az Ő eljövetele.

Van, ahol zárt ajtó fogad, de nem azért, mintha nem akarnának beereszteni. Munkában van a család. Ilyen esetben egyeztetés után történik a látogatás. Legtöbb helyen otthon vannak és nagy szeretettel várnak. Reménységem szerint nem csak minket, hanem a velünk érkező Urat is.

Köszöntés, kézfogas után helyet kínálnak és kezdődik a beszélgetés. Van, ahol öröm sugárzik az arcokról, van, ahol könny szökik a szemekbe, van, ahol az elkezérédés tör fel, van, ahol a megelégedés és a hála kerül terítékre, van, ahol a fájdalom kiált vagy épp a munkáról esik szó. Egyik háznál örülünk

az örülőkkel, másikkal sírunk a sírókkal, és mindenhol igét olvasunk és imádkozunk.

Igy érkezünk meg özv. *Sárkány Károlyné, Jánosi Ilonka* nénihez, aki 84 éves. Kopogtatás után kedvesen beinvitált, s helyet kínált. Az egykori derék asszony szinte kétrét ül az ágya szélén, jobb felén kipárnázva. Szemmel látható, hogy neheze érik fejét felemelnie, hogy az ember szemébe nézzen, amikor vele beszél. De megteszi, és a szeméből valami kimondhatatlan erő és fény sugárzik, a szeretet ereje. Szereti az Urat, a családját és a felebarátait. Ez teszi

A 84 éves Ilonka néni

elviselhetővé számára a nehézségeit.

Nagy meglepetésemre így szól: „Tudja, tiszteletes úr, minden rosszban van valami jó. Tavaly még székre támaszkodva el tudtam menni a kályháig, elkészítettem magamnak az ebédet. Az idén már nem tudok jární, de fel tudok ülni és egyedül elfogyasztani az ennielót, amit fiam, menyem, unokáim nagy szeretettel letesznek ide az asztalra. A jó ez, hogy fel tudok ülni, és nem vagyok teljesen tehetetlen.” Majd elmondta, hogy mennyire érzi az Úr jelenlétét, mindenben megsegíti őt, tudja, hogy meg kell hálnia, de azt is, hogy feltámad, mert Istennél minden lehetséges.

Egy-egy ilyen látogatás szárnyakat ad. Ilonka néni nincs egyedül a portán. Ott lakik fia, menyé és két unokája. Három nemzedék egy udvaron, nagy békességben, egyetértésben, egymást megbecsülve. E szép családnak a titka az, hogy a fiú, a menyé és az unokák is szeretik az Urat, egymást és a felebarátokat.

Jó szokás a családlátogatás. Erősíti a közösséghez való tartozás tudatát, lehetőséget nyújt a szeretet kifejezésére, s egymás hite által épülünk. Hálásak vagyunk ezért az Úrnak.

„Mindenben hálát adjatok, mert ez az Isten akarata a Krisztus által hozzatok.” (1 Tess 5,18)

Labancz Gyula lelkipásztor
Nyárádkarácson

100 ÉVE SZÜLETETT JÉKELY ZOLTÁN

(Nagyenyed, 1913. április 24. –
Budapest, 1982. március 19.)

Áprily Lajos fia. Nagyenyeden, 1916-tól a kolozsvári református kollégiumban, 1929-től, családjának Budapestre költözése után a budapesti református gimnáziumban tanult, 1931-ben érettségizett. 1935-ben, az Eötvös-kollégium tagjaként a budapesti egyetemen magyar-francia-művészettörténet szakon végzett. 1937-ben Olaszországba és Párizsba utazott, 1939-40-ben római ösztöndíjas volt. 1939-ben Baumgarten-díjat kapott. 1941-tavasán Kolozsvárra költözött, az egyetemi könyvtár munkatársa lett. 1942-ben házasságot kötött Jancsó Adrienne-nel. 1942 nyarán részt vett a marosvécsi írótalálkozón, tagja lett a Termés szerkesztőségének. 1944-46-ban a Magyar Népi Szövetség hivatalos lapjának, a Világosságnak a munkatársa. 1946. augusztusában Budapestre költözött, és 1954-ig az OSZK hírlaptárában dolgozott. 1948-ban a római Magyar Akadémia ösztöndíjasa volt. Már kiszedett Alom című verseskötetét betiltották. Az ötvenes években kizárták az írószövetségből, műfordításból élt. 1956-ban helyreállították írószövetségi tagságát, 1957-ben megjelenhettek válogatott versei. 1970-ben és 1979-ben József Attila-díjat kapott.

JÉKELY ZOLTÁN ÖRDÖGSZERENÁD

Ablakom alatt ördögszerenád veri fel a csendes éjszakát: értem jöttek a Poklok fiai, ki akarják szívem szakítani.

„E világban kár volt lenni jónak, a jók buták: előbb-utóbb szörnyen meglakolnak.”

Ezt éneklük az ördögök, egyik nyávog, másik rőfög, a harmadik üvölt, ugat, csattogtatják nagy fogukat.

A város fél, lapul, reszket, sűrűn vetik a keresztet...

Már felcsapnék a Gonoszra, engem úgy megverbuváltak: be érdekes lesz majd mocska lenni e mocskos világnak!

Jékely Zoltán

Lám, nekik be jó dolguk van: szerzetük mindenki féli, lelkét gonoszra cseréli, s már-már boldog hatalmukban!...

Bezzeg másként vala régen, amikor még szörnyű szegény, szörnyű bűn volt cimborálni: máglyát kelle érte állni!

S voltak könyvek, voltak szentek, kik mentésünkre siettek: miként Velencében, hajdan, harmadnapján vad viharnak ők segítettek a bajban!

„Csattogtak az ördög-szarvak, torkuk dárdás kéntüzet hányt, verte a vizet a farkuk – hajójuk iszonyú látvány.

A tornyok már ingadoznak, sok ház rokkan, fala málldos, féltő, hogy a drága város prédája lesz a Gonosznak...

Ám Szent Márk, Szent György, Szent Miklós egy öszöreg gondolással nagybátáran tengerre siklott, és az Úrjézus nevében, kikötött a komp tövében.

A Sátánnak több se kellett! Nem mert kiállni az Úrral, elkotródott dérral-dúrral.

Lassan elfoszlott a felleg, s a tenger megcsendesedett.”

(Velence, 1940)

„Ha a Fiú megszabadít titeket, valósággal szabadok lesztek.”
(Jn 8,36)

NINCS REMÉNYTELEN HELYZET

Beszélgetés Némethné Balog Katalinnal

Gyülekezetünk meghívása alapján a március 10-i istentiszteletünkön a Református Iszákosmentő Misszió vezetője, *Némethné Balog Katalin* lelkipásztor hirdette az ígét, és az alkoholfüggőségből szabadult Bóka-házaspár tett bizonyoságot Jézus Krisztus szabadító kegyelméről. Jézust dicsőítve hirdették: van kiút a szenvedélyek rabságából, sokan találnak szabadítást a misszió és a Kékkereszt közösség szolgálatában.

„A szenvedély okát a megromlott vagy hiányzó kapcsolatokba látjuk. Hiányzó, megromlott kapcsolat Istennel.” – írta id. Balog Zoltán, a RIM egykori lelkész-igazgatója a misszió szolgálatának húsz éves évfordulója alkalmából. „Ezt a hiányt, úrt a lélekben semmi nem pótolja, csak a Szent Istennel betöltött élet. Fő feladatunk, hogy az ember kapcsolata megszülessen, helyreálljon az élő Istennel, Jézus Krisztus szabadítása által. Az így nyert bocsánat, új élet békességet szül és új dimenziót ad, az ember tud önmagával mit kezdeni.”

Hogyan tölti be feladatát a misszió ma, amikor szolgálatában édesapját követve leánya vette át a misszió vezetését. Erről kérdeztük Némethné Balog Katalint az istentiszteletet követően.

– Kérem, mutassa be a Református Iszákosmentő Missziót, mikor hozták létre a szülei ezt az intézményt?

– Már több mint harminc éve, 1981-ben alakult, de az első lelkész, aki a motorja volt a missziónak, Siklós József lelkipásztor volt. Hatalmas lendülettel kezdte el a munkát, a szüleihez hozzá csatlakozva kapcsolódtak be a munkába, majd Siklós József tragikus halála után édesapám, Balog Zoltán lelkipásztor lett a vezetője. Akkor még különböző egyházi konferencia-telepeken (Berekszentkereszt, Mátraházán, Tahiban) és Bükk-szentkeresztben voltak egy hetes gyógyító alkalmak (gyógyító konferenciák). 1986-ban találta meg édesapám a dömösi SZOT-üdülő épületét, melyet először a SZOT bérbe adott egy-egy időre, majd a Kékkereszt Egyesület 1996-ban megvásárolta az ingatlant, és azóta működik ott teljes üzemből a misszió.

A kezdeti időkben még a misszió kereste a kapcsolatot, hívogatta a gyógyulni vágyókat, sok helyen megjelent, sokfelé ajánlotta a lehetőségét. Ennek a szolgálatnak az úttörői Józsi bácsi és édesapám voltak.

– Mi a jellemző, hogyan jutnak el önhöz a gyógyulni vágyó iszákosok?

– Ma már nem keressük őket ilyen direkt módokon. Hírt kaphatnak rólunk a médián keresztül, de akár úgy is, ha hívnak bennünket, mint ide Pomázra is, ahol szolgálunk, barátaink pedig bizonyoságot tesznek az Isten szabadító kegyelméről saját példájukon keresztül. De nemcsak gyülekezetekbe, hanem konferenciákra és ifjúsági csoportokba, és iskolákba is szívesen megyünk, mert a gyógyítás mellett a megelőzést is fontos feladatunknak tartjuk. Sok csoportunk van már az országban, sok egészségügyi intézmény orvosai ismer bennünket, és tudja, hogy jó helyre küldi a segítségére szoruló embert.

Az idén a gyógyító hetek már kéthetesek lesznek, sőt volt már három hetes programunk is. Általában a kéthetes programokra jönnek, akik hallottak már gyógyult barátainktól a misszió Kékkereszt munkájáról, és Pesten, a központban jelentkeznek telefonon, így jutnak el hozzánk.

– Hol van ez a központ?

– A főváros XV. kerületében a Református

Missziói Központ épületében van az Iszákosmentő Misszió és a Kékkereszt központja.

– Aki Dömösre bekerül, végül is egy terápiát kap?

– Hivatalosan lehet így is nevezni, mi inkább úgy mondjuk, hogy keresztyén lelki segítséget adunk. A mi „terápiánk”, ami belefér abba a rehabilitációs programba, amit előír nekünk az egészségügy, hogy az Isten segítségével, az Isten ígéjének hirdetésével segítünk az embereknek. Tehát nem orvosi vagy pszichológiai segítséget adunk, hanem úgy éljük és tapasztaljuk, hogy mindenben, amit az Isten ajándékoz az életünkben, benne van az a segítség is, ami egy élet elindulásához, egy gyökeres változáshoz segíti őket. Segítünk ráébredni arra, hogy ér-

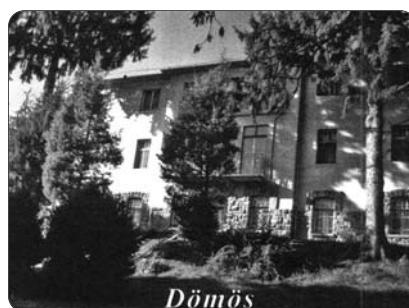
Némethné Balog Katalin lelkipásztor

demes megpróbálni, érdemes Istent beengedni az életükbe, és hogy az Isten szabadítása abban áll, hogy szabadságot ad nemet mondani az alkoholra. A legfontosabb, hogy ő is akarja ezt a szabadítást, mert nincs reménytelen helyzet, csak annak, aki maga nem akar változtatni.

Van, aki úgy dönt, hogy az Istennel akarja folytatni, van, aki többször jön. Nagyszerű dolog látni egy-egy ilyen gyógyító héten, ahogy kitisztul az emberek tekintete, ahogy látjuk, hogyan lép be az Isten egy-egy ember életébe.

– Mi történik ott azzal az emberrel, aki bemegy?

– Egyszerre ötvenen jönnek. Úgy programoz, hogy két hétre ötven ember érkezik oda, és hétfőtől a következő hét szombatig tartózkodnak ott. Nincs ki-be-járás, nincs televízió, viszont sok

Dömös

program van, melyeken részt vesznek. Gyakorlatilag jórészt igei programja van ezeknek az alkalmaknak, énekel, imádsággal.

– Akkor egy intenzív lelki segítség végül is...

BALOG ZOLTÁN

A Zemplén megyei Sajóhídvégen született 1928. július 13-án. Iskolai tanulmányait a miskolci Református Elemi Iskolában és a Református Lévy József Gimnáziumban végezte. 1945-ben legátusként prédikált falusi gyülekezetekben. A sárospataki teológián szerzett lelkési képesítést, majd 1951-ben Tiszalúcra kezdte meg lelkési szolgálatát. Több állomás után Cserépfalun parókus lelkész. 1981-től feleségével, Tapolyai Margittal együtt segítőként vesznek részt a Református Iszákosmentő Misszió szenvedélybetegekért végzett szolgálatában. 1982-ben a bükk-szentkereszt nyaralójukat bocsátották a misszió rendelkezésére, ahol gyógyító heteket tartottak alkoholfüggő betegeknek. Siklós József halálát követő évben, 1984-ben lett a misszió vezetője. 1993-ra újjászervezte az 1948-ban feloszlott kékkereszt-mozgalmat, megalakította a Magyar Kékkereszt Egyesületet (MKKE). 1996-ban az egyesület megvásárolta a dömösi SZOT-üdülőt, melyben a misszió már 1986-tól gyógyította az alkoholfüggő betegeket az Ige segítségével. Feleségével együtt nyugdíjasként is, szinte haláluk pillanatáig, végezték szolgálatukat. Munkája állami elismeréseként 1999-ben megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjét, 2005-ben a Kábítószerellenes Világnap alkalmából Elige Vitam (Válaszd az életet) Életmű Díjat kapott. 2006. június 26-án hajnalban – alig egy hónappal követve feleségét –, életének 78. évében hunyt el Budapesten.

– Igen, de van benne orvosi segítség is, meg orvosi-szakmai előadás is, tehát mindent, amit a betegségről, gyógyulásról, és a bennünk okozott változásról lehet tudni, azt is hallják. Nagy lehetőség, hogy Dömösi Alkohológiai Szakintézet és Szakkórház néven 2000 óta egészségügyi intézményként működik, mint bármely más kórház, így gyógyító tevékenységét a társadalombiztosítás finanszírozza.

– *Lehet azt tudni, hogy milyen arányban térnek itt hitre az emberek?*

– Édesapám annak idején a magvető példájával élt: minden negyedik elvetett mag kikel. Azt gondolom, hogy ez az arány reális.

– *Ők maradnak valamilyen formában a missziónál, vagy gyülekezetekhez kerülnek?*

– Nem maradnak, hanem egy részük az utógondozást végző Kékkereszt csoporthoz kerül, majd előbb utóbb gyülekezetekbe mennek. Aki teljesen ateistaként kerül oda, annak furcsa ez az egész, egyház, gyülekezet, lelkész, szokatlan, idegen dolgok ezek a számára, ezért elzárkózik. Emiatt jók ezek a csoportok, mint amilyen itt, Pomázon is működik. Ezek az utógondozói csoportjaink, melyekből már egyenes út vezet a gyülekezetbe. Nyilván, aki már gyülekezetből vagy gyülekezet közeléből jön, konfirmált, vagy volt – akár katolikusként is – valamilyen vallásos nevelése, annak könnyebb.

Azok a barátaink, testvéreink, akik itt voltak, és bizonyoságot tettek, nagy szeretettel épültek be az egyik pesti gyülekezetbe, de hosszú éveknél kellett eltelnie, amíg eljutottak oda. Van, aki hamarabb, van, aki később. Van olyan gyülekezet, például Szigetszentmiklóson, Kecskeméten, Szolnokon, ahol szinte együtt működik a gyülekezet és az utógondozó csoport, sok presbiter, sőt gondnok is van a Kékkereszt-tagok között. Ez nagyon nagy áldás.

– *Mikor vette át ön a misszió vezetését?*

– 2003-ban vettem át, akkor még édesapám élt. A szüleim 2006-ban haltak meg, és azóta Korsós István lelképásztorral, a Magyar Kékkereszt Egyesület elnökével együtt vezetjük a két szervezetet, és végezzük ezt a szolgálatot, többekkel együtt persze.

– *Volt szó az igehirdetésében róla, hogy pomázi kapcsolata is volt a misszióknak, Pap László pomázi lelképásztoron keresztül, akivel szoros együttműködés alakult ki.*

– Igen. Nagyon szívesen emlékszem vissza rá, még abból az időből, amikor a Református Idősek Otthonát vezetem Leányfalun, éppen

Id. Balog Zoltán és felesége, Tapolyai Margit

SIKLÓS JÓZSEF

Budapesten született 1920. július 14-én. 1938-ban érettségizett. Fogorvos édesapja javaslatára kitanulta a fogtechnikusi szakmát, de nem gyakorolta. Alkalmi írásokból és fordításokból élt. 1945. szeptember 3-án beiratkozott a Budapesti Református Theológiai Akadémiára, ahol 1950-ben fejezte be tanulmányait. 1959-ben szentelték lelkésszé. 1950-től Budapesten több egyházközösségben segédlelkész, 1959-től 1982-ig Jászkiséren volt parókus lelkész. A negyvenes évek végétől Szalay Károly orvos iszákosmentő missziói munkaközösségéhez csatlakozott. 1981 őszétől haláláig a Magyarországi Református Egyház Iszákosmentő Missziójának titkára volt. Konferenciákat, gyógyító heteket szervezett, és a saját terápiajával, az evangélium erejével segítette gyógyuláshoz a szenvedélybetegeket. Vasúti baleset következtében halt meg Budapesten, 1983. június 5-én.

abban az időszakban, amikor ő Pomázon volt lelképásztor. Azért is, mert annak idején az ifjúság otthonát látta Leányfalun, és ez egy nagyon nagy áldás volt.

Bóka László és felesége, Ica

Örülök annak, hogy ezek a fiatalok olyan buzgón jöttek, munkatársak lettek, és aztán minket is fogadtak itt a 90-es évek elején. En 1989-ben kerültem Leányfalura, és a következő években ott egy nagyon jó baráti közösség alakult ki, többen jöttek kalásziak és pomáziak dolgozni vagy segíteni, egy kicsit folytonossága volt az ifinek. Mindig nagyon örültek az otthonban, amikor Laci bácsi egyszer-számra jött. Az ő eleven, élő, erőteljes igehirdései mindig megmozgatta az életünket, de nekem személy szerint is segítség volt. És persze úgy is kapcsolódott, hogy ő is gyógyult ebből a súlyos kötöttségből, és ha nem is tartozott szorosban a misszióhoz, de gyakran szolgált a misszió alkalmain az iszákosok között.

Puskás Attila

SIKLÓS JÓZSEF NEM MINDIG ÚGY

Nem mindig úgy alakulnak a dolgok, mint balgán megálmodom. Miért is venném zokont? Épp így lehetek boldog!

Nem mindig azt mondom, cselekszem végül, mit „bölcse” elterveztem... Váratlant – vezetetten. Dacos elmém már békül.

Nem mindig akkor dől el nagy, fontos kérdés, mikor előírányszom... Idő kell, míg belátom: Isten nem téveszt lépést!

Nem mindig ott ragyog a fény, hangzik Válasz, hol gondosan kimérem, s rohanok, jaj, elérjem! – Nem terv kell, csak alázat.

Mert már a TERV öröktől fogva készen. Jó sánpár van lerakva, hogy életem vonatja ráfusszon, célhoz érjen. 1983.III.5.

VILLANYKÁLYHA

Hideg van. Fázó emberek jönnek és letelepszene a kályha köré.

Lopott pénzzel zsebében, gyűlölettel szívében, szeszek igézetében, ajkán káromkodással, gyöttrő, parázna vágygal, szívéen kígyómarással, jön sorba valamennyi, küssé fölmelegedni.

Nem válogat a villanykályha: el nem fogyó energiája sugárzik dermedt tagjaikra.

Be van kapcsolva: ez a titka.

Fázik a világ. Dolgod, hogy rajta segíts. Az Isten: Szeretet. Kapcsold rá hitedet. Ne válogass; melegíts!

S legyen türelmed a fagy majd fölenged. 1980.

ÍTÉLKEZÜNK AZ ISTEN ELŐTT

(William P. Young: *A viskó c. regénye alapján*)

Mi magunk ülünk a bírói székbe, és azt kérdezzük: Isten miért engedte meg ezt vagy azt? Isten miért nézi tetlenül ezt vagy azt?

Isten miért nem bünteti meg ezt vagy azt? ... stb.

Az ember azt gondolja, hogy a világban sokan megérdemelnék az ítéletet. Lennie kell legalább néhány embernek, aki felelős azért, mert ennyire sok a fájdalom és a szenvedés. Mit gondolnának azokról a mohó és kapzsi emberekről, akik a világ szegényei rovására gyarapodnak? Vagy akik feláldozzák gyerekeiket a pénz vagy a háború érdekében? Akik verik a családjukat? Vagy ártatlan kislányokra vadásznak, kedvüket töltik rajtuk, majd megölik őket? Akik veszteségeket és nagy lelki kínokat okoznak másoknak?

Ne bűnhődjenek!

Az ember kapásból rávágja, hogy pokolra velük!

És mit gondoljunk mondjuk egy kéjgyilkos apjáról, aki ilyen szörnyeteget nevelt a fiából? Hát persze: pokolra vele!

És milyen messze kell visszamennünk? Ez a bűnös örökség egészen Ádám Éváig visszavezethető. Mi van akkor velük? De miért is állnánk meg az első teremtménynél, hiszen van teremtőjük! Mi a helyzet Istennel, aki az útjára indította ezt az egész projektet? Akkor az ISTEN a HIBÁS?!

Tehát Istenben nem lehet megbízni, ez a mi ítéletünk. Isten cserbenhagyja az embert, amikor jön a betegség, a halál, egy baleset vagy bármilyen veszteség!

Pedig az Isten állítólag mindentudó, tehát már a teremtés előtt is tudta, hogy eljönnek azok a napok, amikor mindezek bekövetkeznek. Tudja, hogy be fognak következni, és nem akadályozza meg!

Ha Isten fölött ítéletet tudunk mondani, akkor nyilván az emberek fölött is tudunk ítélni. Ez azt jelenti, hogy mondjuk én el kellene hogy döntsem, hogy a gyerekeim közül ki, hol töltse az örökkévalóságot. Az imént megállapítottuk, hogy nem lehet mindenki a mennybe, tehát lenni kell poklakónak is. Ki más fölött ítéelkezhetnék, mint akiket a legjobban ismerek a világon, a saját gyerekeim fölött? Melyiket küldeném a pokolra?

Ugye abszurd az egész? Egy szülő egyetlen gyerekeit sem küldené a pokolra, de az Isten mégis úgy képzeljük el, hogy Ő önkényesen kiválasztja a gyerekei közül egyeseket, akiket pokolra küld, míg másokat, akik talán elég jók voltak, megjutalmaz.

Persze mi, azokat akik nem állnak közel hozzánk, akik nem igazán érdekelnek, ama fent említett gonosz embereket minden gond nélkül pokolra küldenénk.

Az Isten nem ilyen! Ő ismer mindenkit, aki valaha is megfogant, méghozzá mélyebben és teljesebben ismer bennünket annál, mint ahogy mi a saját gyerekeinket valaha is megismerjük. És Ő mind egyikönket lényünk ismeretének megfelelően szeret. Csakhogy ezt nem hisszük el neki, azt gondoljuk, az

Isten minden fenntartás nélkül elszakít magától embereket, és a pokolba rekeszti.

Ha normálisan érez és gondolkodik egy szülő, egyetlen gyermekét sem küldi pokolra csak azért, mert időnként vét ellene, nem úgy dönt, ahogy jó, de még akkor sem, ha valami szörnyű bűncselekményt követne el.

Nem a gyermeke teljesítménye alapján ítélné, hanem a saját, irántuk érzett szeretete alapján. Akkor ne bűnhődjenek a bűnösök, ne legyen semmi következménye a bűnnek?

Hiszen akkor már rég megszűnt volna a világ! A világ csak az igazság/valóság által állhat fenn és működhet jól. Ha a gonosz minden gát nélkül pusztíthatna, már nem élne ember a földön.

Hát kit büntessünk, ki legyen a pokolra ítélve a gyerekeink közül? Mit tehet az ember jó szülőként,

Borsos Miklós: *Ima*

aki mindegyik gyermeke személyét a szívéen hordja, mindegyiket igazán ismeri, ismeri az összes szeretethiányát, gyerekkori és későbbi testi-lelki sérüléseit. Nemcsak a jelenlegi állapotát látja, hanem azt is, ami ide vezetett. Azt is tudja, hogyha hallgatna rá, még ebből a mélységből is ki tudná vezetni, újra felépülhetne az élete, bármit követett is el.

Mit tehet egy szerető szívű szülő? Mert meg kell ítélni a bűnt, és meg kell menteni a gyermeket is!

Hát maga vállalja helyette a büntetést!

Ezt a földön is megtenné minden normális szülő, aki jól szereti a gyermekét, hát még az Isten!

János evangéliuma 3,16: **“Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz ōbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”**

A bűnös ember csak akkor menekül meg, ha bízni kezd a szülőben, elhiszi, hogy tényleg szereti és követi a tanácsait.

Mi nagyon nehezen értjük meg, hogy miért szenvednek a földön azok, akik nem szolgáltak erre

rá. (Köztük esetleg mi magunk is.) Minden szenvedésért Istent hibáztatjuk, okoljuk. Pedig Isten nem bünteti az embereket a szenvedés különböző módjaival, de felhasználja a szenvedést, hogy visszaállítsa azt az ép személyiséget, akinek ő megtervezett. A jó szülő nem talál ki kegyetlen megtorlási módokat, hogy egzecírozassa a gyereket, de ha kell, megengedi, hogy megtapasztalja cselekedete következményét. A kegyetlenségeket az ellenség találja ki, és viszi véghez, ezek sosem szerepeltek Isten tervében. Az első teremtésben semmi fájdalom, kegyetlenség, halál, illetve ezek okozója, a bűn, nem volt. Az ember a szabad akaratát viszont arra használta, hogy elhitte a Sátánnak, hogy Isten nélkül is el tudja dönteni mi a jó és mi a rossz. Azóta a legfőbb rossznak a szenvedést és a halált gondoljuk, ez a mi ítélkezésünk alapja. Isten nem így gondolkodik! Ő a teljes valóságot ismeri. (Ő hozta létre és tartja fenn.) Isten látja, hogy a tőle függetlenített élet hova vezet. És mindent megtesz azért, hogy a kapcsolatot helyreállítsa a „gyermekével”. Isten nem vallásossá akar tenni, hanem élő kapcsolatot keres mindenkivel. Ezért sokmindent nem akadályoz meg, ami fájdalmat okoz neki.

Ez a világ súlyosan károsodott. Kiköveteltük Istentől a függetlenségünket, és most haragszunk arra, aki szeretett minket annyira, hogy ezt meg is adta. Ebből lett aztán ez az óriási zűrzavar, ahol semmi sem olyan, mint amilyennek lennie kellene. Ebben a világban szörnyű dolgok történnek ugyanazokkal, akiket Isten az Ő szeretetéből alkotott, de Isten nem tehetetlen Isten! Ő hatalmas arra, hogy minden rosszat jóra használjon fel, a szenvedésnek értelmet adjon, és mindebben fölfedezzük az Ő szeretetét. Ehhez vissza kell témi hozzá, felhagyni a felette való bíráskodással, és hagyni, hogy Ő vezessen ki ebből a zűrzavarból.

Ui. a pokol is valóság, ahova nem a rossz emberek kerülnek, pláne nem azok, akiket Isten valamiért nem szeret. (Ő nem tud nem szeretni, csak a bűnt gyűlöli.) Az örök életünk sorsát mi döntjük el, vagyis minden ember ott tölti az örökkévalóságot, ahol akarja. Isten senkire sem erőszakolja rá a szeretetét. Ha a teremtmény nem kér a teremtőjétől felé áradó szeretetkapcsolatból, akkor nem lesz az övé. A kapcsolat helyreállításának az ára az volt, hogy az Istenfia meghalt értünk, miattunk és helyettünk. Így a mi bűnünk is elnyerte méltó büntetését, és kétszer az Isten nem büntet ugyanazért, tehát aki elfogadja a felkínált kegyelmet, az szabad. Aki pedig nem él a kegyellemmel, az maga fog felelni élete minden dolgáért az igaz bíró előtt. (Természetesen az Isten a maga törvénye szerint ítéli meg, hogy mi a jó, és mi a rossz, tehát nem a mi értékítéletünk lesz a mérce.) Kinek lesz ott igaza Istennel szemben? Vagy mit adhatnánk váltságul a lelkünkért? Egyetlen lehetőségünk – a kegyelem.

Haranginé Csuta Anna

14. VÁROSI KÓRUSTALÁLKOZÓ

2013. március 24.

A *Teleki-Wattay Művészeti Iskola* koncerttermében került megrendezésre az idei, immár 14. Városi Kórustalálkozó. Tizenhét kórus vet részt a találkozón, ezért nem csoda, hogy szűknek bizonyult a terem. A kórusokon kívül a hallgatóság jóformán csak állóhelyet kapott. *Méhes Imre* a zeneiskola kiváló kórusvezetője fel is vetette, hogy jövőre nagyobb helyet kell keresnünk, mert már kinőtünk ezt a termet, bizonyítva, hogy volt értelme elindítani a kórusmozgalmat.

Polányiné Takács Judit, az iskola igazgatója nyitotta meg a találkozót magyar és angol nyelven, mivel egy amerikai kórus is részt vett a találkozón. Először elmondta, hogy *Ásztai Csabáné Katalin* kezdeményezésére indult el a kórustalálkozó, de sajnos ő már nincs közöttünk. Egy perces néma felállással adóztunk az emlékének. Bizony, nekem most is könny szökött a szemembe – gondolom nem voltam egyedül –, mert a *Psalmus Kórusunkat* is ő alapította, és nagy úr maradt utána. Az amerikai kórusnak is van vesztesége, nemrég veszítették el egy tizenhét éves társukat. Az igazgató asszony néhány szóval ecsetelte a kóruséneklés és találkozások fontosságát, mert itt gyűjtünk tapasztalatokat, cserélgetjük a kórusművek kottáit, nyomon követhetjük a kórusok évről-évre történő fejlődését, formálódik a zenei ízlésünk, baráti beszélgetéseket folytathatunk, és kapcsolatokat létesíthetünk egymással.

Mivel a *Psalmus Kórus* nevéhez kötődik a találkozó megrendezése, kórusunk kezdte a szereplést. Két énekkel készültünk, *Btró Krisztina* karmagynk vezetésével. Először a 23. Zsoltár Berkesi Sándor által feldolgozott változatát énekeltük. Ez egy sokak által ismert népdalforma, így mind az egyházi, mind az általános igényt kielégítő választásnak megfelelt. Furulyaszóoló és zongorakíséret színesítette a művet. A másik énekünk a 100. Zsoltár négyeszólamú feldolgozása volt, melyhez szintén zongorakíséretet adott *Gilice Teréz*. Azt hiszem, ha *Ásztai Katikánk* hallott volna minket, meglepéssel töltötte volna el az előadott kórusművek hangzása.

Utánunk a *Szent Cecília Kórus* következett, *Siláher Miklós* vezetésével. A virágvasárnaphoz kötődő kórusműveket választottak repertoárjukból. A „Hozsánna” című mű a jeruzsálemi bevonulásról szól, amint a tömeg a samaráhón bevonuló Jézus elé teríti ruháit és palmaágakat végig az úton. Ugyanez a tömeg öt nap múlva „feszítsd meg”-et kiáltozva követeli Jézus halálát. Az akkori időkben a keresztrefeszítés a legszégeylenetesebb halálnem volt, de Jézus keresztyje mégis keresztyén hitünk szent jelképe lett. Így kapcsolódott az elsőhöz *Harmat Artúr* „Szent fa” című művének előadása, a harmadik pedig a keresztfa alatt zokogó édesanya fájaldalmát jelentette meg, *Kodály Zoltán* „Stabat Mater” gyönyörű művében.

Az *Óvónók Eszterlánc Kórusa* a választott művekben igazodott a kisgyermek lelkeségéhez, s a várva-várt tavaszt idézte ebben a fagyos, havas, zord

márciusban. „Kék ibolyácska”, majd „Oly szép az ég” és végül „Kánon a tavaszról”. Mindig üde színfoltjai ők a kórustalálkozónak kedves hangulatú, bájos dalaikkal.

A *Kertbarátok Kórusa*, *Juhász Balázs* vezetésével, mindnyájunknak meglepetést okozott Mozart „A varázsfuvola” című operájából választott „Bűvös csengettyű” előadásával. Néhány éve énekelnek együtt, és látszott rajtuk, hogy milyen örömeik az övék. Ilyenkor is láthatjuk, mennyire jó az évenkénti találkozás, náluk nyomon követhető a fejlődés. A „Balatoni népdalcsozor” szintén a jó hangulatot tükrözte, és a természeti képek, a nép ajkán élő dalok előadása, mint az „Ez a kislány úgy éli világát”, vagy a „Félre tőlem búbánat”, mind-mind felpezsdítette a hallgatóság hangulatát. Nem is maradt el a nagy taps jutalomként. Érdemes tehát folytatniuk, annak ellenére, hogy ők sem a fiatal korosztályból verbuválódtak.

Ötödikként a *Budakalászi Kórus Vegyeskara* következett, melyet *Méhes Imre* alapított néhány éve. A színvonalas előadás így természetes volt, hiszen a zeneiskola mellett tőlük is elvárás a szép előadásmód. *Farkas Ferenc* középkori dalműfeldolgozásával kezdtek a műsorukat, mely a fülemüléről, fiatalokról szól, akik bizonyos huncutságokban hajlandók részt venni. Ezután *Bárdos Lajos* népdalfeldolgozása alapján szakcsi népdalokat adtak elő.

A karvezető maradt a színpad előtt, mivel a *Teleki-Wattay Művészeti Iskola Vegyeskara* követte őket, melynek szintén *Méhes Imre* a karmagya. „Olasz saláta” címmel operaparódia volt az egyik számuk. A zenei fogalmak vicces formában történő feldolgozása szolgált alapul. Rendkívül szórakoztató volt és – mondanom sem kell – profi előadást produkáltak. Vastaps követte a szereplésüket. Majd régi angol szerelmes madrigál következett, melyben a szerző elmondja, hogy óvakodik a szerelemtől, mert nagy bajt hoz a fejére, de a végén kiderül, hogy ezek mind csak csacsaságok. Még egy francia bordal is szerepelt műsorukban, melyet egyre gyorsuló tempóban adtak elő, hogy aztán átváltsanak szomorkodóra, *Kodály Zoltán* „Székely keserves”-ével. És *Kodály*-művel folytatódott az „Esti dal”-lal, amit már az amerikai kórusokkal énekeltek együtt, nagyon szép magyar kiejtéssel. Volt is vastaps, tetőzött a hangulat.

De erre még a *Harvard-Westlake School Kórus* rá is tudott erősíteni saját műsorával. Az iskola régi

nagy híru campus, az 1900-as évek elején alakult Los Angelesben. Eleinte csak fiúk tanulhattak a falai között, később lányok is végezhettek itt a tanulmányaikat. Az iskolában sokrétű képzés folyik a mai felállásban 1991 óta működik, 1600 diák-létszámmal. Amerika minden részéből, sőt a világ országaiból vannak itt tanulók. A kórus Amerikában sok helyen szerepelt már, Európában ez az első turnéjuk, Ausztriában és Bulgáriában is lesz fellépésük.

Felejthető előadásban volt részünk. Először európai dallamokat adtak elő, nagynevű zeneszerzők darabjaiból énekeltek, úgymint *Mendelssohn*, *Bahms*, *Monteverdi*, *Debussy* és természetesen *Kodály Zoltán*tól, a „Missa Brevis”-t. Tehát úgy válogatták össze repertoárjukat, hogy ízelítőt kapjunk az európai zeneszerzők különböző műfajú műveiből: valcer, chansonok, oratóriumok, misék. Énekeltek amerikai jazzt, countryzenét, a fiúk western dalokat, teljes átéléssel. Nem hiányzott a spirituálé sem, természetesen a folklór is jelen volt a műsorukban. Jó volt a számunkra ismeretlen világ dalait hallani tőlük. No és a mai zeneszerzők műveiből válogatott dalok különösen

magával ragadta a hallgatóságot. *Eric Whitacre* *Cloudburst* „Felhőszakadás” című műve fantasztikus volt, ahogy a vihar, az égháború dühöng, a villámlás zenei megjelenítése, és a végén, ahogy elcsendesül, és elkezdi esni az eső, majd pötytyről-pötytyre eláll. *Frenetikus* előadás volt. Nem véletlen, hogy az ő művei szerepelnek leggyakrabban a kórusok repertoárjában.

A végén a közös mű *Verdi* születésének 200. évfordulója alkalmából a „Szabadság kórus” volt a *Nabucco* című operából. Csodálatosan hangzott százhetven torokból ez a szívet gyönyörködtető dalmel. Hosszúra nyúlt most ez a kórustalálkozó, de senki sem találta unalmasnak. Jó volt ismét együtt lenni, együtt énekelni. Remélem mások is kedvet kapnak a kórusénekléshez, ha ezt az élménybeszámolót elolvassák. Mindenkit szeretettel várunk sorainkba, biztos szép élményekkel lesz gazdagabb mindenki, aki megismeri a kóruséneklés szépségeit.

Andrási Jánosné Marika

Közöttünk szolgálak

„Ezeket azért mondom nektek, hogy az én örömöm legyen bennetek, és örömetök teljessé legyen.” (Jn 15,11)

ISTENRE BÍZVA CZÁK ILDIKÓ

Nagyváradon születtem. Két éves voltam, amikor átjöttünk az anyaországba és egy borsodi faluba költöztünk, ahol éppen egy vegyigyárat építettek, a szüleim ott kaptak munkát Berentén. Tizenhat éves koromig ebben a faluban éltem. 1990-ben beköltöztünk Kazincbarcikára, a Borsodchem Rt. lakótelepére, ahol a szüleim nagyobb lakást kaptak. A beköltözésünket követő két hét múlva már együtt jártam a férjemmel, így már huszonhárom éve vagyunk együtt. Mondogatni is szoktuk a párommal, többet élünk már együtt, mint egymás nélkül. Aztán, ahogy az lenni szokott, házasságkötés, kilenc hónapra rá született az első gyermekünk, Norbi. Tavaly konfirmált a pomázi templomban. Tíz éve – mikor második gyermekünket vártuk – költöztünk fel ide, Pomázra, albérletbe, később pedig lakást vettünk, 2004-ben már az új otthonunkban töltöttük a karácsonyt.

Már Pomázon voltunk, és megszületett Nóri, a kisebbik gyermekünk, amikor a szüléssel összefüggésben egy nagyon súlyos fertőzést kaptam. Ekkor volt életemben először igazán közöm Istenhez. Ez egy olyan betegség volt, amelyből nem szoktak az emberek meggyógyulni. Az orvosok szerint tíz esetből csak egy éli túl. És éppen én voltam ez az egy. Öt-hat hete voltam már a kórházban, műtétek egymás után, súlyosbítva azzal a lelki gyötrellel, hogy a pici babám nem lehetett velem, sőt, egy másik városban kellett őt hagynom. Egy reggel kinéztem a kórház ablakán, és valami csodálatos melegség áradt végig bennem. Elmondhatatlan öröm volt éreznem a létezés gyönyörűségét, azt, hogy élek, itt vagyok. Olyan katarikus élmény volt számomra a csoda, hogy túléltem, olyan megmagyarázhatatlan az egész, amint tudatosodott bennem, mit kaptam Istentől: az életemet. Visszakaptam, és csodálkozva gondoltam arra, mivel érdekeltem meg ezt. Jó volt tudnom, számon vagyok tartva, kellek ide, szükség van rám, és van egy láthatatlan kéz, amely véd, van, Akinek tervei vannak velem. Ekkor megfogadtam, ha meggyógyulok, jámi fogok templomba, megköszönöm az új életemet.

Nóri hat hetes volt, amikor újra a kezemből tarthattam.

Amikor azonban minden rendbe jött, négy év szünet következett. Ígéretések. Majd. Most nem tudok, nincs időm. A gyerekek, a férjem, most tanulnom kell. Kifogások. Hamar Enikő néni, aki mint kollégánő védőnői korábban is sokat segített nekem, többször hívott, menjek vele istentiszteletre, de nem mentem. Gyorsítva lép-teimen, lesütött szemmel mentem el a templom előtt. Az Úristen pedig türelmesen vár.

lélekhez, tudtam, hogy mi a bajom, csak nem értettem, és fogalmam sem volt, hogy jutok ki belőle. Azonnal orvosi segítséget kerestem. Egy ismert és elismert pszichológus kezdett el velem foglalkozni. A pszichoterápia nagyon sokat segített. Ráéreztem, hogy mit hozok, honnan, és mi az, amivel már nem tudok tovább élni, akár történések, akár jellemvonások. Aránylag gyorsan, egy hónap alatt túljutottam a krízisen.

Magamon éreztem Isten szerető kezét, amivel állandóan hívogatott – a templom felé. Hallottam hívását, és már lehetetlennek tartottam visszautasítani. Most, hogy minden megint rendbe jött körülöttem, és megint visszahozott...

Felhívtam a barátónómet, és kérdeztem tőle, jár-e még a templomba. “Hát persze” – mondta. Nem akartam egyedül menni. Bátorságot szerettem volna méríteni valaki másnak a hitéből.

Március közepe volt. Az a tavasz volt életem tavasza, és a ráragyogó nyárból lett világosságom. Otthonom lett a templom, és családom a gyülekezet. Isten a legjobb pszichológus, azonnal keresett nekem szolgálati lehetőséget,

hogy adhassak magamból. Enikő néni – aki az iratterjesztés mellett nem tudta bevállalni – ajánlott engem a tiszteletes úrnál, hogy a baba-mama kört én vezessem.

Júliusban pedig már a szokolyai gyermek-táborban szolgáltam, a gyerekekkel együtt mentem oda. A szolgált közösség nagyon kedvesen fogadott, kérdezgettek, honnan jöttem, hogyan kerültem oda. Főleg Fehér Zsanival beszélgettem sokat, sajnálom, hogy már nincs velünk, nagyon hiányzik nekem. Lassan megnyíltam, kinyitogattam sorra az “ajtókat”, és csodálatos érzés volt az a bizalom és az az elfogadás, amivel ezt fogadták.

Itt ért engem a csoda. Mert nem azt tartom a legnagyobb csodának, hogy Isten kétszer is visszahozott az életbe, hanem mikor megengedte, hogy tiszta szívből örülhessek az életnek, hogy egészen Rábízhassem magamat és az életemet. Amikor már nem kellett tovább semmitől sem félnem.

Czák Ildikó

Beiratkoztam az Államigazgatási Főiskolára másoddiplomát szerezni, a Szociális Igazgatás-szervező szakra. A betegségem után le akartam kötni a gondolataimat. Nem éreztem elégnék az anyaságot, a két gyereket, és a védőnői munkát. Nagyon sok mindent tudok csinálni egyszerre, szenvedek is ettől sokszor, mert néha a saját korlátaimmal sem vagyok tisztában.

Amikor Nóri óvodába került, Norbi pedig a negyedik osztályt kezdte, azon vettem észre magam, hogy egyre nő bennem a hiányérzet, az életem csupa üresség lett. A házasságom is válságba került, minden hiábavalóságnak tűnt fel előttem, saját magamat is feleslegesnek éreztem. Egy kanapé foglya lettem, súlyos depresszióba estem. Semmit nem csináltam, nem érdekelt semmi, csak vegetatív szinten voltam életben. Mintha hullámvasúton ültem volna, föl és le, nevettem és sírtam, aztán csak sírtam.

Szerencsére megszólalt bennem a vészcsengő. Hivatásom miatt konyítok valamit a

Egyik este egyedül sétálgattam a kertben. Furcsa volt, amit addig észre sem vettem, hogy itt senki nem zárt be semmit, nem voltak kulcsra zárva az ajtók, kapuk, és először nagyon megijedtem. Én minden ajtót magamra zártam, mert mindig páni félelem fogott el, ha nem voltak kulcsra zárva, félve a legrosszabbtól. Még éjjel is felébredtem gyakran, és megnéztem, be vannak-e jól zárva, főként, ha a férjem elutazott. Nagyon féltem egyedül. Nagyon nagy feladatnak tűnt előttem, hogy éjszaka egyedül vagyok a gyerekekkel, és rám vannak bízva. Aztán ott Szokolyán ugyanez a rossz érzés fogott el, hogy ez a sok gyerek itt van kiszolgáltatva, a véletlenre bízva. De csak egy pillanat volt, mert azonnal végigfutott rajtam: nem a véletlenre, hanem RÁBÍZVA! Isten egyszerre átolelt, ott a kertben: hiszen Ő mindent lát, hiszen senkinek a haja szála sem görbülhet! Semmitől se féljek! Rábízhatom magamat

Az órbottyáni szeretetotthonban

egészen. Nincs mitől félnem többé, mert Ő velem van! Ő ott van velünk és vigyáz ránk. Ő mindig a javunkat akarja. Isten hívott, és végre nem volt bennem semmi gátlás követnem Őt. Még sosem láttam életemben csillagfényes estén ilyen világosan.

Mint egy szerelmes kislány, úgy röpködtem ezután. Olyan boldogság volt bennem, hogy le sem lehetett vakarni a mosolyt az arcomról, fülig ért a szám, folyton erről beszéltem a baba-mama körben, később pedig a vasárnapi gyermek-istentiszteleteken, ahol csoportot vezettem (Csobánkán a mai napig is). Az anyukák mondták ugyan nekem, hogy ez később majd elmúlik, és valami mélyebb dologgá fog alakulni bennem, de visszagondolva, azért sajnálom, hogy tényleg elmúlt az a felhőtlen boldogság. Jó volt megélnem.

Azt szeretném, ha a gyermekeim is megélnének hasonlót, ezért nagyon fontosnak tartom, hogy legyen közük a hithez, járjanak a templomba, hallják az igét, munkálkodják bennük. Ők is éljék át, mit jelent az, amikor ránk köszön az Isten és örömtől ujjongó lélekkel odaállunk dicsőségének színe elé. Mit jelent abban a tudatban élni, hogy soha nem kell félni, Ő mindig velünk van. Mert Isten bennünk él.

Lejegyezte: Puskás Attila

GYERMEKEK SZOLGÁLATA A MÁRCIUS 3-I ISTENTISZTELETEN

A BABA-MAMA KÖRBE MÁRCIUS 18-ÁN

Minden kedves testvérünket (édesanyákat, édesapákat gyermekükkel együtt) szeretettel várja a Baba-Mama Kör

könyvajánló

IGÉT KIKIÁLTÓ KÖNYVEK

“A titkok az ÚRÉi, a mi Istenünkéi, a kinyilatkoztatott dolgok pedig a mieink és a fiainkéi mindörökké” (5Móz 29,28). Ezek a kinyilatkoztatott dolgok a Szentírásban olvashatók, mely igék a mi tanulásunk és bizonyoságtételünk tárgyai. Isten a kinyilatkoztatott ige által működik. Isten igéje az a romolhatatlan mag, melyből az ember újjászülehet úgy, ahogy Péter első levelének 1,23 verse mondja: „...nem romlandó, hanem romolhatatlan magból születettek újjá, Isten élő és maradó igéje által.” Az ige „az Úr beszéde”, amely „megmarad örökké”. „Ez pedig az a beszéd, amelyet hirdettek nektek.” (1Pt 1,25)

Pál apostol is ilyen értelemben ad hálát Istennek azért, hogy a thesszalonikai gyülekezet úgy hallgatta Istennek az apostol által hirdetett igéjét, hogy azt nem emberi beszédként fogadták be, „hanem Isten beszédeként, amint hogy valóban az”, melynek ereje munkálkodik azokban, akik hisznek (1Thessz 2,13).

Igét hirdetni – Haddon W. Robinson szerint – annyit jelent, mint „kikiáltani, kihirdetni”. Az igehirdetésnek olyan mély hatással kell lennie az igehirdetőre, ami az ige üzenetének szenvedélyes bizonyoságtételére, az ige kikiáltására indítja, de nemcsak őt, hanem a befogadót is.

Ebben segítenek azok a könyvek is, melyek ma már klasszikusnak mondható igehirdetőink, református tanítóink igehirdetéseit tartalmazzák régebbi korokból és a közelmúltból, hiszen Isten beszéde igehirdetés akkor is, ha azt egy könyv közvetíti. Éppen olyan igehirdetések ezek, mint a templomi prédikációk, de gondosan megtisztítva, csiszolva és szerkesztve, így egyes prédikációk kimagasló formai, sőt irodalmi színvonalat is képviselnek.

A legtöbb ilyen könyvünk az iratterjesztésben az áldott emléké Trausch Liza nénitől kapható, akinek igehirdetése szerte az országban, és a Szentlélek vezetésével megépült konferenciaterlepen, a biatorbágyi csendesheteken hangzottak el. Trausch Liza erdélyi származású pedagógus

volt, akit 1946-ban, a Balaton mellett, egy evangélizáló konferencián megszólított Isten Szentleke, és megtért. Élete azon a napon száznolcvan fokok fordulatot vett, és attól kezdve egyetlen dolog érdekelt: mit akar vele az Úr, és mi módon lehetne az embereket elérni az evangéliummal, illetve odasegíteni az Úr Jézus Krisztushoz. A könyveiben olvasható igehirdetése a tiszta igei üzenetek közvetítésével evangélizálnak. Amint “Az Úr beszédei tiszta beszédek” – Zsoltár 12,7 című könyve előszavában olvashatjuk: “Ezeken az igehirdetéseken keresztül Isten szól hozzánk, és az Ő tiszta beszéde felkavar értelmet, érzelmet, hogy megtisztíthasson, felüdítsen, megújíthasson, és örök élettel ajándékozzon meg.”

Több könyve kapható iratterjesztésünkben Joó Sándor volt budapest-pasaréti református lelképász-tornak, akinek munkatársai a szolgálata kezdetétől fogva hűségesen lejegyezték nagyhatású prédikációit. Szolgálata bármely korszakában Joó Sándor prédikációi – Cseri Kálmán ajánlása szerint – „ugyanolyan bibliahű, Krisztus-központú, hitépítő és a valós élet kérdéseire választ közvetítő igehirdetések”, melyek nem szorultak különösebb szerkesztésre sem, mert azok már a szószéken „világos, logikus, egymásra épülő mondatokban, szép magyar nyelven” hangoztak el.

A prédikációs könyveket különösen azoknak ajánlom, akik bármilyen ok miatt nem tudnak templomba járni a vasárnapi istentiszteletre, mert ezen könyvek által ők sem maradnak igei üzenet nélkül, de meghallhatja belőlük Isten beszédét az is, aki a gyülekezeti közösségünkben rendszeresen táplálja lelkét a hallott igével, de mellette ezekből az olvasmányokból is szeretné továbbépíteni ismereteit, hogy napra, percre készen legyen a bizonyoságtételt illetően:

“legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek,
aki számon kéri tőletek a bennetek élő reménységet” (1Pt 3,15).

Hamar Jánosné Enikő

A március 22-én átadott adományok:

- 122 kg liszt
- 145 kg cukor
- 82 kg rizs
- 41 kg tészta
- 27 l olaj
- 23 kg só
- 10 kg krumpli
- 8 kg méz
- 5 rúd szalámi
- 32 doboz májkrém
- 20 doboz konzerv
- 15 üveg szörp / lekvár
- 5 kg Vegeta fűszerkeverék
- 11 kg gabonapehely
- 19 kg édesség
- 24 doboz tea
- 2 l ecet
- 1 l citromlé
- 1 kg búzadara
- 27 kg mosószer
- 26 flakon tisztítószert
- 8 l szappan
- 844 tekercs wc-papír
- 4200 szalvéta
- 11 doboz írószert
- 19 doboz papírt

„...mert mindenkinek, akinek van, adatik, és megszorítottatik, akinek pedig ninesen, attól az is elvétetik, amiye van.“ (Mt 25,29)

AMIKOR A SZÍV SÚGJA: SZERETET

Húsvéti adománygyűjtés meghirdetésére került sor a március 17-ei istentiszteletünkön. Gyülekezetünk ezúttal az Órbottyáni Juhász Zsófia Református Szeretotthon Fogyatékosokat Ápoló és Gondozó Intézmény számára gyűjtött adományokat húsvét alkalmából.

Órbottyánban 1928 óta végzi áldásos tevékenységét a Református Egyház. Ekkor vásárolta meg dr. Kovács J. István teológiai professzor és felesége, Schulek Irén holland segítséggel a falu határában elterülő Kvassay-birtokot. Egy csodálatos park közepén található tó partján áll a kastély, mely 1957-ig előbb özvegyek, később árvák otthona volt, ahol diakonisszák, hívő egyháztagok gondozták a rászorultakat. 1957-ben „az egyház rossz ideológiai nevelése” miatt az otthon az oroszok bezáratták. 1960-tól kezdődően az otthon fő profilja az értelmi fogyatékos és a súlyosan, halmozottan fogyatékos személyek ápolása és gondozása. Az intézményben jelenleg 177 ellátott él.

2012. decemberében Óváryné Herpai Dórával közösen karácsonyi adománygyűjtésbe kezdünk. A Dévai Szent Ferenc Alapítvány által létrehozott csobánkai Élet Házát szeretnénk volna megajándékozni, akik családokat, gyermekeket fogadnak be, s Erdélybe is küldenek csomagokat elhagyott gyermekek megsegítésére. Ismerőseink, barátaink segítségével szép számban sikerült összegyűjteni a karácsonyra szánt ajándékokat.

Az átadás után már azon tanakodtunk, hogy mikor és kinek szervezzük meg a következő ado-

A választás az órbottyáni Juhász Zsófia Református Szeretotthonra esett, ahol a tiszteletes úr még segédlelkészként szolgált.

A testvérek nagylelkűségének köszönhetően rengeteg adomány gyűlt össze. A segítségnyújtásban gazdálkodó szervezetek is részt vettek, többek között adományával járult hozzá az ICO Író-és Irodaszereket Gyártó és Forgalmazó Zrt., a STAEDTLER Írószergyártó és a Tárlat Képerket Kft. is.

Az adományok szállításában, átadásában többen is résztvettek a gyülekezetből, két mikrobuszal és egy személyautóval mentünk Órbottyánba.

A Szeretotthon lakói már nagyon vártak bennünket, izgatottan toporogtak a bejáratnál. Nagyon megható volt, ahogy örültek nekünk, és hangosan, nevetve köszöntöttek. Az első pár percben a könnyeinket nyeltek, de talán nem a sok sérült embert látván, hanem amiatt, ahogyan kifejezték örömeiket, ahogy élénk szaladtak, ahogy az arcukon ragyogott gyermeki mosolyuk.

Bekísértek bennünket az előcsarnokba, ahol nagy gonddal igazítottak el, hogy hol foglaljunk helyet. A terem falát az Otthon lakóinak rajzai alapján egyedileg készített fali kerámiák díszítették. A kerámialapokat Bíró László vezetésével és munkájával a kézműves műhelyben készítették el és égették ki.

A Szeretotthon lelkipásztora köszöntött minket, majd az Otthon lakói – a húsvétra készülve – előadtak egy bibliai jelenetet Jézus életéből, mégpedig Jairus leányának a feltámasztását. Különös élmény volt nézni őket, de a

legszebb előadás volt, amit valaha láttam.

Nyilas Zoltán lelkipásztorunk is köszöntötte a Szeretotthon lakóit, szolgálóit, Pál apostolnak a korinthusiakhoz írott első levelének 11. fejezetéből vett, az úrvacsora megbecsüléséről szóló igékkel, ezt követően pedig rajtunk volt a sor, mert mi is készültünk néhány énekkel. Megható pillanata volt a szolgálatunknak, mikor néhány gondozott is beállt közénk, és bekapcsolódott az együttes éneklésbe. Utána Barta Gabriella nagy átéléssel előadott mesemondását hallhattuk, aki egy gyönyörű Lázár Ervin mesét mondott el, melynek címe: A Hétfejű Tündér. A Szeretotthon lakói hálájuk jeleként megajándékoztak minket egy kerámia medállal, melyre a következőt írták: „A szeretet soha el nem múlik“.

Az adományokat az Otthon lakóival közösen kipakoltuk járműveinkből, és elhelyeztük az erre kijelölt helyiségben. Lassan elbúcsúztunk tőlük. Szívünkbe zártuk őket, szeretetüket, a mosolyukat, az együtt töltött örömteli pillanatokot ma-

gunkkal hoztuk, amit soha el nem felejtünk... Reméljük az újabb találkozást, és azt, hogy hamarosan ismét adhatunk nekik szeretetet, egy ölelést, egy kézfogást, és hirdethetjük a Jézus Krisztusban való reménységet.

Szeretném megköszönni Istennek a gyülekezetünk nagylelkűségét, az emberek jószágát, a szívükbe sugott szeretetet, és azt, hogy megajándékozott minket a Juhász Zsófia Szeretotthon lakóinak megismerésével.

Tóth Veronika

mánygyűjtést. Ekkor felkerestem Nyilas Zoltán lelkipásztorunkat, és előadtam neki a szándékunkat. A tiszteletes úrnak nagyon tetszett az ötletünk, és megbeszéltük, hogy húsvétra szervezzünk egy gyűjtést a gyülekezet segítségével.

HA JÉZUS MEGKÉRDEZ...

Ha Jézus megkérdez: Ki vagyok neked?
Nem mondhatok mást, áldva e szent Nevet:
Te váltottad meg az életed árán
Bűnös életemet, ott fenn a Golgotán.

Te roskadoztál a keresztfa alatt,
S felvitted helyettem a Golgotára azt.
Váltsághaláloddal üdvömmé lettél,
Az örök kárhozattól megmentettél.

Örök szeretet vagy, drága Jézusom,
Kétkedés nélkül Rád hagyatkozhatom.
Ha szívem békétlen, békességet adsz,
Ha Hozzád kiáltok, bizton meghallgatsz.

Barátom vagy Jézus, legjobb hú barát,
Harcos társam is, ha vívóm a csatát.
Kísértő, gonoszság és a bűn ellen
Veled indulhatok győzelmi hitben.

„Dicső Királyom vagy, Igazság és Út,
Általad lelkeim örökéletre jut.”

Engedd Jézusom, most én kérdezzek!
Áldozatotad mivel háláljam meg?
Áldott szava hangzik szelíden felém:
„Gyógyulásra vágyol? Bátran jöjj elélem!”

ADD ÉRTEM HALÁLBA...

Add értem halálba régi én-edet,
Egészen add által bűnös szívedet,
Engedelmisséget, több alázatot,
Vállald Értem, ha kell, a gyalázatot!

Kísértővel szemben több ellenállást,
Sok-sok békétűrést, több ideszánást!
Ha rögzös is az út, te csak Velem járj!
A próbák tüzeiben hűtlenné ne válj!

Légy a tanítványom, s én a Mestered,
Legyen fénylő gyertya további életed!
Legyen életed hála s dicsőítés,
S teljes lesz benned az újjászületés!

Kiáltsd világgá örömöd szüntelen:
Mindenki számára áll e kegyelem!

REFORMÁTUS JELKÉPEINK

JELKÉPEK A 80 ÉVES CÍMERÜNKBEN

A Magyarországi Református Egyház Zsinata nyolcvan éve, 1933. szeptember 13-án határozta meg az egyház címerét. Gyülekezeti újságunk egyik korábbi számában már olvashattak a testvérek a Magyarországi Református Egyház címeréről. Olvashattak, de – úgy gondolom – érdemes még írni is, olvasni is a református összetartozás és azonosítástudatunk ezen gazdag szimbolikus tartalommal bíró jelképéről. Ebben az írásomban címerünk két olyan elemének jelképiségével szeretném a testvéreket megismertetni, amiről a korábbiakban nem eset még szó. Következzék egy rövid címertani „kisokos”.

„A Magyarországi Református Egyház címere nem önálló művészeti alkotás, hanem Debrecen városának címere, melyet a magyar protestánsok számára fontos bibliai Igével egészítettek ki: »Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?» (Róma 8,31)” – olvashatjuk címerünkről Egyházunk hivatalos honlapjának a református évfordulókat ismertető, Hónapról-hónapra című rovatában.

De mi is a címer?

A mai legjelentősebb hazai címertani kutató, Bertényi Iván meghatározása szerint: „A címer a középkori jegyverhasználaton alapuló olyan (legtöbbször pajzs alakú) jelvény, szimbólum, amelyet magánszemélyek vagy testületek megkülönböztető jelként használhattak vagy használhatnak.” Ebből a legfontosabb megjegyzendőnk, hogy a címer szimbólum, azaz jelkép.

A címereket vizsgáló történeti segédtudomány a címertan (latinul heraldika). A címereken (illetve külső jegyeiken) látható ábrázolások esteleges jelentésének magyarázatával a címerszimbolika foglalkozik, amely régóta foglalkoztatja a címertan iránt érdeklődőket.

Az, hogy mit jelképeztek, jelképeztek-e egyáltalán valamit a régi címerképek igen nehezen eldönthető. Bertényi professzor szerint: „Legkönynyebben a beszélőcímer (illetve egyes ábrázolásai) szimbolikájára tudunk következtetni...” A Magyarországi Református Egyház címere ilyen beszélőcímer.

Miről is beszél? Természetesen arról a közösségről, azaz rólunk és a mi egyházunkról, amelyik jelképéül választotta. Arról beszél, hogy a Magyarországi Református Egyház Jézus Krisztus egyháza, minket, reformátusokat, Krisztushoz való ragaszkodásunk fűz egybe.

Krisztust és a Krisztushoz való ragaszkodást jelképező úgynevezett „Krisztus szimbólum” címe-

rünkben a bárány („Íme, az Isten Báránya, aki hordozza a világ bűnét!” Jn 1,29), aminek jelképiségéről korábban már közölt írást az újságunk. Krisztus szimbólumnak tekinthető az a két - az Ó és Újszövetséget jelképező - nyitott könyv is, amelyen a bárány áll. Hiszen Jézus Krisztus a testté lett Ige („Az Ige testté lett, közöttünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszerűltjének dicsőségét, telve kegyelemmel és igazsággal.” Jn 1,14).

Krisztus szimbólum a címerünk fölött álló, pánatos sisakból kinövő, a hamvaiból újjászülető csodás madár, a fönixmadár is. A fönixmadár nemcsak a hányatott sors allegóriája, amint az a már említett hivatalos egyházi honlapon olvasható. Már az ókori klasszikus (óegyiptomi és ógörög) kultúrákban, de az ószövetségi zsidó kultúrában és ennek nyomán a kereszténységben is az időszakos megjelenés és újjászületés, az örök élet és a feltámadás jelképe a fönixmadár, utalva ezzel magára Krisztusra. „A meghalt, sőt feltámadt Jézus Krisztus, aki az Isten jobbán van...” – írja róla a rómaiaknak Pál apostol.

Több ókeresztény vértanú mögött látható palmafán ülve (a phoinix görögül pálmát jelent), jelezve a vértanúk reményes hitét Krisztus általi újjászületésükben. A fönixmadár a paradicsomba jutott üdvözült lélek jelképe is, míg síremlékeken a romolhatatlanságot és a halhatatlanságot szimbolizálta. A teológiában a remény és a tisztaság allegóriájaként szerepel, ezzel is erősítve Krisztus szimbólumként való alkalmazását: Krisztus a mi reménységünk.

Az ószövetségi apokrifekben az imádkozó Fönixet a kerubokkal azonosították. Az ókeresztény szerzők is elfogadták, hogy a fönixmadár Nap szimbólum is. A Nap ugyanakkor – a világosság égitesteként – szintén Krisztus szimbólum. Hisz maga Jézus Krisztus mondja: „Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága.” (Jn 8,12) Ezt a jelképiséget hangsúlyozza a Magyarországi Református Egyház címérében a címerpajzstól elkülönülten, de a címer részeként ábrázolt napkorong.

Mindezekkel a szimbolikus címerképeknek – Debrecen város polgárai, és az ő címerüket átvevő Magyarországi Református Egyház – címerben való szerepeltetésével eleink hitvallást tettek arról, hogy a Magyarországi Református Egyház reménységének, tisztaságának, és ami talán a legfontosabb, újjászületésének egyedüli forrása csak és egyedül Jézus Krisztus („Solus Christus”).

Osváth Zsolt

Régi históriák

JORDÁN ISTVÁN HAGYATÉKA

A Jordán-alap

Jordán Istvánnak – egykori református hitestvérünknek – 1884-ben bekövetkezett halálával teljes vagyona az Országos Református Köz-alapra, illetve annak kezelőjére, az Egyetemes Konventre szállt. Tükrözzék végrendeletének indítékait az alább idézett sorok:

„...gyakran tapasztaltam, hogy oldalra szálló vagyont az oldalakonok fent nem tartják s vagyonaival a szerzőnek neve és emléke is elenyészik, én pedig nem akarom, hogy félszázados keresményem gyümölcsét képező vagyonom nyomtalanul tűnjön el, hanem akarom, hogy holtom után azon célra szolgáljon, melyért fáradtam és küzdöttem életemben; ... egész életemben és közpályámon a magyar nemzetiség és állameszme megszilárdítása és erősítése volt vezérelvem... a múlt tanúságán erősödött meggyőződés az, hogy a magyar nemzetiség és állameszme legerősebb támaszát a magyar reformált egyházban találja...”

Továbbá: „...így tett alapítvány rendeltetése, ... hogy évi jövedelméből elsősorban az idegen... felekezetű lakosok közt lévő szegény, kisebb egyházak segélyeztessenek. ...Ilyenekül jelölöm ki egyelőre a Pest megyébe tartozó bekebelezett dunabogdányi és szentendrei leányegyházakat ... azok mindig csak vagyonom jövedelméből, de semmi esetre sem a tőkéből szolgáltatathatók ki...”

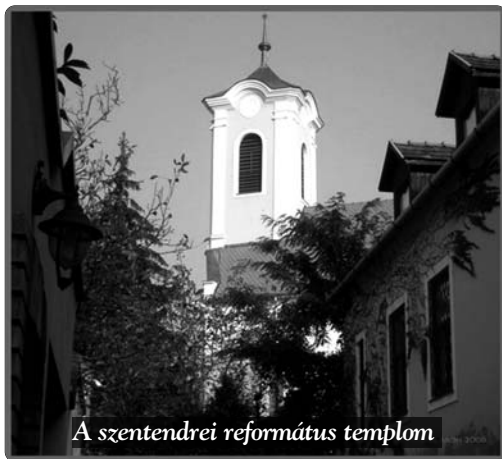
Özvegyére életjáradékot hagyott, ami csak addig illette volna meg, amíg újabb házasságot nem köt. Azonban a Közalap kezelője – az alapító végakaratával ellentétben – hamarosan egyezkedni kezdett az özvegygel, aki a férje halálát követő évben, 1885-ben 40.000 forint végkielégítés fejében lemondott járandóságáról, és férjhez ment. A konvent 66.000 forintért Tregele Jakabnak eladta az ingatlanokat, s a pénz maradványát földhitelintézeti záloglevelekbe fektette.

Az alapítvány további sorsa

A végrendelet szövege csak 1906-ban jutott a kedvezményezett szentendrei egyházközség főgondnokának kezébe. Miután a Konvent megreven elzárkózott járandóságuk kiadásától, Veresmarty Miklós ügyvéd és főgondnok saját költségén pert indított a Közalap kezelője ellen, melynek során a felek végül megegyeztek, így a Konvent a bíróság előtt kötött egyezség alapján 1913-ban mind a szentendrei, mind pedig a dunabogdányi gyülekezetet kártalanította.

Szentendrei hittestvéreink a Jordán alapból megszerzett jogos járandóságukból 1913-ban – éppen 100 éve – megvásároltak egy elnéptelenedés miatt kiürült szerb ortodox templomot,

melyet a mai napig is református templomként használnak, így megtörténhetett egyházközségük „anyásítása”. A dunabogdányiaknak is égető szüksége volt anyagi segítségre, így ebből a pénzből tatarozhatták templomukat, parókiájukat. A földhitelintézeti záloglevelek az I. világháborút követő nagy gazdasági válság miatt elértéktelenedtek.

A szentendrei református templom

Jordán István (1822-1884)

Jordán Istvánról a források alapján annyit tudható, hogy nem volt pomázi születésű. Neve a presbiteri jegyzőkönyvekben a 19. század derekán tűnik fel először, és szerepel haláláig, mint a presbiteri testület aktív tagja, anyagi támogatója, és mint főgondnok is. A Beniczky utca 53.

szám alatti lakóháza (amelyben ma a Német Nemzetiségi Általános Iskola működik) eklektikus kúria, a 19. század derekán épült. Külön érdekessége a terep adottságait kihasználó terjedelmes pincéje, ami az előkert alatt egészen az utcát határoló kerítésig húzódik. Valószínűleg egy régi épület maradványa. Innét is eredhet a feltételezés, hogy vagyonát kereskedőként szerezte. A Borovszky-féle vármegyetörténet úgy említi, mint a vármegye egyik szolgabíróját (1861).

Temetésén Szász Károly püspök és Sipos Pál esperes szolgált, és egy énekkar előadása emelte az esemény jelentőségét. Sírja a református temetőben ma is megvan.

A kúria további sorsa

Jordán István hagyatékát a Konvent Tregele Jakabnak adta el, aki mintegy két évtizedig lakta családjával a kúriát, majd anyagi nehézségei támadván átadta egy – mai szóval – befektetői csoportnak, akik sok mindennel próbálkoztak, míg végül az I. világháborút követően megvásárolta a vármegye a járási főszolgabírószámára. Ez lett a főszolgabíró szolgálati lakása. A hivatali helyiségek sorát (ma üresen álló tantermek) ekkor építették mellé. Később volt még itt vármegyei irattár, majd szerb kollégium, míg 1956-ban elnyerte mai rendeltetését, és iskola lett. Az épület homlokzatának festett szocreál hangulatot árasztó díszét az iskola fiatalon elhunyt egykori rajztanára készítette.

Könczöl Dánielné

KÁNYÁDI SÁNDOR EGY CSOKOR ORGONA MELLÉ Jékely Zoltánnak szeretettel

orgonaszó orgonailat
ónkarikás ablaktányérok
lépésméz-ízű zsoldár
életem pünkösöd-évszaka
lelkem pünkösdi itala
maíg zsongító óborom
nyelvem petőfi sándora
albertus molnár
ledőlt a cinterem fala
kövei földbe vástak
védtelen áll a dombon
maholnap egysesgedül
istené lesz a templom
csupán egy ajkon szól már
paptalan marosszentimrén
haldoklik szenci molnár
hoztam egy csokor orgonát
ülök őbenne bizon
ülök hol várja jézusát
a házsongárdi síron
1975

**ARCKÉPEK ÉS ÉLETKÉPEK
GYÜLEKEZETÜNK MÚLTJÁBÓL**

„De akik szeretnek, legyenek olyanok,
mint a kelő nap az ő erejében.” (Bír 5,31b)

PAPNÉ – LELKÉSZ – ÉPÍTÉSZ

Beszélgetés Pap Lászlóné Erzsike néniel (2. rész)

– Az előző részt azzal zártuk, hogy Erzsike néni jelentkezett a budapesti Teológiára. Honnan jött ez az ötlet, hiszen ekkor már az egészség-üggyel kötelezte el magát?

– Amolyan belső indítatásként jött ez nekem. A kórház igazgatója, Sárkány Jenő, aki főorvos volt az 1-es Csecsemőnek, egyszer felvett a Marx téri villamosmegállóban az autójával, és bevitt a kórházba. Útközben kérdezgetett, hogy milyen elképzeléseim vannak a jövőmről. Én őszintén elmondtam neki, hogy jelentkeztem a teológiára, és oda fogok járni. Meglepetésemre nagyon jól fogadta, ígérte, hogy mindenben segítségemre lesz, szóval szépen, simán el tudtam jönni a kórházból.

Már jártam a teológiára, amikor is egyszer megyek föl a lépcsőn az emeletre, és jön velem szemben egy fiatalember, barna kordbársony kabát volt rajta (akkor még nem volt bajusza), és három-négyen veszik körül, mint valami udvartartás, és vonul lefelé a lépcsőn. Megnéztem. Ő meg visszanezített.

– Ő volt Pap László.

– Igen, a későbbi férjem. Elkezdett nekem udvarolni, hazakísérgetni a Lehel útra, ahol laktam, de én megmondtam neki, hogy értse meg (persze még nem tegeződünk), én csak akkor vagyok hajlandó kísérgetéseket elfogadni, hogyha ezt ő komolyan gondolja. Ez 59-ben volt már. Huszonkét évesen eléggé talpraesettnek tűntem, bár eléggé visszahúzódo valaki tudtam lenni. De kitartó volt. Egyszer, amikor operába mentem, ő utánanézett, hogy én megyek-e, kinyomozta, hogy ki váltott jegyet mellettem, cserélt vele, és egyszer csak lehuppant mellém a karzaton. Nagyon kellemes, kedves, udvarias, szimpatikus fiatalember volt, úgyhogy én komolyan vettem.

– De miért kellett a kapcsolatuk miatt befejeznie a teológiát?

– Őt a teológus professzor édesapja miatt nagyon kritikus szemmel nézték. Idősebb Pap László ellen a külföld kiállása miatt egyelőre nem mertek tenni semmit, de állandóan figyelték. Amikor a fiával szorosabb lett a kapcsolat, már rám sem úgy tekintettek, ahogy egy szimpla női hallgatóra. Ezért végül az a közös döntés született a családban, hogy jobb lesz, ha én nem járok a továbbiakban a teológiára, amit én is elfogadtam és teljesen helyénvalónak tartottam. Úgy is szolgálhatok, ha papné leszek – gondoltam.

Hazamentünk, annak rendje-módja szerint

megkérte apámtól a kezemet. Apám beleegyezett, így eljegyeztük egymást. Laci akkor már Perőcsényben szolgált. Közben meghalt az én nagyapám, akkor nyáron az ő nagyanyja, de azért a kítűzött esküvőt 1964. decemberében megtartot-

szeszeket, amit nem lehetett úgy érezni rajta. Amikor napszemüveget viselt, akkor biztos volt, hogy emiatt volt szüksége arra a napszemüvegre.

– A szemén lehetett látni...

– Igen. Nagyon nehéz volt ez az időszak. Én kimenekültem a parókia-udvarra, ott tevékenykedtem. Mint egy igazi parasztasszony, mindent megtermeltem, pedig nem volt kicsi a terület.

– És hol dolgozott Erzsike néni, hol kapott állást?

– Az esperes, aki Alsónémediben élt, szerzett nekem asszisztensi állást az ottani rendelőben. A főnöknőm az esperesék barátja volt, megbízott bennem, és látta, hogy lelkiismeretesen dolgozom, így mindent rám bízott. Asszisztensként én lettem az orvosírnok is, de mentem ki a betegekhez is ezt-azt beadni, vérnyomást megmérni stb. Szóval minden munka az enyém lett, állandóan egy trappban voltam.

Mint a kisujjam, olyan vékony voltam, de szívesen csináltam. Elmentem kora reggel, délután haza. Őrkényben csak délutánonként, meg hétfvégen, vasárnaponként voltam.

Csodálatos változást hozott az életünkbe férjem megtérése, mert 1977-től végleg letette a poharat, nem ivott azután egy korty alkoholt sem. Ezután minden megváltozott, mert már nem kellett menekülnöm, nem kellett szégyenkezni, kiengysúlyozott, boldog életünk lett.

Erzsike teológiai igazolványa

tuk. Nem volt nagy felhajtás, de megtartottuk. Így kerültem Perőcsénybe, ahol először adminisztrátor voltam a tanácsnál, majd nyáron megbízást kaptam arra, hogy szervezzek egy idénynapközit, annak lettem a vezetője. A falu népe földműves emberekből állt, ezért szükség volt egy helyre, ahová a gyerekeket elhozhatják, ott főznek, gondoskodnak róluk. Persze imádkozni nem volt szabad.

Itt kezdte el férjem az ivászatot...

– Úgy emlékszem, hogy a Kondor Katalin interjúban úgy vallott, hogy már a Rókus Kórházban elkezdte...

– Aztán pedig a teológián néhány teológustársával együtt folytatta, de közel sem volt ennyire szenvedélyes, nem volt ennyire kötődött benne.

1965-ben kerültünk Szentmártonkátára, ahol én az orvosi rendelőben kaptam munkát. Négy évig voltam ott, ahol rengeteg megaláztatásban volt részem. Egy orvosnő, akinek a férje munkásor volt, ott kötött belém, ahol tudott. Munkaköri kötelességének tartotta a klerikális reakció ellen az én lelki sanyargatásommal küzdeni. Folyton azzal terrorizált, hogy engem annyira utálnak az emberek, hogy miattam nem szeretnek bejönni a rendelőbe, amikor tudják, hogy itt vagyok. Borzasztó négy év volt. Hívtak bennünket Őrkénybe, így hála Istennek, elkerültünk onnan, és végre a magunk urai lettünk.

De egyre nehezebb volt az életünk a férjem miatt, mert egyik nap ivott, a másik nap nem, aztán megint ivott és így tovább. Főként égetett

Háziasszonyként Őrkényben

Ő szolgált a gyülekezetben, és mindenhol, ahová hívták, én pedig továbbra is bejártam dolgozni Alsónémedibe, a rendelőbe. Így teltek az évek.

– Ebből az életformából mozdította ki önöket a pomázi hívás...

– Telt-múlt az idő, 1986-ban megint elkezdtem a teológiát. A buszon hol hébert, hol görögöt, hol mást tanultam. Már mindenki tudta rólam, akikkel együtt utaztam, a sofőrök is, a kalauz is, aki ha nem volt hely, mert dugig volt a busz, akkor helyet szorított maga mellett. Ilyen kivételezett helyzetben voltam.

És akkor megjelent Örkényben Regius Ferenc és Demeter Levente, és hívtak bennünket Pomázra. Hívtak, de mégsem történt semmi, nem kaptunk konkrét időpontot. Ahogy telt múlt az idő, 87 augusztusa táján, amikor az örkényiek fülébe jutott a dolog, már kezdték mondogatni, hogy nem fogunk mi már elmenni, meglátjuk, hogy itt maradunk. Nem tehettem mást, imádkoztam az Úrhoz valami iránymutatásért. Egyik nap a 75. Zsoltár 3. versét kaptam (tehát nem kerestem): „Ha én szabom meg a határidőt, méltányosan útélek”. Felsőhajtottam: Uram, köszönöm. December elején jött is a hír, hogy kiköltözött Szűcs Ferenc, takarítják, meg festik a pomázi parókiát, mehetünk. Elkezdődött a költözés. Még dolgoztak a parókia felújításán, amikor én már a kis Trabantunkkal hurcoltam a holminkat Pomázra, miközben férjem otthon végezte a dolgát. 1988. január 31-én, vasárnap, visszamentünk elköszönni az örkényi gyülekezettől.

– Hogy fogadták egyébként az örkényiek?

– Nagyon szépen, csendben. Addigra már ők is tudták, úgy a vége felé, hogy elmegyünk, befejezzük az örkényi szolgálatot. Sajnálták, de nagyon szép tisztességgel fogadták. Örkényben éppen a gáz bevezetése előtt álltunk, már mindent megvettünk, ami a gázfűtéshez kellett. Amikor mi kiléptünk onnan, el lehetett kezdeni a szerelést. Az utódunk így már egy modernizált helyre tudott bemenni, és nem kellett befűttenie a hengert a fürdőszoba-kályhában, ha fürdeni akart.

– Említette Erzsike, hogy 1986-ban folytatta a teológiai tanulmányait. Mi volt erről a férje véleménye, mennyire fogadta el, hogy a feleségéből lelkész nő lesz?

– Amikor a negyedik évet végeztem, és a félévi kollokviumi időszakban voltam, egyszer egy téli nap, reggel fél ötkor ültem a konyhában és magoltam (mert azon a héten még négy kollokviumom volt), akkor ezzel az imádsággal fordultam Istenhez: Uram, ha ez tényleg csak tőlem van, és nem Tőled, ha tényleg csak csillogni-villogni akarok, és csak az én gondolatom, akaratom indított arra, hogy elvégezzem a teológiát, akkor én kész vagyok most, félévben abbahagyni. Megpróbálkozom még ennek a félévnek a lezárásával, utána pedig kész vagyok abbahagyni. Nagyon őszintén mondtam. Kinyitottam a Bibliámat és ez volt az ige: „Légy bátor és erős és kezdj hozzá, semmit ne félj és ne rettegj, mert az Úristen, az én istenem veled leszen, téged el nem hágy, tőled el nem távozik, mígnem elvégezed az Úrháza szol-

gálatának minden művét.” (1Krón 20,28) Hálással szívvel köszöntem meg az Úrnak az ígét, mely hatalmas bátorítást adott, hogy az Úr velem lesz, ne féljek. Elmentem, a négy vizsgát letettem, és folytattam a nyolcadik szemesztert. Utána volt még egy év, az ötödik, majd jött a segédlelké-

vizsga, jött a nagypapi vizsga. A segédlelkésvizsgám előtt is ugyanaz az ige volt: „ne félj!” Így többszörösen megbiztatva, Isten segítségével küzdöttem végig teológiai tanulmányaimat.

Az ígében valóban benne van, Pál apostol írja, hogy nem engedem a nőnek a tanítást a gyülekezetben. Ugyanakkor maga Kálvin János a Pál-kommentárjában arról ír, hogy azért, mert női próféták vannak, és egyáltalán olyan nők, akiknek megbízatásuk van Istentől, a férfiak a felelősök, az a férfiak szégyene. Miattuk van. Nem állnak a helyükön. És mert nem állnak, ezért valakinek állni kell. A nő pedig, ha az Isten a kezébe veszi, akkor helyt tud állni, talán még jobban, mint egy-egy férfi.

Én 1991-ben már lelkész voltam, de férjem még egy hónapig nem jelentett be, pedig úgy fejeztem be a teológiát, hogy nekem már helyem van itt, pomázi beosztott lelkészként. De hiába volt meg szeptember 26-án a papi vizsgám, és hiába volt kintüve novemberre a felszentelésem, ő nem jelentett be október 1-jével. Tarthattam bibliórát, de a szószékre nem mehettem föl. Úgyhogy aztán csak vártam, hogy majd csak bejelent. Ő volt a főnököm, meg a férjem, így hát vártam. Emlékszem, Erdélyi Ildikó tette szóvá végül is, hogy Erzsike miért nem szolgál már a szószékről? Na, akkor lejelentett, és attól fogva szolgáltam. Hát ilyen véleménnyel volt férjem a női ordináció kérdéséről.

Amikor aztán pedig 1993-ban jöttek az ő betegségei, a trombózis, a tüdőembólia és a veseelégtelenség, egyszerre és egymás után, akkor gondolkodott el, miért és hogy is van ez. Amikor nekem kellett átvennem az ő feladatait. Akkor lett számára világos az, amit ő nagyon sokáig nem tudott elfogadni, hogy mint nő, miért lettem lelkész, hogy ez Isten akaratja volt.

– Nem lehetett könnyű egyszerre papnéként és lelképásztorként is a szolgálatban helytállni. Hogyan teltek a pomázi hétköznapiak, milyen volt a lelkész-házaspár élete itt Pomázon?

– Amikor Pomázra jöttünk, egy új élet kezdődött számunkra. Áldottuk Istent, hogy milyen csodálatos, hogy mindkettőnk ide helyezett. Férjemet, aki pesti lévén közelebb került az övéhez, és engem, aki Szentendrén nőttem fel, gyermekkoromat és ifjúságomat ott töltöttem. És egyáltalán, azért, hogy többre bízott bennünket az Isten. Ez nagyon jó dolog volt, mindaddig, amíg azt ketten csinálhattuk.

Amikor beteg lett, sokkal nehezebb lett minden. Az istentiszteletek megtartása egyre több szervezést igényelt. Csobánkán a vasárnap istentisztelet időpontja délutánról lekerült reggel 9 órára, ugyanúgy, ahogy Budakalászon is 9-kor kezdődött az istentisztelet. Ez már a betegsége előtt így volt, hiszen már ketten végeztük a szolgálatot, meg tudtuk oldani. Amikor viszont beteg lett, már nem lehettünk biztosak abban, hogy ez továbbra is működik majd. Reggel beraktam férjemet az autóba, átvittem Csobánkára vagy Budakalászra, és megszerveztük, hogy ki hozza haza. Utána pedig rohantam át Budakalászra vagy Csobánkára megtartani az alkalmat, majd vissza Pomázra. Igen ám, de volt olyan, hogy előbb a kemoterápia miatt, a későbbiekben már egyáltalán az állapota miatt, nem tudta megtartani a pomázi. Fel kellett készülnöm tehát arra is, hogy amikor hazahozzák, azt mondja, hogy én megyek be, mert rosszul érzi magát, le kell feküdnie. És akkor én mentem be. Ilyenkor lepihent, egy kicsit regenerálódott, és mire kijöttünk, addigra már volt, hogy odajött közénk.

Amikor pedig kórházban volt, akkor naponta be, aztán vissza, rohanás a hittanórára, megint vissza, főzni neki. Nagyon keveset evett, de testileg tartotta magát egészen az utolsó napokig, 1999. januárjáig. De akkor egy pillanat alatt lehullott róla minden izom, mint egy csontváz, olyan volt. Következő hónap 18-án halt meg. Egyedül maradtam. Feleségként és a szolgálatban is. Fónagy Miklós esperes úr segített azzal, hogy a pomázi születésű Szedlák Tibort, aki akkor Kelenföldön volt beosztott lelkész, hazarendelte.

– A szolgálatot folytatni kellett, Erzsikét választotta a gyülekezet lelképásztorkának. Mikor volt a beiktatása?

– Nekem nem volt beiktatásom.

Puskás Attila
(Folytatjuk)

HÚSVÉTI ISTENTISZTELET

Budakalászon a hatvanas évek elején még a kezdeti nehézségekkel küzdött a református gyülekezet. Mivel Budakalász eredetileg egy szerb falu volt, ahol nagy számban laktak svábok is, mellettük kisebb számban tótok, világos, hogy a régi időkben itt nem lehetett református tömegekről beszélni. Még a sokáig polgármesteri tisztséget viselő Harcsa Lajos is úgy emlékszik rá, hogy ők voltak a harmadik Budakalásza beköltözött református család.

Mindebből az következik, hogy a reformátusoknak itt nem volt templomuk, de önálló egyházközséget sem alkothattak. Istentiszteleteiket eleinte az egyik református család házában tartották, majd később az itt működő egyik gyártól kaptak egy használaton kívüli rak-tárhelyiséget, ezt alakították át ideiglenesen templommá. Azt lehet mondani, hogy ez nagyon jó helyen volt, közvetlenül az egyik HEV-állomás mellett. Ez azt jelentette, hogy akik a HEV-vel jöttek istentiszteletre, azoknak nagyon közel volt a templom, természetesen csak az állomástól, lakóhelyüktől annál kevésbé, mert ez az állomás a három HEV-állomás közül az egyik szélső állomás volt a falu déli részén. Mivel pedig a falu nagyon szétszórta helyezkedik el, a gyülekezet nagy részének HEV-vel kellett istentiszteletre járnia.

Ilyen kis gyülekezetnek természetesen önálló lelképásztora sem lehetett. Három gyülekezet, Csobánka, Pomáz és Budakalász alkotott egy társ egyházközséget, egy lelképásztoral. Még csak segédlelkész sem volt, mert abban az időben még nem bővelkedett az egyház lelkészekben, a gyülekezetek pedig – különösen eleinte Budakalászon – elég kis létszámúak voltak ahhoz, hogy két lelkészt el tudtak volna tartani. Budakalászon község csak a háború utáni időkben kezdett fejlődni, amikor az ország legkülönbözőbb részeiből itt telepedtek meg azok, akik a fővárosban kerestek munkát, de ott – az érvényes sza-

bályok értelmében – nem tudtak letelepedni. Budakalászon község lakossága ekkor kezdett gyarapodni, de ez a gyarapodás a gyülekezetet csak nagyon lassan és nagyon kis mértékben növelte, mert ezekről az újonnan beköltözőtökekről nem lehetett tudni, hogy mi-

Demeter József lelképásztor

lyen vallásúak – egyáltalán valamilyen vallásúak-e –, ők pedig hiába kérdezték, hogy hol van a református templom, ilyenről nem tudták felvilágosítani őket, ami azt jelentette, hogy ha mégis templomba akartak járni, akkor eljártak a katolikusokhoz, vagy nem jártak sehova.

A három gyülekezet – és mellette még két munkatéri telep is – nagyon megterhelte a szolgálatot a református lelkészt, aki vasárnap délelőtt 9 órakor Budakalászon, fél 11-kor Pomázon tartott istentiszteletet, majd délután Csobánkán és este felé még külön a Szent István-telepi iskolában is. Mindezt pedig úgy, hogy a lelképásztornak még csak egy biciklijé-

sem volt. HEV-vel és busszal száguldozott egyik helyről a másikra. Én ezért Demeter Józsi bácsit hősnek tartottam, hogy ebbe a hajszába hosszú éveken keresztül nem fáradt bele. Éppen ezért, amennyire csak tudtam, segítettem neki a szolgálatok végzésében, kockáztatva azt, hogy ha a munkahelyemen, a minisztériumban, majd később még inkább az iskolában ezt megtudják, akkor a lökhajtásos repülőgéppel sebességével repülök az állásomból.

A budakalászi gyülekezetnek nem volt kántora, de volt egy harmóniuma, ezért itt azzal tudtam Józsi bácsinak segíteni, hogy elláttam a kántori szolgálatot. Húsvétkor is ott ültem már a harmónium mellett, és vártuk Józsi bácsit a 9 óra előtt néhány perccel érkező HEV-vel. HEV-ek jöttek, HEV-ek mentek, Józsi bácsi nincs. Amikor már negyedóra is eltelt, én játszogattam a harmóniumon a húsvéti énekeket, a lelképásztor meg sehol, Papp bácsi, a gondnokunk odaszólt hozzám: „Nagy tiszteletű úr! Kérjük, tartsa meg a húsvéti istentiszteletet!”

Megtartottam. Az úrvacsorát is kiosztottam. Lelkészs és kántor voltam egy személyben. Az istentisztelet vége felé nyílt az ajtó, Józsi bácsi lépett be a futástól még lihegve. Mindnyájunknak nagy kő esett le a szívről. Nem történt semmi baja, csak valami közlekedési problémája lehetett.

Nem is időzött sokat. Egy papírra ráírta: „Laci-kám! Köszönöm. A délutáni istentiszteletet ezek után természetesen én fogom megtartani.” Ezután csendben eltávozott, mielőtt az istentisztelet véget ért volna. Aztán később elmondta, hogy csak annyi történt, hogy amikor futva kiért az állomásra Pomázon, éppen beállt egy vonat, ő pedig felugrott rá. Nem vette észre – nem is volt ideje megnézni a feliratot –, hogy az turistavonat volt, amelyik az Árpád-hídig nem áll meg. Nem is állt meg, még az ő kedvéért sem.

Soós László lelképásztor

Soós László

A LEGDRÁGÁBB SÍRNÁL

Kórházi ágyadon csendben elaludtál,
Senkihez nem szóltál, senkit meg nem láttál.
Egyedül voltál már, magadra hagyatva,
Elfáradt tested ráhanyaltott párnádra,
Engem sem hívtál már, sem egyik gyermeked,
Egyedül töltötöd utolsó percedet.

Hogy készültem hozzád jó öröm hírével,
Már csupán két napnak csendes elteltével!
Ótelní akartam roskadt derekadat,
Simogatni lágyan megőszült hajadat.
Vitettem volna jó hírt büszkén és boldogan.
Nincs már miért mennem, te már nem vagy ottan.

Amikor a gyászír szívembe hasított,
Ajkam meg nem mozdult, mégis felsíktott.
Nagy-nagy messzeségből mintha rám tekintet
Volna szelíd szemed, drága tekinteted,
Mint mikor ott álltunk ketten, kéz a kézbe
A templomban, örök hűséget ígérve.

Felrémlik előttem verejtékes arcod.
Együtt vívtad velem a munkát, a harcot.
Kacagtunk is sokszor, örülve egymásnak,
A boldog napoknak, önfeledt óráknak.
Ha pedig arcomon legördült egy könnycsepp,
Letörölte puha kezéd azt a könnyet.
Számkivettségben énevelem tartottál,

Ha nem volt kenyerünk, koplalni is tudtál.
Ha engem bántottak, az fájt tenedek is,
Velem voltál a reménytelenségben is.
Ha én sírtam, velem együtt te is sírtál.
Most egyedül sírok a legdrágább sírnál.

Hányszor emlékeztünk a hűségünkre
Örök fogadalmat amikor tettünk le!
Az ötvenévest ünnepeltük ott benn
A Skót Misszióban, kéz a kézben, ketten.
Tamás testvér volt ott, aki áldást osztott,
A skót gyülekezet értünk imádkozott.

Soós Laci bácsi búcsúzott feleségétől, Irénke nénitől

Mikor ünnepeltük a hatvanéveset,
Végh Tamás volt az, ki ott ígét hirdetett.
A fásori templom csendjében örömmel
Álltunk meghatottan családunk körében.
Itt pedig, a budakalászi szőszéken
Megköszöntem Ruthnak, hogy kitartott velem.

Amikor a hatvanötödik év eljött,
Itt a polgármester úr minket köszöntött.
A televízió örömmünnepünket
Felvette, és akkor a falu bennünket
Látott, hogy borultunk rá egymás vállára.
Akkor ünnepeltünk együtt utóljára.

A hatvanhetedik évfordulónk most volt,
Írtam neked egy szép köszöntőt, utolsó,
De azt elmondani már soha nem tudom,
Mégváltónk elébed állt a földi úton.
Maga felé fordította bús arcodat,
Ő simította el rajta a ráncokat.

Mégfáradt lelkedet magához ölelte,
A mulandóságából lágyan felemelte.
Angyalok kezébe tette, hogy elvigyék
Oda, hol nincs romlandóság, csak öröklét,
Hol könny és fájdalom soha nem lesz többé
Kisimult arcodon. Nyugodj ott örökké!

Budakalászon, 2013. március 29. Nagypéntek

NAPLÓ

Alkalmaink voltak:

2013. március 3. - Pedagógusok találkozója a pomázi gyülekezeti házban.
 2013. március 4-11. - ProChrist istentisztelet a pomázi gyülekezeti házban.
 2013. március 9. - „Bibliai alapok2” csendes délelőtt.
 2013. március 10. - Némethné Balog Katalin misszióvezető és a Református Iszákosmentő Misszió szolgálata a pomázi templomban; presbiteri gyűlés.
 2013. március 14. - Pomázi református vonatkozású 1848-as sírok meglátogatása.
 2013. március 22. - Adományok elvitelére és szolgálat az órbottyáni Juhász Zsófia Szeretetotthon számára.
 2013. március 23. - Temető-takarítás.
 2013. március 24. - Gyermekdelután, a békásmegyeri református bábcsoport szolgálatával.
 2013. március 25-28. - Bűnbánati alkalmak.
 2013. március 29. Nagypéntek - Istentisztelet 9 órakor Csobánkán, 18 órakor Pomázon.
 2013. március 30. Nagyszombat - Istentisztelet Pomázon, Dr. Szűcs Ferenc szolgálatával.
 2013. március 31. - Húsvét.
 2013. április 1. - Húsvéti istentisztelet Csobánkán és Pomázon Czako Zoltán IV. évf. teológus hallgató, legátus szolgálatával; Ifi-s kirándulás.
 2013. április 13. - Konfirmandus és ifjúsági csendes délután.
 2013. április 14. - Gyermekdelután; presbiteri gyűlés.

Tervezett alkalmaink:

2013. április 24-től (kéthetente szerdán, 19 órai kezdettel) Bibliaolvasó kör indul „Társasutazás Mózesről a Jelenésekig” címmel.
 2013. április 28. - Psalmus kórusunk szolgálata a leányfalui Idősek Református Szeretetotthonában.
 2013. május 1. - Ifjúsági kirándulás.
 2013. május 5. - Anyák napi istentisztelet 9 órakor Csobánkán, 10,30 órakor Pomázon.
 2013. május 9. - Áldozósütyűtörtök ünnepi istentisztelet 9 órakor Csobánkán, 18 órakor Pomázon.
 2013. május 11. - 15 órakor konfirmációi vizsga és jubiláló konfirmáltak találkozója a pomázi templomban; presbiteri gyűlés.
 2013. május 12. - 10,30 órakor konfirmációi fogadalmétel a pomázi templomban.
 2013. május 13-17. - Bűnbánati esték 18 órakor.
 2013. május 19. - Pünkösdi ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben 9 órakor Csobánkán, 10,30 órakor Pomázon. Közöttünk szolgál gyülekezetünk Psalmus kórusa.
 2013. május 20. - Pünkösdi ünnepi istentisztelet 9 órakor Csobánkán, 10,30 órakor úrvacsorai közösségben Pomázon.
 2013. május 24-26. - Psalmus kórus szolgálata Marosszentgyörgyön.
 2013. június 9. - Presbiteri gyűlés.
 2013. július 7. - Az Európai Egyházak Konferenciája (CEC) küldöttének látogatása gyülekezetünkben.
 2013. július 8-13. - Gyermektábor Mórón.

Keresztelő:

2013. április 21. - Nagy Károly.

Halálozás, temetések:

- 2013. február 17-én elhunyt Farkas László (†83) testvérünk, temetése 2013. február 21-én volt a pomázi római katolikus öregtemetőben.
 - 2013. február 24-én elhunyt Trencsényi András (†66) testvérünk, temetése 2013. március 6-én volt a pomázi református temető kertben.
 - 2013. március 5-én elhunyt Magyar János (†49) testvérünk, temetése 2013. március 14-én volt a csobánkai temetőben.
 - 2013. március 14-én elhunyt Szalai László (†84) testvérünk, temetése 2013. április 5-én volt a csobánkai temetőben.
 - 2013. március 15-én elhunyt Dr. Breznanóczy János (†83) római katolikus testvérünk, Pomáz város orvosa, városunk díszpolgára.
 - 2013. március 20-án elhunyt Soós Lászlóné nagytiszteletű asszony (†87), temetése 2013. április 6-án volt a budakalászi temetőben.
 - 2013. április 8-án elhunyt Bábszki Ottó (†57) testvérünk, temetése 2013. április 17-én volt a pomázi református temető kertben.

**Gyülekezeti újságunk következő száma várhatóan
2013. június 16-án jelenik meg.**

1 + 1%

Kérjük, hogy adója első 1%-ával támogassa Ön is a Magyarországi Református Egyház értéktartó társadalmi szolgálatát!

Technikai szám: 0066.

Bővebb információ:

<http://www.reformatus.hu/egyszazalek/>

Az adóbevallásunk során lehetőségünk van az adónk további 1%-áról is rendelkezni. Társegyházközösségünk megsegítésére is köszönettel fogadjuk az adó 1%-át, amit a gyülekezetünk teljes körű hitéletének, istentiszteletének otthont adó templom védelmére, a közösségi életnek teret biztosító intézményeink fejlesztése fordítunk. **KÖSZÖNJÜK.**

Pomázi Református Gyülekezetért Alapítvány

Adószám: 18693829-2-13

Kérjük, hogy alapítványunkat adományaival is támogassa.

Az alapítvány számlaszáma:

*Pilisvörösvár és Vidéke Takarékszövetkezet Pomázi Fiókja
65700055-10140114*

Gyülekezetünk rendszeres alkalmai

- Hétfő:** 9.30 baba-mama kör Pomázon (hónap első és harmadik hétfőjén)
17.00 imaóra (páratlan heteken) Pomázon
- Kedd:** 18.00 kékkereszt alkalom Pomázon
18.00 bibliaóra Csobánkán
- Szerda:** 18.00 bibliaóra Pomázon
- Csütörtök:** 18.00 imaóra (páratlan heteken) Csobánkán
- Péntek:** 19.00 ifjúsági bibliaóra Pomázon
- Vasárnap:** 9.00 istentisztelet és gyermekistentisztelet Csobánkán az imaházban
10.30 istentisztelet és gyermekistentisztelet Pomázon a templomban, illetve a gyülekezeti házban

ÁLDÁS, BÉKESSÉG!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközösség lapja

Cím: 2013 Pomáz, Hősök tere 1.; – Telefon: 06-26-325-297

Csobánkai Gyülekezeti Ház: 2014 Csobánka, Béke u. 19.

E-mail cím: pomaz-csobanka@reformatus.hu

Honlapcím: <http://www.pomaz.reformatus.hu>

Gyülekezetünk számlaszámai:

Pomáz: 10918001-00000034-47170002

Csobánka: 10918001-00000034-47170019

Felelős kiadó: Nyilas Zoltán lelkipásztor (e-mail: znyilas@freemail.hu)

Szerkesztőbizottság: Nyilas Zoltán, Hardi Péter, Mazaray Sándor, Görbe Ferenc, Dr. Puskás Attila

Szerkesztő: Dr. Puskás Attila (e-mail: dr.puskas.attila@t-online.hu; Tel.: +36-20-9355-362)

Terjesztési felelős: Erdélyi Sándor (e-mail: erkuchenbauer@gmail.com; Tel.: +36-20-9325-110)

Megjelenik kéthavonta 400 példányban, ingyenes terjesztésben.

ELISMERÉS

Dr. Áder János, Magyarország köztársasági elnöke **SOÓS LÁSZLÓ** nyugalmazott református lelkész, országgyűlési szakfőtanácsos részére

A kitüntetést Balog Zoltán miniszter adta át Laci bácsinak

közel hét évtizedes lelképásztori szolgálata, fordítói munkássága, kimagasló szintű egyházi és világi tevékenysége, életpályája elismeréseként a **Magyar Erdemrend Lovagkeresztje** állami kitüntetést adományozta. A kitüntetést a köztársasági elnök megbízásából **Balog Zoltán** emberi erőforrások minisztere adta át Laci bácsinak 2013. március 14-én, az Erkel Színházban nemzeti ünnepünk alkalmából megrendezett ünnepség keretében.

Szeretettel gratulálunk Laci bácsinak, és kívánjuk, hogy ez az elismerés is nyújtson vigasztalást számára testi és lelki próbáiban. Isten éltesse lelképásztor testvérünket.

BIBLIAI RAJZPÁLYÁZAT

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség presbitériuma „Kedvenc bibliai történetem Virágvasárnaptól Pünkösdig” címmel rajzpályázatot hirdet Pomáz és Csobánka MINDEN óvoda nagycsoportos és általános iskola alsó tagozatos gyermeke részére.

A tetszőleges technikájú színes rajzokat A4 vagy A3 méretben 2013. május 12-én 12 óráig a Református Lelkészi Hivatalba lehet benyújtani.

Az elbírálásnál a lelki tartalom és a vizuális megjelenítés egyaránt fontos szempont.

Korcsoportok: nagycsoport- 2. osztály; valamint 3-4. osztály.

Jutalmazás korcsoportonként:

I. helyezett 10.000.- Ft könyvutalvány és a napközis táborban való ingyenes részvételi lehetőség.

II. helyezett 5.000.- Ft értékű könyvutalvány és a napközis táborban való ingyenes részvételi lehetőség.

III. helyezett 3.000.- Ft értékű könyvutalvány és a napközis táborban való ingyenes részvételi lehetőség.

A rajzok hátoldalán kérjük feltüntetni az alkotó nevét; életkorát és óvodai csoportját/iskolai osztályát; lakcímét és telefonos elérhetőségét.

Eredményhirdetés 2013. május 19-én, a pomázi pünkösdi ünnepi istentiszteletünkön. A beérkezett alkotásokból pünkösdkor kiállítást szervezünk gyülekezeti házunk nagyertermében. A jutalmazott rajzok megjelennek gyülekezetünk **Áldás, békesség!** című újságjában.

További információk: Lelkészi Hivatal (2013 Pomáz, Hősök tere 1.) - 26/325-297.

(Szabó Borbála rajza)

SZÉNÁSI SÁNDOR DAL ANYÁK NAPJÁRA

Bölcsőnk felett szép csillag fénylett:

Az édes jó anyánk szeme,
És ha az arcunk lázban égett,
Szava volt altató zene.

Uram, Tehozzád száll az ének,
Édesanyánkért zeng imánk:
Adj boldogságot jó szívének,
S nyíljon útján sok-sok virág!

Az életünk repül madárként,
Felnövünk, s vígan harcolunk...
Ő fogy, s halványul, mint az árnyék,
S boldog, ha boldogok vagyunk.

Uram, Tehozzád száll az ének,
Édesanyánkért zeng imánk:
Adj boldogságot jó szívének,
S nyíljon útján sok-sok virág!

Az élet annyiszor kifosztott,
Őtöle mindig csak kapunk...
Évek során mindent kiosztott,
Örök adósai vagyunk!

Uram, Tehozzád száll az ének,
Édesanyánkért zeng imánk:
Adj boldogságot jó szívének,
S nyíljon útján sok-sok virág!
Vereb, 1959.

Köszöntjük az édesanyákat
és a nagymamákat!